

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

Т. О. Дегтярьова, Г. В. Дядченко, О. М. Скварча

УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА. ЕЛЕМЕНТАРНИЙ КУРС

Навчальний посібник

Рекомендовано вченою радою Сумського державного університету

Суми
Сумський державний університет
2020

УДК 811.161.2'243(075.8)

Д 26

Рецензенти:

М. В. Дука – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри германської філології Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка;

Н. В. Дудко – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарної освіти КЗ «Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»

*Рекомендовано до видання
вченою радою Сумського державного університету
як навчальний посібник
(протокол № 13 від 26 червня 2020 року)*

Дегтярьова Т. О.

Д 26 Українська мова як іноземна. Елементарний курс : навчальний посібник / Т. О. Дегтярьова, Г. В. Дядченко, О. М. Скварча. – Суми : Сумський державний університет, 2020. – 138 с.
ISBN 978-966-657-839-9

Навчальний посібник призначений для навчання іноземних студентів основ граматики української мови (рівень 2) як під час аудиторних занять, так і самостійного опрацювання.

Посібник має практичну спрямованість і базується на принципах активної комунікативності. Матеріал навчального посібника сприяє оволодінню іноземними студентами усною та писемною формами мовлення, зокрема максимальному засвоєнню та активному використанню комунікативних конструкцій української мови.

Для іноземних студентів та викладачів української мови медичних закладів вищої освіти.

УДК 811.161.2'243(075.8)

© Дегтярьова Т. О., Дядченко Г. В.,
Скварча О. М., 2020

ISBN 978-966-657-839-9

© Сумський державний університет, 2020

**УРОК 1 (один)
Перший урок**

Друзі були в театрі на виставі.
Мені подобається цей артист.
Я знаю хлопця, який приїхав з Індії.
Ми хочемо бути інженерами.

Друзі були в театрі на виставі.

Місцевий відмінок іменників у значенні місця дії (однина)

Називний відмінок (Н. в.) що?		Місцевий відмінок (М. в.) де?	Закінчення
ч. р.	університет музей готель планетарій	в університеті у (в) музеї у (в) готелі у (в) планетарії	□ + і й → ї ь → і (і)й → (і)ї
ж. р.	кімната вулиця аудиторія	у (в) кімнаті на вулиці в аудиторії	а → і я → і (і)я → (і)ї
с. р.	вікно море завдання	на (у) вікні у (в, на) морі у (в) завданні	о → і е → і я → і
	Чилі Конго Перу	у (в) Чилі у (в) Конго ! у (в) Перу	
		у (в) будинку у (в) гуртожитку у (в) банку у (в) Мінську в аеропорту!	к + у

Запам'ятайте!	
Називний відмінок що?	Місцевий відмінок де?
z – z	
підлога	на підлозі
діалог	у (в) діалозі
універмаг	в універмазі
k – ц	
урок	на уроці
бібліотека	у (в) бібліотечі
поліклініка	у (в) поліклініці
дощка	на дошці
зупінка	на зупінці
кніжка	у (в) кніжці
x – c	
пóверх	на пóверсі

**Уживання прийменників у (в), на з іменниками
в місцевому відмінку**

1. На початку речення:
 - а) **в** + голосний (В Україні ...)
 - б) **у** + приголосний (У Києві ...)
- ! 2. У середині речення:
 - а) голосний + **в** + голосний (Студенти в аудиторії.)
 - б) приголосний + **у** + приголосний (Друг у кімнаті.)
 - в) голосний + **в** + приголосний (Студентка в бібліотечі.)
 - г) приголосний + **в** + голосний (Студент в університеті.)

Запам'ятайте!

у/в	на	на
у (в) будинку	на вулиці	на сході
в університеті	на проспекті	на заході
в інституті	на площі = на майдані	па півночі
у (в) клубі	на зупінці	на півдні
у (в) театрі	на стадіоні	
у (в) готелі	на станції (метро)	
у (в) музеї		
у (в) кімнаті	на уроці	

у (в) бібліотеці	на лекції	
в аудиторії	на заліку	
у (в) посольстві	на практиці	
	на перерві	
у (в) місті		
у (в) селі	на концерті	
у (в) парку	на виставці	
у (в) завданні	на заводі	
	на фабриці	
	на факультеті	
	на дошці	

Вправа 1. Прочитайте. Дайте відповіді на запитання.

1. Це університет. Це деканат. Тут секретарка. Зараз вона працює на комп'ютері. На її столі ваза, у вазі квіти.

Де працює секретарка?

2. Це аудиторія. Тут студенти. Вони слухають лекцію. Лекцію читає професор Лисенко. Ця лекція про Тараса Шевченка.

Де студенти слухають лекцію?

3. Це бібліотека. Вона велика. Це читальня. Тут газети, журнали, словники, книги. Тут студенти читають, роблять домашні завдання, пишуть конспекти.

Де студенти читають, роблять домашні завдання, пишуть конспекти?

Вправа 2. Прочитайте. Скажіть, де Том живе (жив раніше), де він учитися (вчився раніше), де він був.

Це місто Суми. Ось наш університет. Тут я вчуся. А це гуртожиток, де я живу. Я приїхав з Африки. Моє рідне місто Кіншаса. Там я народився, жив і вчився. У школі я вивчав рідну мову, математику, фізику, хімію, біологію та інші предмети.

Це місто Суми. Ось наш університет. Тут я вчуся. А це гуртожиток, де я живу. Я приїхав з Африки. Моє рідне місто Кіншаса. Там я народився, жив і вчився. У школі я вивчав рідну мову, математику, фізику, хімію, біологію та інші предмети.

А це парк, де я часто гуляю. Ось проспеќт Шевче́нка. Тут є кінотеатр. Я був там у субо́ту.

Вправа 3. Напишіть, де працюють ці люди? Використайте подані слова.

Зразок: *Інженер. Інженер працює на фабриці.*

Викладач, учитель, секретар, касир, артист, продавець, лікар, робітник.

Слова: університет, офіс, магазин, каса, театр, лікарня, завод, школа.

називатися		
він		називався
вона	називається	називалася
воно		називалося
вони	називаються	називалися

Як	називається	що?	
Як	називається	перший місяць? ця вулиця? це місто?	Перший місяць називається січень. Ця вулиця називається Замостянська. Це місто називається Суми.
Як	називаються	ці квіти?	Ці квіти називаються троянди.

Вправа 4. Напишіть, де живуть (жили) ці люди.

Зразок: *Країна, де жив Хуан, називається Мексика.*

Хуан жив у Мексиці.

1. Хосе приїхав з Колумбії, Карла – з Анголи, Марія – з Аргентини.
2. Місто, де жив Радж, називається Бомбей.
3. Андрій любить Київ, тому що це його рідне місто.
4. Борис хоче поїхати до Одеси, тому що він там жив раніше.
5. Місто, де жив мій друг, називається Полтава.

Вправа 5. Напишіть, де ви вже були, а де ще не були, використовуючи подані слова й словосполучення.

Зразок: *Стадіон. Я вже був на стадіоні. (Цей стадіон називається «Динамо»). – Я ще не був на стадіоні. (Я не знаю, де він знаходиться і як він називається).*

У місті, де ви живете, є:

університет

музей

готель

вулиця

інститут
коледж

парк
кінотеатр

віставка
кав'ярня

проспект
площа

Вправа 6. Передайте інформацію одним реченням.

Зразок: *Ось інститут. Тут навчається Степан.*

Степан навчається в інституті.

а) 1. Ось клуб. Тут часто бувають студентські вечорі. 2. Ось буфет. Тут можна випити каву. 3. Ось стадіон. Він називається «Спартак». Тут студенти грають у футбол. 4. Ось коледж. Тут навчається мій брат.

б) 1. Це бібліотека. Тут можна взяти підручники й словники. 2. Це поліклініка. Тут працює моя мама. 3. Ось село. Тут живуть його батьки. 4. Ось супермаркет. Тут можна купити продукти.

в) 1. Це планетарій. Тут можна послухати лекції про космос. 2. Це гуртожиток. Тут живуть Анвар і Санджай. 3. Це аудиторія. Тут студенти слухають лекції. 4. Ось площа. Тут знаходиться музей.

Вправа 7. Дайте відповіді на запитання. Запишіть відповіді.

1. Де ви зараз живете? 2. Де ви жили раніше? 3. Де ви вчитеся? 4. Де ви вчилися раніше? 5. Де ви снідаєте, обідаєте, вечеряєте? 6. Де ви любите відпочивати? 7. Де ви купуєте нові газети і журнали? 8. Де ви були вчора?

запізнюватися НДВ

як часто?

куди? (З. в.)

я запізнююся

я, ти, він

іноді

на урок

ти запізнюєшся

запізнювався

часто

у банк

він запізнюється

я, ти, вона

рідко

в університет

вона запізнюється

запізнювалася

завжди

на концерт

ми запізнюємося

ми, ви, вони

на лекцію

ви запізнюєтесь

запізнювалися

на виставу

вони запізнюються

(не) запізнюйся (-теся)!

запізнитися ДВ

я, ти, він запізнився

я, ти, вона запізнилася

ми, ви, вони запізнилися

Вправа 8. Прочитайте діалоги. Складіть діалоги за зразком.

- Сергію, чому ти запізнився на урок?
- Я був у деканаті.
- Студенти, чому ви запізнилися на екскурсію?
- Ми були в їдальні.
- Марино, чому ти запізнилася в банк?
- Я була на лекції.
- Де Антон?
- Він завжди запізнюється на заняття.

Вправа 9. Замість крапок поставте дієслова **запізнюватися, запізнитися**.

1. Оксана **ніколи** не ... на урок., але сьогодні вона
2. Ці студенти **рідко** ... на консультацію.
3. Діти **часто** ... до школи.
4. Сергій **рідко** ... в університет.
5. Ти **сьогодні** ... на роботу?
6. Оленко, чому ти **вчора** ... на лекцію?
7. Я **ніколи** не ... на заняття.
8. Ми йдемо швидко, тому що ... на збори.

Вправа 10. Прочитайте діалог. Скажіть, чому Рашид не був на екскурсії? Де був Рашид?

- Привіт, Маріє!
- Привіт, Саміре!
- Де ти була вчора? Чому я тебе не бачив?
- Наша група була на екскурсії. Ми були на Театральній площі, на виставці в музеї. Потім ми обідали в кафе на проспекті Шевченка.
- А Рашид був на екскурсії?
- Ні, він запізнився, тому що він пізно встав, довго снідав у буфеті, а ми не могли чекати на нього.
- А де він був? Я хотів піти з ним у басейн.
- Не знаю. А ти був у басейні?
- Так, я чудово там відпочив. Маріє, ти вже повечеряла?
- Ще ні. Іду вечеряти.
- Ходімо разом!
- Охоче.

Вправа 11. Поставте слова в дужках у потрібному відмінку.

- а) 1. В (університет) є студентська бібліотека.
2. У (бібліотека) завжди можна взяти потрібну книжку.
3. Бібліотека знаходиться на

(вулиця) Харківській. 4. Я люблю працювати в (аудиторія). 5. Мій друг Джон завжди робить домашнє завдання в (гуртожиток). 6. Ти була в (банк)? 7. Сьогодні Тетяна не була на (факультет). 8. Ваш син не був на (стадіон).

б) 1. Зараз Галина вчиться в (Париж). 2. Тепер Роман живе в (Білорусь). 3. Марина й Антон відпочивають у (Запоріжжя). 4. Мої батьки працюють в (Америка). 5. Твій брат живе в (Сирія). 6. Наша сестра давно живе в (Нікополь). 7. Мій друг недавно був у (Туреччина). 8. Цей студент раніше жив у (Китай). 9. Ахмед відпочивав у (Марокко).

Вправа 12. Замість крапок пишть прийменники у **(в)** або **на**.

1. Учора я був ... лекції. 2. Мій друг живе ... Києві. 3. Він навчається ... підготовчому факультеті. 4. Кінотеатр «Дружба» знаходиться ... проспекті Шевченка. 5. Іноземні студенти живуть ... гуртожитку. 6. Зараз урок української мови. Викладач пише ... дошці, а студенти ... зошиті.

Вправа 13. Дайте відповіді на запитання. Використайте слова в дужках.

1. Де живуть ваші друзі? (місто Суми, село Бобрик, Полтава, Київ)
2. Де вони працюють? (фабрика, пошта, офіс, готель, лікарня)
3. Де були студенти? (виставка, музей, концерт, спектакль, кіно)
4. Де вони вчаться? (школа, коледж, інститут, університет)
5. Де ти любиш відпочивати? (кафе, парк, дискотека)

Вправа 14. Дайте відповіді на запитання за зразком.

Зразок: – Він був у кіно?

– Ні, на концерті.

1. Ви були на екскурсії? 2. Олег був на стадіоні? 3. Марія була в бібліотеці? 4. Він був на лекції? 5. Ваші друзі були на виставці? 6. Ти була в цирку? 7. Вона зустріла друга в аеропорту? 8. Ахмед зустрів Саміра в посольстві?

подобатися НДВ

я подобаюсь

ти подобаєшся

він/вона подобається

ми подобаємося

ви подобаєтеся

вони подобаються

подобався (-лася, -лися)

сподобатися ДВ

сподобаюсь

сподобаєшся

сподобається

сподобаємося

сподобаєтеся

сподобаються

сподобався (-лася, -лися)

Мені подобається цей артист.

кому? (Д. в.)	подобатися НДВ	С хто? що?
Ганні	подобуються	ці артiстки.
Мені	подобається	цей юнак.
Їй	подобався	цей фiльм.
Богданові	подобалася	ця пiсня.
Марії	подобалося	це мiсто.
Наталі	подобалися	ці дiти.

Вправа 15. Прочитайте. Зверніть увагу, кому що подобається (подобалося).

а) 1. Нам подобається це місто. 2. Йому подобається ця площа. 3. Їй не подобається цей факультет. 4. Їм подобається майбутня спеціальність. 5. Мені подобалася професія лікаря. 6. Вам подобаються вулиці Сум? 7. Тобі подобався цей гуртожиток.

б) 1. Оксані подобається цей новий фiльм. 2. Софії подобаються ці фотографії. 3. Олені Іванівні подобалися розумні студенти. 4. Вікторові Анатолійовичу подобається старе місто Львів. 5. Олесеві подобається ця картина. 6. Батькові подобаються подарунки. 7. Матері подобалася зима.

Вправа 16. Закінчіть речення.

Зразок: Мені подобається цей

Мені подобається цей журнал.

а) Тобі подобається цей ... ? Їй подобається ця Йому подобається це Нам подобаються ці

б) Ганні подобалася ця Миколі подобався цей Сестрі Надії подобалася ця Антонові й Марині подобалося це Сергієві Васильовичу подобалися ці

Вправа 17. Поясніть, чому студенти обрали ці професії.

Зразок: Хуан хоче стати математиком. – Хуан хоче стати математиком, тому що йому подобається математика.

1. Іван хоче стати фізиком.
2. Юрій хоче стати інженером.
3. Ніна хоче стати біологом.
4. Олég бiде хiмiком.
5. Максiм мрiє стати iсториком.
6. Мiрта хоче стати лiкарем.

Вправа 18. Дайте відповіді на запитання за зразком.

Зразок: – *Ви любите музику?*

– *Так, мені подобається музика. (Ні, мені не подобається музика).*

1. Ви любите телепрограму «Вісті»? 2. Ви любите спорт?
3. Олеся й Ольга люблять вірші? 4. Ігор любить цирк? 5. Ваш друг любить літературу? 6. Ваші друзі люблять математику?

кому? (Д. в.)	сподобатися ДВ	С хто? що?
Мені	сподобався	цей фільм.
Їй	сподобалася	ця артистка.
Тетяні	сподобалося	це місто.
Олексію	сподобалися	фільми.
Набілеві		ці артистки.
		міста.

Вправа 19. Закінчіть речення. Використайте подані нижче слова.

Зразок: *Мені сподобався*

Мені сподобався цей концерт.

а) Нам сподобався

Йому сподобалася

Їй сподобалося

Андрію сподобалася

Тобі сподобалися ... ?

Людмилі сподобалися

б) Мені не сподобалося

Їй не сподобався

Аліні не сподобався

Алі не сподобалася ... ?

Вам не сподобалися ... ?

Їм не сподобалися

Слова: концерт, балет, фільм, артист, письменник, художник, текст, журнал, виставка, екскурсія, пісня, книжка, стаття, кава, телепередача, школа, вправа, морозиво, печиво, тістечко, місто, артисти, художники, пісні, дівчата.

Вправа 20. Прокоментуйте діалоги за зразком.

Зразок: – *Степане, де ти був учора?*

– *У клубі на вечорі.*

– *Вечір був цікавий?*

– *Ні, не дуже. Студенти погано виступали.*

Віктор був на вечорі в клубі. Йому не сподобався цей вечір, тому що концерт був нецікавий.

1. – Борисе, ти був учора на стадіоні?
 – Ні, я з Лілією був на виставці в музеї.
 – Вам сподобалася виставка?
 – Дуже. Ми побачили цікаві картини.

2. – Максиме, у вас була влітку практика?
 – Так, ми працювали в лікарні.
 – Тобі сподобалася практика?
 – Звичайно, ми працювали як лікарі.

3. – Оксано, учора ти була в цирку?
 – Ні, у кінотеатрі.
 – Що ти дивилася?
 – Фільм «Титанік».
 – Тобі сподобався фільм?
 – Так.

4. – Маріє, я чула, що ти на вечорі будеш читати українські вірші.
 – Так. Я буду читати вірші Шевченка. Мені дуже подобається його поезія.

Вправа 21. Напишіть речення, використайте дієслова **подобатися, сподобатися.**

Зразок: *Моя сестра працює викладачем. Їй дуже ... ця професія.*

Моя сестра працює викладачем. Їй дуже подобається ця професія.

1. Тато й мама часто бувають у Києві. Їм ... це місто.
2. Наталя подивилася новий балет. Їй ... цей балет.
3. Захар був на екскурсії. Йому ... ця екскурсія.
4. Ми уважно слухали лекцію. Нам ... лекція.
5. Студент читав великий текст. Йому ... текст.
6. Я часто слухаю музику. Мені ... сучасна музика.

Уживання прикметників і прислівників

Мій друг – хорóший хлопець.
прикметник + іменник

Він дóбре вчїться.
прислівник + дієслово

Прикметник який? яка? якé? які?	Прислівник як?

цікавий	-а, -е, -і	цікаво
гάρний	-а, -е, -і	гάρно
серйóзний	-а, -е, -і	серйóзно
український	-а, -е, -і	українською
англійський,	-а, -е, -і	англійською
французський	-а, -е, -і	французською

Вправа 22. Напишіть, від яких прикметників утворені прислівники.

Зразок: *важли́во – важли́вий*

чудóво	шві́дко	те́пло
ва́жко	пові́льно	ува́жно
до́бре	хо́лодно	прие́мно
го́лосно	ті́хо	суча́сно
обов'язко́во	ле́гко	серйóзно
ціка́во	акура́тно	впе́внено

Вправа 23. Поста́вте запитання до віді́лених слів.

Зразок: *Він хоро́ший студéнт. – Який він студéнт?*

Він до́бре чита́є. – Як він чита́є?

1. Ми ще **пога́но** розмовляємо **українською**. Але нам дуже подобається **українська** мо́ва. 2. У на́шій гру́пі **серйóзні** студéнти. Вони́ **серйóзно** працюють в університéті і вдо́ма. 3. Учóра мої друзі подиві́лися **ціка́вий** фі́льм. А сьогóдні Ма́рта **ціка́во** розпо́відала про ньóго. 4. Учóра була **чудóва** погода. Я **чудóво** відпочив у парку.

Вправа 24. Напишіть речення, використайте слова́, по́дані правóруч.

Зразок: *Анва́р ... вивча́є фі́зику.* | *серйóзний*
Це ... наука. | *серйóзно*
Анва́р серйóзно вивча́є фі́зику.
Це серйóзна наука.

1. Іва́н відповіда́є | *тіхий*
Сьогóдні... ве́чір. | *тіхо*
2. Студéнти ... слуха́ють викладача́. | *ува́жний*
Мій друг завжди́ ... на ле́кції. | *ува́жно*
3. Учóра була́ ... пого́да. | *пога́ний*
Я ... зна́ю це мі́сто. | *пога́но*

4. Студенти ... розповідали про екскурсію. | цікавий
Ми дивілися ... фільм. | цікаво

Вправа 25. Замість крапок вставте слова *український, українською; англійський, англійською*.

1. Ви знаєте ... мову? Ви розмовляєте ... ? Ваш товариш добре розмовляє ...? Він давно вивчає ... мову? Він вивчав ... мову на батьківщині? Ви добре пишете ... ? Ви добре читаете ... ? Ви читали текст ... ? Це ... буква? Це ... алфавіт?

2. Коли я жив удома, я часто розмовляв У школі я вивчав ... мову. Я читав ... журнали й газети. Вдома ми теж інколи розмовляли ..., тому що мої батьки добре знають ... мову. Зараз я можу легко зрозуміти студента Кріса, тому що він добре знає ... мову і розмовляє

Я знаю хлопця, який приїхав з Індії.

Ось студент, **який** приїхав з Іраку.

Ось **картина**, **яка** мені сподобалася.

Ось **місто**, **яке** називається Суми.

Ось **артисти**, **які** виступали на вечорі.

Вправа 26. Дізнайтеся, чи добре ваші друзі знають місто, у якому за раз живуть.

– Хасане, ти добре знаєш Суми?

– Звичайно, тому що я живу тут уже три місяці.

– Скажи, будь ласка, як називається вулиця, **яка** знаходиться в центрі міста?

– Вулиця Соборна.

– Скажи, будь ласка, як називається кінотеатр, **який** знаходиться на проспекті Шевченка?

– «Дружба».

– Як називається кафе, **яке** знаходиться на вулиці Харківській?

– «Сафарі».

– А як називається музей, **який** знаходиться на Театральній площі?

– Художній.

– Чудово! А на якій вулиці знаходиться університетська бібліотека?

– На вулиці Харківській.

Вправа 27. Замість крапок вставте слово **який** у потрібній формі.
Зразок: *Візьміть зошити, ... лежать на столі. Візьміть зошити, які лежать на столі.*

1. Ось стаття, ... мені дуже сподобалася. 2. У нас у групі вчаться студенти, ... приїхали з Латинської Америки й Африки. 3. Недавно ми були в місті, ... називається Полтава. 4. Мені сподобалася артистка, ... танцювала індійський народний танець. 5. В Україну приїхали іноземні студенти, ... хочуть учитися тут. 6. Мій друг переклав з арабської мови вірш, ... мені дуже сподобався.

Ми хочемо бути інженерами.

Орудний відмінок іменників (однина і множина)

	ким? (однина)	Закінчення	ким? (множина)	Закінчення
бути стати працювати	біологом фізиком математиком архіте ктором робітником	-ом	біологами фізиками математиками архітекторами робітниками	-ами / -ями
	лікарем викладачем учителем	-ем	лікарями викладачами учителями	
	учителькою медсестрою	-ою	учительками медсестрами	

Вправа 28. Напишіть речення за зразком.

Зразок: *Мої друзі стали (фізики).*

Мої друзі стали фізиками.

1. Мої подруги працюють (учительки). 2. Тетяна та Ірина стали (біологи). 3. Ахмед і Самір хочуть бути (лікари). 4. Мої товариші були (робітники). 5. Мої батьки працюють (інженери). 6. Її доньки будуть (медсестри).

Вправа 29. Виконайте вправу за зразком.

Зразок: *Мій старший брат працює інженером.*

Мої старші брати працюють інженерами.

1. Моя молодша сестра хоче стати артисткою. 2. Його молодший брат працює лікарем. 3. Наша подруга хоче стати вчителькою. 4. Її друг мріє бути біологом. 5. Мій товариш хоче працювати робітником. 6. Твій друг став фізиком. 7. Її старша сестра стала архітектором.

Вправа 30. Прочитайте текст.

Моя група

Це моя група. У групі 6 студентів. Ось Хасан, який приїхав із Марокко. Я познайомився з ним у Сумах. Вперше ми зустрілися в гуртожитку. Потім ми разом були в університеті, у цирку, в театрі. Хасан часто купує диски, тому що йому подобається сучасна музика. Він знає французьку мову й добре читає та пише французькою. Хасан хоче бути лікарем. На батьківщині він один рік працював у лікарні. Йому сподобалася його майбутня професія.

Хуан, який приїхав із Мексики, чудово розмовляє й пише іспанською. Хуан веселий і добрий студент. Він любить співати й грати на гітарі. Ми завжди охоче слухаємо його. Хуану також подобається футбол. Він завжди дивиться спортивні передачі. Інколи Хуан буває на стадіоні й грає у футбол.

Марта, яка приїхала з Перу, дуже любить читати. Найбільше їй подобаються вірші. Часто вона говорить: «Коли я буду добре знати українську мову, я буду перекладати вірші Шевченка іспанською мовою». Марта – розумна й дуже серйозна дівчина. Вона мріє стати вчителькою.

Арун і Вішва – індійські студенти. Їм дуже подобається хімія. Хлопці мріють бути фармацевтами. Вони багато працюють у бібліотечі. У вільний час вони бувають у центрі міста. Я часто гуляю разом з ними. Зараз я ще повільно й не завжди правильно розмовляю українською, але я серйозно вивчаю мову. Якщо я роблю помилки, мої друзі й викладачі завжди їх виправляють.

Мені звали Джон. Я приїхав з Ангולי, яка знаходиться в Африці. Я дуже люблю батьківщину, а тепер я впевнений, що буду любити й Україну, де я зараз живу і вчуся.

Вправа 31. Дайте письмові відповіді на запитання.

1. Скільки студентів у групі Джона?
2. Звідки приїхав Хасан?
3. Де Джон уперше зустрівся з Хасаном?

4. Чому Хасан часто купує диски?
5. Як Хасан знає французьку мову?
6. Як він читає й пише французькою?
7. Де й ким працював Хасан на батьківщині?
8. Чому Джон каже, що Хуан веселий і добрий студент?
9. Який вид спорту подобається Хуану?
10. Яку мову добре знає Хуан?
11. Ким мріє бути Марта?
12. Чому Марта хоче добре знати українську мову?
13. Звідки приїхали Арун і Вішва?
14. Ким вони мріють бути?
15. Що люблять робити хлопці у вільний час?
16. Що ви можете розповісти про Джона?

Вправа 31. Складіть аналогічну усну розповідь про себе й свою групу.

Вправа 32. Клоуз-тест. Читайте. Пишіть замість крапок пропущені слова або закінчення слів.

Це моя група. У групі 6 студентів. Ось Хасан, ... приїхав із Марокко. Я познайомився з ним ... Сум... . Вперше ми зустрілися в гуртожитк... . Потім ми разом були ... університет..., ... цирк..., ... театр.... . Хасан хоче бути лікар... . На батьківщин... він один рік працював ... лікарн... . Йому сподобал...ся його майбутня професія.

Хуан, ... приїхав з Мексики, чудово розмовляє й пише іспанськ... . Він любить співати й грати ... гітар... . Хуан... також ... футбол. Інколи Хуан буває ... стадіон... й грає ... футбол.

Марта, ... приїхала з Пер..., дуже любить читати. Найбільше їй подоба...ться вірші. Марта – розумн... й дуже серйозн... дівчина. Вона мріє стати вчительк... .

Арун і Вішва – індійськ... студенти. Їм дуже подоба...ться хімія. Хлопці мріють бути фармацевт... . Вони багато працюють ... бібліотé... . У вільний час вони бувають ... центр... міста. Менé звати Джон. Я приїхав з Ангóли, ... знаходиться в Африці.

Вправа 33. Повторіть дієслова уроку. Напишіть з ними речення.

Вправа 34. Розгляньте світлини. Опишіть їх.

акуратно
архітектор
басейн
брати – взяти
важко
веселий (-а; -е; -і)
весело
виправляти – виправити
вид спорту
влітку
впевнений (-а; -е; -і)
вперше (уперше)
вставати – встати
гарно
гolosно
давно
добре
добрий
залік
заняття
запізнюватися – запізнитися
захід
зустрічати – зустріти

Слова уроку 1

nattily, tidily
architect
swimming pool
to take
with difficulty
merry; jolly
joyfully; cheerfully
to correct
kind of sport
in summer
certain; confident
first time
to get up; to rise; to stand up
goodly; beautifully
loudly; aloud
long ago
well, nicely
kind; nice; good
test; credit
lesson, lecture
to be late; to come late
west
to meet

зустрічатися – зустрітися	to meet (with); to see
іноді (іноколи)	sometimes
касі́р	cashier
конспéкт	lecture notes, work-book
лéгко	easily, lightly
майбúтній (-я; -е; -і)	future; coming
медсестра́	nurse
називáтися	to be named
найбiльше	above all
нікóли	never
перекладáти – переклáсти	to translate
пiвдень	south
пiвнiч	north
пiзно	late
планетáрій	planetarium
пóверх	floor
подарúнок	gift; present
поéзiя	poetry
посóльство	embassy
потрiбний (-а; -е; -і)	necessary; needful
пράктика	practice
предмéт	subject
приéмно	pleasantly; agreeably
продавéць	seller
професiя	profession
рiдко	seldom
робiтник	workman; worker
розúмний (-а; -е; -і)	intelligent; clever
секретáр (секретарка)	secretary
серйóзний (-а; -е; -і)	serious
серйóзно	seriously
спеціáльність	speciality; profession
сучáсний (-а; -е; -і)	modern; contemporary
сучáсно	modernly; contemporarily
стáти	become
схiд	east
тiхий	quiet
тiхо	quietly
троянда	rose
увáжний (-а; -і)	attentive
увáжно	attentively; carefully
фармацéвт	pharmacist
худóжник	artist; painter
чудóвий (-а; - е; -і)	wonderful; lovely
чудóво	wonderfully; marvellously

Урoк 2 (два)
Другий урoк

- У якoму iнститyтi ви вчитeся?
– У медичнoму.

Мої друзi живyть у рiзних мiстax Укpaїни.

- Степaне, коли ти бyв у Києвi?
– У сeрпнi.

Я бyду вчiтися в Укpaїнi, тoмy щo я люблю укpaїнськy мoвy.
Я хoчу стaти бiологом, тoмy щo любить бiологiю.

Ось полiтехнiчний iнститyт, у якoму вчiться мiй друг.

- У якoму iнститyтi ви вчитeся?
– У медичнoму.

**Мiсцєвий вiдмiнок iмєнникiв, прикмєтникiв, порядкових числiвникiв
(однинa)**

Рiд	Називний вiдмiнок	Мiсцєвий вiдмiнок	Закiн-чення
ч. р.	який? що? iнженерний факультет синий зошит котрий? що? перший поверх третий будинок	у (в), на якoму? де? на iнженернoму факультетi у синьoму зошитi у (в), на котрoму? де? на першoму поверсi у третьoму будинку	-oму -ьoму
с. р.	яке? що? складне завдання синє море котре? що? перше слово третє завдання	у (в), на якoму? де? у складнoму завданнi у синьoму морi в (у), на котрoму? де? у першoму словi у третьoму завданнi	-oму -ьoму
ж. р.	яка? що? рiдна кpaїна	у (в), на якiй? де? у рiднiй кpaїнi	-iй

домашня робота	у домашній роботі	
котра? що?	у (в), на котрій? де?	
перша вправа	у першій вправі	
третя аудиторія	у третій аудиторії	

Вправа 1. Читайте.

а) 1. Це підготовчий факультет. Я вчуся на підготовчому факультеті. 2. Це вулиця Замостянська. Ми живемо на Замостянській вулиці. 3. Це українське місто Суми. Він живе в українському місті Суми. 4. Ось сучасне кафе. Вони люблять відпочивати в сучасному кафе. 5. Це новий зошит. Зараз вона пише в новому зошиті. 6. Там інженерний факультет. Скоро ми будемо вчитися на інженерному факультеті. 7. Ось університетська бібліотека. Студенти взяли підручники в університетській бібліотеці.

б) 1. Моя кімната знаходиться на п'ятому поверсі. 2. Ми живемо в невеликому місті. 3. Друзі вчаться в Сумському університеті. 4. Мої батьки живуть у рідній країні. 5. Ахмед і Рамі зустрілися на центральній вулиці. 6. Зараз урок у двісті двадцять третій аудиторії. 7. Ми читали великий текст на першому уроці.

Вправа 2. Дайте відповіді на запитання.

1. На якій лекції ти пишеш: на першій чи на останній?
2. У якому альбомі ти малюєш: у старому чи в новому?
3. На якій сторінці ти читаєш: на шостій чи на сьомій?
4. У якій сумці лежать твої зошити: у синій чи в червоній?
5. На якій вулиці знаходиться ваш гуртожиток: на Замостянській чи на Харківській?
6. У якому будинку живе Марія: у великому чи малому?
7. На якому поверсі живе твій друг: на першому чи третьому?
8. У якому завданні є помилки: у складному чи легкому?

Вправа 3. Напишіть запитання до виділених слів.

Зразок: Цей студент *учиться на математичному факультеті*.

На якому факультеті вчиться цей студент?

1. Марія Іванівна працює **в дитячій лікарні**. 2. Її син **учиться в медичному інституті**. 3. Учора ми були **в кийвському цирку**. 4. Анвар живе в гуртожитку **на Замостянській вулиці**. 5. Друзі були **на цікавій виставці**.

6. Іва́н Микола́йович відпочива́в у **сучасному санато́рії**. 7. Тури́сти зупини́лися в **га́рному готе́лі**. 8. Викладач виправив помилки **в складному завданні**.

Впра́ва 4. Вста́вте замість крапо́к необхі́дні за змістом слова́.

1. Алі вчи́ться на підготовчо́му Йо́го група пише диктант в новій
2. Хуа́н вчи́ться на інженерно́му ... у п'я́тій Йо́го факульте́т знахо́диться на druго́му Хуа́н ча́сто працює в му́льтимеді́йному Він обідає в новому Нещода́вно він виступа́в на факульте́тській Хуа́н живе в університе́тському

Впра́ва 5. Виконайте вправу за зразком. Використайте по́дані ни́жче слова́.

Зразо́к: Ві́ктор вчи́ться в інститу́ті.

Ві́ктор вчи́ться в політехні́чному інститу́ті.

Андрі́й вчи́ться в коледжі́. Він живе́ в гурто́житку. Андрі́й снідає́ в буфе́ті. Він лю́бить робити́ домашнє́ завдання́ в кімна́ті. Нещода́вно він був у музе́ї, а сьогодні́ він бу́де виступа́ти на ве́чорі. Йо́го сестра́ працює́ в полікліні́ці. Йо́го брат учитьс́я в шко́лі.

Слова́: технологі́чний, студе́нтський, тре́тій, простóрий, націо́нальний, інтернаціо́нальний, молоді́жний, стоматологі́чний, музичні́й, факульте́тський.

Впра́ва 6. Напиші́ть, де *вча́ться* (бу́дуть учитис́я, хо́чуть учитис́я) ці лю́ди. Використайте по́дані ни́жче словосполу́чення.

Зразо́к: *Бори́с став лі́карем.*

Він учивс́я в меді́чному інститу́ті.

1. Андрі́й хо́че ста́ти архіте́ктором.
2. Окса́на бу́де вчи́телькою́ украї́нської мо́ви та лі́терату́ри.
3. Га́нна працює́ вихова́телькою́ в дитя́чому садку́.
4. Ві́ктор мріє́ ста́ти письме́нником.
5. Га́ліна хо́че бути́ арти́сткою́ теа́тру.
6. Серге́й працює́ фармаце́втом в апте́ці.

Словосполу́чення: педагогі́чний коледж; лі́терату́рний інститу́т; філологі́чний факульте́т; фармацевти́чний факульте́т; теа́тральний інститу́т; архіте́ктурний факульте́т.

Вправа 7. Слова в дужках поставте в потрібній формі.

1. Ці лікарі працюють (міська поліклініка).

2. Мої друзі живуть (студентський гуртожиток).

3. Ми вивчаємо українську мову (підготовчий факультет).

4. Технічні журнали можна взяти (університетська бібліотека).

5. Викладач виправив помилки (складне завдання).

6. Нові слова я пишу (новий зошит).

6. Микола й Ольга відпочивали (Чорне море).

7. Наш новий друг раніше жив (велике європейське місто).

8. Олександр учиться в університеті (інженерний факультет).

**Місцевий відмінок присвійних займёнників
(однина)**

Рід	Називний відмінок	Місцевий відмінок	Закінчення
ч. р.	чий? що? мій стіл твій підручник наш університет ваш гуртожиток їхній комп'ютер свій дім його, її будинок	у(в), на чийому (чиєму)? де? на моєму столі у твоєму підручнику у нашому університеті у вашому гуртожитку у їхньому комп'ютері у своєму домі у його, у її будинку	-єму -ому -ьому
с. р.	чиє? що? моє вікно твоє завдання наше місто ваше оповідання їхнє місце своє завдання його, її фото	у (в), на чийому (чиєму)? де? на моєму вікні у твоєму завданні у нашому місті у вашому оповіданні на їхньому місці у своєму завданні на його, її фото	-єму -ому -ьому

ж. р.	чия? що?	у (в), на чий? де?	
	моя кімната	у моїй кімнаті	
	твоя вулиця	на твоїй вулиці	
	наша країна	у нашій країні	-їй
	ваша зупинка	на вашій зупинці	-ій
	їхня аудиторія	у їхній аудиторії	
	своя кімната його, її книжка	у своїй кімнаті на його, її книжці	

Вправа 8. Читайте.

1. Це мій стіл. Підручники на моєму столі.
2. Це наш гуртожиток. У нашому гуртожитку завжди весело.
3. Ось їхній факультет. На їхньому факультеті вчаться майбутні інженери.
4. Тут його комп'ютер. Я працював на його комп'ютері.
5. Це твоє місто. У твоєму місті є театр?
6. Це наше завдання. У нашому завданні були нові слова.
7. Це твоя аудиторія. Зараз урок у твоїй аудиторії?
8. Ось її вулиця. Я часто буваю на її вулиці.
9. Тут його будинок. Він живе у своєму будинку.

Уживання присвійного займенника *свій*

Це студенти. Це їхній гуртожиток. Студенти живуть у **своєму** гуртожитку.
 Це Ахмед. Це його кімната. Ахмед відпочиває у **своїй** кімнаті.
 Це я. Це моє завдання. Я виправив помилки у **своєму** завданні.

Це я .	Це він .
Це моя країна, моє місто і мій будинок.	Це його країна і його місто.
Я живу у своїй країні, у своєму місті, у своєму будинку.	Він живе у своїй країні й у своєму місті.
Я – особа, яка виконує дію / <i>acting person</i>	Він – особа, яка виконує дію / <i>acting person</i>
країна } місто } належать дійовій особі (мені) ⇒ свій будинок } <i>belong to the acting person</i>	країна } і } належать дійовій особі (йому) ⇒ свій місто } <i>belong to the acting person</i>

Я живу у своїй країні, у своєму місті й у своєму будинку. Я – дійова особа Будинок належить дійовій особі (мені) ⇒ свій Я живу у своєму будинку. Країна і місто не належать дійовій особі (мені) ⇒ свій Я живу в його країні, в його місті.	Я живу у своєму (= моєму) Ти живеш у своєму (= твоєму) Ми живемо у своєму (= нашому) Ви живете у своєму (= вашому) Він живе у своєму (≠ його) Вона живе у своєму (≠ її) Вони живуть у своєму (≠ їхньому) } місті
Предмет належить дійовій особі → свій Предмет не належить дійовій особі → свій	Запам'ятайте! Займенник свій у називному відмінку (в.1) звичайно не вживається. Вони живуть у своєму (≠ їхньому)

Вправа 9. Правильно використайте займенники *мій, твій, ваш, його, її, їх, свій* у місцевому відмінку.

1. Це ваша кімната. Ми сидимо у ... кімнаті. 2. Це його місто. Він був у ... місті. 3. Це наша аудиторія. Ми слухаємо лекцію в ... аудиторії. 4. Це моє завдання. Викладач виправив помилки в ... завданні. 5. Це наш будинок. Ми живемо в ... будинку. 6. Це її кафе. Ми вечеряємо в ... кафе. 7. Це мій зошит. Я пишу вправу в ... зошиті. 8. Це наша рідна країна. Ви живете в ... країні. 9. Це їхня вулиця. Вони живуть на ... вулиці.

Вправа 10. Закінчіть друге і третє речення, використовуючи інформацію першого речення. Запишіть ці речення.

Зразок: Це їхня лабораторія. Сьогодні ми працювали ...

Вони чекали нас...

Сьогодні ми працювали в **їхній** лабораторії.

Вони чекали нас у **своїй** лабораторії.

1. Там їхнє кафе. Вони працюють ... Ви любите пити каву ...?
2. Це його кімната. Ми сидимо ... Він відпочиває ...
3. Це ваше місто. Я ніколи не був ... Минулого місяця ви зустрілися ...
4. Це наша аудиторія. Ми слухаємо лекції... Викладач читає лекцію ...
5. Це її твір. Вона зробила помилки... Ми побачили помилки ...
6. Це мій кабінет. Я часто працюю ... Студенти люблять бувати ...

Вправа 11. Дати відповідь на питання, використовуючи присвійні займенники **свій** або **мій, твій, наш, ваш, його, її, їхній**.

Зразок: Це Джейк. А це його машина.

– Де сидить Джейк?
 – Де я сиджу?
 Джейк сидить у **своїй** машині.
 Я сиджу в **його** машині.

1. Це Микола. Це його зошит.
 У чиєму зошиті викладач прочитав вірші?
 У чиєму зошиті Микола пише дату?
2. Це Оксана. Це її будинок.
 У чиєму будинку живе Оксана?
 У чиєму будинку розмовляють подруги?
3. Це я. А це моя країна.
 У чий країні я вже не був рік?
 У чий країні ніколи не був Петро?
4. Це Саманта. А це її завдання.
 У чиєму завданні є помилки?
 У чиєму завданні Саманта виправляє помилки?
5. Рамі й Омар – студенти. Це їхня кімната.
 У чий кімнаті відпочивали Рамі й Омар?
 У чий кімнаті ми слухали музику?

Місцевий відмінок вказівних займёнників (однина)

Рід	Називний відмінок який? яка? яке? що?	Місцевий відмінок у (в) на якому? у (в) на якій? де?
ч. р.	цей, той будинок	у (в) цьому , тому будинку
ж. р.	ця, та аудиторія	у (в) цій , тій аудиторії
с. р.	це, те завдання	у (в) цьому , тому завданні

Вправа 10. Читайте.

1. Цей гуртожиток великий, а той – маленький. Я живу в цьому великому гуртожитку.
2. Ця аудиторія маленька, а та – велика. Зараз урок у цій маленькій аудиторії.
3. Це завдання складне, а те – легке. Студент зробив помилки в цьому складному завданні.

Вправа 11. Замість крапок напишіть **цей, той** у потрібній формі.

- а) 1. Цей магазин маленький. Я вже був у ... магазині. 2. Той гуртожиток студентський. Мої друзі живуть у ... гуртожитку. 3. Ця кімната

наша. У ... кімнаті живу я і студент із Непалу. 4. Ця вулиця називається Харківська. На ... вулиці живе мій друг. 5. Це оповідання цікаве. У ... оповіданні є нові слова.

б) 1. Я виконую домашні завдання в ... кімнаті, а моя сестра в ... кімнаті. 2. Віктор живе в ... будинку, а Наталя в ... будинку. 3. Банк знаходиться на ... вулиці, а аптека на ... вулиці. 4. Оксана зробила помилки у... завданні, а її подруга Марина в ... завданні.

Місцевий відмінок іменників (множині)

Рід	Називний відмінок (однина) що?	Місцевий відмінок (множина) де?	Закінчення
ч. р.	стіл стілець музей	на столах на стільцях у музеях	-ах -ях
ж. р.	кімната вулиця аудиторія	у кімнатах на вулицях в аудиторіях	-ах -ях
с. р.	вікно море завдання	на вікнах у(на) морях у завданнях	-ах -ях

Вправа 12. Напишіть іменники у місцевому відмінку множини.

Зразок: Книжки лежать (стіл).

Книжки лежать на столах.

1. Студенти живуть ... (гуртожиток). 2. Інженери працюють ... (завод).
3. Ми купили продукти ... (магазин). 4. Викладачі працюють ...
(університет). 5. Учні вчаться ... (школа). 6. Люди живуть ... (місто і село).
7. Помилки є ... (завдання).

	стояти де? М. в.	сидіти де? М. в.
я	стою	сиджу д//дж
ти	стоїш	сидиш
він	стоїть	сидить
ми	стоїмо	сидимо
ви	стоїте	сидите
вони	стоять	сидять
	стій (-те)!	сиди (-іть)!
	стояв, стояла, стояли	сидів, сиділа, сиділи

Вправа 13. Читайте.

1. Квіти стоять у вазі. 2. Анвар сидить на стільці.
3. Андрій стоїть на зупинці. 4. Викладачі стоять в аудиторії. 5. Ваза стоїть на столі. 6. Столи стоять у кімнаті. 7. На перерві ми стояли в коридорі й голосно розмовляли.

Мої друзі живуть у різних містах України.

Місцевий відмінок прикметників, порядкових числівників, присвійних і вказівних займівників (множині)

Називний відмінок які? котрі? чії? що?	Місцевий відмінок у(в), на, яких? котрих? чийх? де?	Закінчення
різні університети красиві вулиці сині зошити ці складні завдання перше завдання	у різних університетах на красивих вулицях у синіх зошитах у цих складних завданнях у перших завданнях	-их -іх
мої словники твої книжки наші аудиторії ваші міста свої зошити ці, ті оповідання	у моїх словниках у твоїх книжках у наших аудиторіях у ваших містах у своїх зошитах у цих, тих оповіданнях	-іх -их

Вправа 14. Прочитайте речення. Зверніть увагу на закінчення іменників, прикметників, числівників та займівників у множині.

1. Іноземні студенти вчаться в різних університетах, на різних факультетах. 2. У наших аудиторіях є нові комп'ютери. 3. Ми були на екскурсіях у цих українських містах.
4. У гуртожитках на перших поверхах стоять квіти. 5. У цих зошитах ми пишемо домашнє завдання, а в тих – контрольні роботи. 6. Люди живуть на красивих вулицях. 7. Я часто шукаю нові слова в різних словниках. 8. У наших аудиторіях нові столи і стільці. 9. Студенти сидять на своїх стільцях у своїх аудиторіях.

Вправа 15. Дайте відповіді на запитання.

Зразок: Де можна купити книжки про Суми? (книжкові магазини, книгарні)
Книжки про Суми можна купити в книжкових магазинах (книгарнях).

1. Де можна побачити цікаві картини? (художні музеї)
2. Де можна подивитися нові фільми? (наші кінотеатри)
3. Де студенти зустрілися з деканом? (факультетські збори)
4. У яких аудиторіях студенти слухають лекції? (ці аудиторії)
5. Де Андрій любить читати нові журнали? (читальні)
6. У яких газетах можна прочитати про економічні реформи в Україні? (українські газети)

– Степане, коли ти був у Києві?
– У серпні.

Позначення часу дії

Що? Називний відмінок	Коли? У якому місяці? Місцевий відмінок
січень лютий березень квітень травень червень липень серпень вересень жовтень листопад грудень	січні лютому! березні квітні травні червні у липні серпні вересні жовтні листопаді грудні
Коли? Якого року (місяця, тижня)? Родовий відмінок	
минулого наступного цього } року, місяця	Минулого року я приїхав у Суми. Наступного року я буду вчитися на інженерному факультеті. Цього року я вивчаю українську мову.

Вправа 16. Читайте.

1. Мій друг Самір приїхав із Сирії торік, у серпні. 2. У вересні він почав вивчати українську мову, а в жовтні він почав вивчати предмети українською. 3. У січні в нього були зліки та іспити. 4. У лютому Самір був у Києві. Там живуть і вчаться його друзі. 5. Цього року Самір стане студентом. Він буде вчитися в медичному інституті на першому курсі. 6. Минулого року ми приїхали в Україну. 7. Наступного місяця студенти будуть вивчати математику. 8. Цього тижня ми подивилися новий фільм у новому кінотеатрі.

Я буду вчитися в Україні, тому я вивчаю українську мову.
Я хочу стати біологом, тому що люблю біологію.

Складнопідрядні речення причини та наслідку

Порівняйте:

Причина	Наслідок (результат, висновок)
Я вчуся в медичному інституті, тому що хочу стати лікарем.	Я хочу стати лікарем, тому я вчуся в медичному інституті.
Суфіян багато вчить, тому що він хоче добре знати українську мову.	Суфіян хоче добре знати українську мову, тому він багато вчить.
Тарас не був на екскурсії, тому що запізнився.	Тарас запізнився, тому він не був на екскурсії.

Вправа 17. Виконайте вправу за зразком.

Зразок: *Марія запізнюється, тому я часто її чекаю.*

Я часто чекаю Марію, тому що вона запізнюється.

1. Хуану подобається пісня «Марічка», тому він буде співати її на студентському вечорі. 2. У Андрія немає книжки «Природа України», тому він хоче купити її. 3. Марта любить вірші, тому вона буде читати їх на концерті. 4. Самір ще не був у нашому гуртожитку, тому я зустріну його на зупинці. 5. Анвар займається спортом, тому він сильний хлопець. 6. У Наталі сьогодні день народження, тому друзі подарували їй квіти. 7. Студенти з Лівану будуть учитися в Україні, тому вони серйозно вивчають українську мову.

Вправа 18. З'єднайте ліву й праву частини.

- а) 1. Я хочу бути лікарем, тому він запізнився на лекцію.

2. Я ще погано розмовляю українською,
 3. Віктор не вчив слова,
 4. Хуан встав пізно,
 5. Борісу подобається фізика,

тому він відповідав учора погано.

тому він хоче стати фізиком.

тому мій друг переклав запитання.

тому я вчуся в медичному інституті.

- б) 1. Мій брат вчиться на інженерному факультеті,
 2. Марія вчиться на геологічному факультеті,
 3. Віктор читає статті про молодь,

тому що буде виступати на вечорі й розповідатиме про проблеми молоді.

тому що хоче бути інженером.

тому що їй подобається

романтична професія геолога.

Ось політехнічний інститут, у якому вчиться мій друг.

Складнопідрядне речення з питально-відносним займенником який у місцевому відмінку

Мені подобається цей університет. У цьому університеті я вчуся.	Мені подобається університет, у якому я вчуся.
Ось вулиця Замостянська. На цій вулиці знаходяться студентські гуртожитки.	Ось вулиця Замостянська, на якій знаходяться студентські гуртожитки.
Це старе українське місто. У цьому місті ми були на екскурсії.	Це старе українське місто, у якому ми були на екскурсії.
У цій книжці я прочитав про нові країни. У цих країнах я ще не був.	У цій книжці я прочитав про нові країни, у яких я ще не був.

Вправа 19. Об'єднайте два простих речення в одне складнопідрядне.

Зразок: *Це велика країна. У ній живе моя сестра.*

Це велика країна, у якій живе моя сестра.

1. На вулиці Харківській є студентська поліклініка. У цій поліклініці ми були на консультації у лікаря.

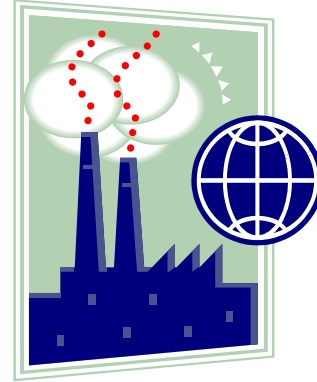
2. У центрі міста є супермаркет. У цьому супермаркеті можна купити овочі й фрукти.

3. Це новий будинок. У цьому будинку живе мій друг.

4. У місті є великий красивий парк. У цьому парку ми нещодавно відпочивали.

Вправа 20. Закінчіть речення.

1. Це місто, у якому
2. Ось фабрика, на якій... .
3. Розкажі мені про інститут, у якому
4. Де знаходиться музей, у якому ... ?
5. Як називається кінотеатр, у якому... ?
6. Як називається вулиця, на якій... .
7. Як називається парк, у якому ... ?

Вправа 21. Використайте сполучникове слово **який** у потрібній формі.

1. Це банк, ... працює мій друг.
2. Ось поліклініка, ... працюють ці лікарі.
3. Це підготовчий факультет, ... ми вчимося.
4. У кімнаті стоїть диван, ... я люблю відпочивати.
5. Аудиторія, ... ми будемо вивчати хімію, знаходиться на третьому поверсі.
6. Я написав складне завдання, ... були нові слова.

Вправа 22. Прочитайте текст. Зверніть увагу на використання місцевого відмінка.

Мої друзі

Мене звати Іван. У мене є хороші друзі. Це Сергій, Борис, Катерина, Олеся. Ми живемо в Сумах на одній вулиці, в одному будинку, але в різних під'їздах і на різних поверхах. Ми вже закінчили школу, але завжди будемо пам'ятати свій рідний клас.

Борис зараз працює на автобусному заводі в хімічній лабораторії. Він хоче стати хіміком, тому що хімія – дуже важлива наука.

Катерина вчиться на філологічному факультеті в Сумському університеті. Вона мріє працювати в рідній школі вчителькою. У січні Катерині буде вісімнадцять років.

Олесі подобається медицина. Вона вчиться в медичному коледжі. Потім Олеся буде вчитися в медичному інституті, але спочатку вона буде працювати медсестрою в першій міській лікарні, у якій працює її мама.

Сергій хоче працювати в цирку. Зараз він учиться на першому курсі в Київському театральному інституті, а потім він буде працювати в Київському цирку.

Вправа 23. Клоуз-тест. Читайте. Пишіть замість крапок пропущені слова або закінчення слів.

Мене ... Іван. У мене є хорóш... друзі. Це Сергій, Борис, Катерина, Олеся. Ми живемо́ у Сум... на одн... вулиц... , в одн... будінк... , але в різн... під'їзд... і на різн... по́верх... .

Борис за́раз працює ... авто́бусн... завод... ... хімічн... лаборато́р... . Він хо́че ... хімік... , ... хімія – дуже важли́ва нау́ка.

Катерина вчи́ться ... філологічн... факультет... в Сумськ... університет... . Вона́ мріє працюва́ти ... рідн... шко́л... вчи́тельк... . У січн... Катерині бу́де вісімна́дцять ро́ків.

Олесі ... медици́на. Вона́ вчи́ться ... медічн... ко́ледж... . Потім Олеся буде вчи́тися ... медічн... інститут..., але споча́тку вона бу́де працюва́ти медсестр... в пе́рш... міськ... ліка́рн..., у якій працює її ма́ма.

Сергій хо́че працюва́ти ... цірк... . За́раз він учи́ться ... пе́рш... ку́рс... ... Киї́вськ... театральн... інститут..., а потім він бу́де працюва́ти ... Киї́вськ... цірк... .

Вправа 24. Повторіть дієсловá уро́ку. Складіть з ними ре́чення.

Вправа 25. Розгляньте світлини. Опишіть їх.

Слова уро́ку 2

архітектурний (-а; -е; -і)	architectural
бе́резень	March
важли́вий (-а; -е; -і)	important
важли́во	importantly
вели́кий (-а; -е; -і)	great; large; big
ве́ресень	September
викóнувати – ві́конати	to execute; to solve
гру́день	December
день наро́дження	birthday
дива́н	sofa
дитя́чий (-а; -е; -і)	children's
економі́чний (-а; -е; -і)	economic
жо́втень	October
запита́ння (пита́ння)	question
закі́нчувати – закі́нчіти	to finish
кві́тень	April
лежа́ти	to lie
лі́пень	July
листопа́д	November
літера́турний (-а; -е; -і)	literately
лю́тий	February
малюва́ти – намалюва́ти	to draw; to paint
меді́чний (-а; -е; -і)	medically
мину́лий (-а; -е; -і)	past
міські́й (-а; -е; -і)	town; urban
молоді́жний (-а; -е; -і)	youth
мо́лодь	youth; young people
мо́ре	sea
насту́пний (-а; -е; -і)	next; coming
о́вочі	vegetables
оста́нній (-я; -є; -і)	last
пам'я́тати – запам'я́тати	to remember
педагогі́чний (-а; -е; -і)	pedagogical
під'ї́зд	access
почина́ти – поча́ти	to start
простóрий (-а; -е; -і)	spacious

реформа	reform
рідний (-а; -е; -і)	native
різний (-а; -е; -і)	different
санаторій	sanatorium
свій; своя; своє; свої	your; own; own; their
селó	village
серпень	August
сидіти	to sit
сильний (-а; -е; -і)	strong
синій (-я; -е; -і)	blue
січень	January
стоматологічний (-а; -е; -і)	Dental
сторінка	page
стояти	to stand
театральний (-а; -е; -і)	theatrical
технологічний	technological
той (та; те; ті)	that; those
торік	last year
травень	May
фармацевтичний (-а; -е; -і)	pharmaceutical
філологічний (-а; -е; -і)	philological
фонетичний (-а; -е; -і)	phonographic
художній (-я; -е; -і)	artistic
центральний (-а; -е; -і)	central
червень	June
шукати – знайти	to search; to find

Урoк 3 (три) Трeтiй урoк

На вeчoрi студeнти танцювали український народний тaнeць i спiвали українську народну пiсню.

Ми запросили на свято вiдомих сумських актoрiв.

– Куди ви ходили в субoту?

– У художній музей на виставку.

Менi дуже сподобалася кнiжка, яку я прочитав учoра.

На вeчoрi студeнти танцювали український народний тaнeць i спiвали українську народну пiсню.

Знахiдний вiдмiнок iмeнникiв, прикметникiв, порядкових числiвникiв (однина)

Рiд	Називний вiдмiнок	Знахiдний вiдмiнок	Закiн-чення
ч. р.	який? котрий? що? великий текст перший тест	який? котрий? що? Я написав великий текст. перший тест.	Зн. в. = Н. в.
	який? котрий? хто? iноземний студент перший учитель	якого? котрого? кого? Ми зустріли iноземного студента. першого вчителя.	-ого
с. р.	яке? котре? що? складне запитання третє завдання	яке? котре? що? Він зрозумiв складне запитання. третє завдання.	Зн. в. = Н. в.
ж. р.	яка? котра? що? красива площа третя вправа	яку? котру? що? Друг показав менi красиву площу. третю вправу.	-у/ю
	яка? котра? хто? рiдна сестра перша вчителька	яку? котру? кого? Я давно не бачив рiдну сестру. першу вчительку.	

Вправа 1. Читайте. Зверніть увагу на вживання знахідного відмінка.

1. Це старший брат. Я хочу побачити старшого брата.
2. Це новий журнал, нова газета, нова стаття, нове оповідання. Ми завжди читаємо новий журнал, нову газету, нову статтю, нове оповідання.
3. Ось гарячий чай, гаряча кава, гаряче капучино. Він п'є гарячий чай, гарячу каву, гаряче капучино.
4. Це молодша сестра. Я фотографую молодшу сестру.
5. Арабська – рідна мова Алі. Він добре знає арабську мову. Зараз він вивчає українську мову.
6. Це гарне пальто. Я купив гарне пальто.

Вправа 2. Напишіть слова в дужках у формі знахідного відмінка.

1. Студенти виконують (домашнє завдання). 2. У магазині я купила (гарна зимова шапка). 3. Ми бачили (молодий вчитель). 4. Студент зустрів (старий товариш). 5. На вечорі студенти слухали (арабська музика). 6. Ми запросили в кіно (знайома дівчина). 7. Я читав (медичний журнал і цікава книжка). 8. Учні довго розв'язували (складний приклад).

Вправа 3. Дайте відповіді на запитання. Слова в дужках поставте у потрібному відмінку.

- а)**
1. Що ви дивилися вчора? (український фільм)
 2. Що ти купив? (українсько-англійський словник)
 3. Що він слухав на концерті? (українська народна музика)
 4. Що вони купили в кіоску? (сьогоднішня газета)
 5. Що студенти писали? (контрольна робота)
 6. Про що ви розповідали? (цікава лекція, цікаве кіно)
 7. Про що вона думає? (важкий екзамен)
- б)**
1. Кого ви зустріли на вулиці? (знайомий хлопець, знайома дівчина)
 2. Кого ви бачили в університеті? (відомий професор)
 3. Про кого ви прочитали статтю? (талановита артистка Ніколь Кідман)
 4. Про кого ти думаєш? (старший брат, молодша сестра)
 5. Кого ти ще знаєш на підготовчому факультеті? (новий іноземний студент, нова іноземна студентка)
 6. Про кого ти розповідав? (хороший лікар)
 7. Про кого він розкаже? (сучасний письменник)

Знахідний відмінок присвійних і вказівних займенників

Рід	Називний відмінок	Знахідний відмінок	Закінчення
ч. р.	чий? який? що? мій твій наш університет ваш факультет їхній свій цей той	чий? який? що? мій твій Я добре знаю наш університет. ваш факультет. їхній свій цей той	
ч. р.	чий? який? хто? мій твій наш товариш ваш лікар їхній свій цей той	чийого? якого? кого? мого твого нашого Я добре знаю вашого товариша. їхнього лікаря. свого цього того	-ого -ього
с. р.	чиє? яке? що? моє твоє наше ваше місто їхнє своє це те	чиє? яке? що? моє твоє наше Я хочу побачити ваше місто. їхнє своє це те	
ж. р.	чия? яка? що? хто? моя твоя наша країна ваша сестра їхня своя ця та	чию? яку? що? кого? мою твою Він побачить нашу країну. вашу сестру. їхню свою цю ту	-у/ю

Вправа 4. Читайте, зверніть увагу на вживання знахідного відмінка (множина).

1. Учора я зустрів свого хорошого друга. 2. Ми давно не бачили свого старого дідуся. 3. Ми дуже любимо свою красиву країну. 4. Цю нову іноземну студентку звать Лейла. 5. Мій тато подарував мені цей сучасний комп'ютер. 6. Ви слухали вчора цю цікаву передачу? 7. Антон відвідав свою хвору матір у лікарні. 8. Олесь узяв свій словник. 9. Ми добре розуміємо свого викладача. 10. Я часто думаю про свою сім'ю. 11. Мій друг виконав своє завдання.

Вправа 5. Передайте інформацію одним реченням.

*Зразок: Це нова студентка. Я добре знаю її.
Я добре знаю цю нову студентку.*

1. Це відомий письменник. Я бачив його в студентському клубі на вечорі. 2. Це талановита артистка. Ми бачили її в новому фільмі. 3. Це розумна учениця. Ми сфотографували її. 4. Це зразковий студент. Кореспондент університетської газети написав про нього статтю. 5. Це Тереза, іноземна студентка. Я розповідала тобі про неї.

Вправа 6. Напишіть слова в дужках у формі знахідного відмінка.

1. Учора на вечорі Остап бачив (свій товариш). 2. У театрі Єва зустріла (мій гарний друг). 3. Віктор узяв у Сергія (свій словник і своя книжка). 4. Я дуже люблю (своя сім'я). 5. Хуан сфотографував (твоя сестра і свій брат). 6. Учора ми довго чекали (наша подруга). 7. Можна взяти (ваша ручка)? 8. Наталка любить (своє місто, своя вулиця і свій будинок). 9. Учора Андрій бачив Петра та Івана й попросив (їхній ноутбук і диск).

Ми запросили в гуртожиток відомих сумських акторів.

Знахідний відмінок іменників, прикметників, займенників (множина)

Називний чиї? які? що?	Знахідний чиї? які? що?	Закінчення
мої (свої) нові зошити твої цікаві книжки наші красиві озера ваші домашні справи їхні наукові статті	мої (свої) нові зошити твої цікаві книжки наші красиві озера ваші домашні справи їхні наукові статті	Зн. в. = Н. в.

ці (ті) чудові місця	ці (ті) чудові місця	
чий? які? хто?	чийх? якіх? когó?	
мої хороші друзі твої старші брати наші знайомі студенти ваші досвідчені викладачі їхні товариші ці (ті) лікарі мої старші сестри твої вродливі подруги наші іноземні студентки ваші розумні дочки їхні знайомі артистки ці (ті) вчительки	моїх хороших друзів твоїх старших братів наших знайомих студентів ваших досвідчених викладачів їхніх товаришів цих (тих) лікарів моїх старших сестер твоїх вродливих подруг наших іноземних студенток ваших розумних дочок їхніх знайомих артисток цих (тих) вчительок	-їх/-их -ів -їх/-их —

Зверніть увагу!

дóчки – дóчок

студентки – студенток

сестри – сестер

вчителькі – вчительок

матері – матерів

батьки – батьків

діти – дітей

люди – людей

Вправа 7. Прочитайте. Зверніть увагу на вживання знахідного відмінка (множина).

1. Дай мені, будь ласка, твої підручники. 2. Я ще не читав ваші нові статті. 3. У музеї ми оглянули красиві картини. 4. Я хочу побачити своїх хороших друзів. 5. Декан добре знає наших іноземних студентів. 6. Ми слухали цих відомих поетів. 7. Я не знаю їхніх викладачів. 8. Візьми, будь ласка, свої речі. 9. На уроці ми говорили про тих розумних учнів. 10. Мій друг розповідав мені про своїх старших сестер. 11. Ти любиш дітей? 12. Обов'язково привітайте своїх матерів зі святом – Днем матері.

Вправа 8. Дайте відповіді на запитання, використовуючи слова в дужках.

1. Що ви любите читати? (цікаві детективи) 2. Когó одягає мати? (маленькі діти) 3. Які олівці ти купив? (кольорові) 4. Когó викликав декан? (іноземні студенти) 5. Що ви бачили на екскурсіях? (гарні міста, великі моря, високі гори) 6. Які квіти ви любите? (перші весняні квіти)

Вправа 9. Поясніть причину наступних дій.

Зразок: Андрій не зустрів свого друга, тому що запізнився.

1. Студенти не бачили свого викладача. 2. Галина не запросила своїх друзів на вечір. 3. Ми уважно слухали його цікаву лекцію. 4. Віктор часто згадує свою сестру. 5. Викладач не перевіряв наші зошити. 6. Максим не написав домашній твір. 7. Роджер не співає українську пісню.

Вправа 10. Попросіть товариша дати вам словник (підручник, ручку, газету, олівці, статтю, журнал, зошити, диски). Поясніть, чому ви його про це просите.

Зразок: – Можна взяти твій (ваш) словник? Я забув свій словник удома.
– Будь ласка. (Прощу.)

– Куді ви ходили в суботу?
– У художній музей на виставку.

Дієсловá рúху *іті, ходіти; їхати, їздити*

Іті (НДВ), піті (ДВ) (означають дію, яка відбувається один раз в одному напрямку)

	іті (НДВ)	
Теперішній час	я іду (йду) ти ідеш (йдеш) він (вона) іде (йде)	ми ідемо (йдемо) ви ідете (йдете) вони ідуть (йдуть)
Минулий час	ч. р. ішов (йшов) ж. р. ішла (йшла) мн. ішли (йшли)	
	піті (ДВ)	
Майбутній час	я піду ти підеш він (вона) піде	ми підемо ви підете вони підуть
Минулий час	ч. р. пішов ж. р. пішла мн. пішли	

Ходіти (НДВ) (означає дію, яка повтoрюється і вживається зі словами **ча́сто, завжди́, ї́нколи, де́коли, щодня́**)

	ходіти (НДВ)	
Теперішній час	я ходжу́ ти ходиш він (вона) ходить	ми ходимо ви ходите вони ходять
Минулий час	ч. р. ходів ж. р. ходила мн. ходили	
Майбутній час	я буду ходіти ти будеш ходіти він (вона) буде ходіти	ми будемо ходіти ви будете ходіти вони будуть ходіти

Зверніть увагу!

Учора я був в університеті. = Учора я ходів в університет.

Вправа 11. Читайте.

1. Василь іде в бібліотеку. Він часто ходить у бібліотеку. 2. Віра йде в парк. Вона завжди ходить у парк. 3. Я йшла в інститут дуже швидко. Я завжди ходила в інститут із подругою. 4. Я йду в наш університет на підготовчий факультет. 5. Ти йдеш у книжковий магазин. 6. Ми ходили на центральний стадіон. 7. Ви йдете в сучасне кафе. 8. Студенти йдуть на різні факультети. 9. Мої друзі підуть в університетську бібліотеку. 10. Алі ходив у театр. 11. Завтра Роман піде на цікаву екскурсію.

Вправа 12. Розширте інформацію, використовуючи подані нижче слова.

Зразок: *Арун ходів у поліклініку.*

Арун ходів в університетську поліклініку.

1. Віктор іде в бібліотеку. 2. Марта ходила в магазин. 3. Максим піде на стадіон. 4. Ми ходили в їдальню. 5. Борис ходів на збори. 6. Студенти йшли на екскурсію.

Слова: центральний, студентський, книжковий, факультетський, науковий, цікавий.

Вправа 13. Прочитайте діалог. Зверніть увагу на дієслова руху.

– Оксано, підемо в бібліотеку?

- Не можу, я чекаю на Марту. Я хочу показати їй наше студентське містечко.
- Де ви вже були?
- Ми вже ходили в наш студентський театр на виставу, у нашу університетську бібліотеку, на наш стадіон.
- Куді ви підете завтра?
- Завтра ми підемо в нашу поліклініку, у гуртожиток, а ввечері підемо на дискотеку.
- У лінгафонний кабінет ви підете?
- Так, звичайно, у середу. А в неділю ми підемо в центр міста, в історичний музей і картинну галерею.

Вправа 14. Замість крапок вставте дієсловá руху **іти/піти** або **ходити** в потрібній формі.

Зразок: *Я завжди ... в університет уранці.*

Я завжди ходжу в університет уранці.

1. Оксана любить ... в музеї.
2. Студенти часто ... на екскурсії.
3. Я не люблю багато
4. Щодня батько ... на роботу.
5. Віктор зараз ... у клуб.
6. Завтра ми обов'язково ... в театр.
7. Куді ви ... вчора?
8. Мені треба ... в поліклініку, але я не хочу туди
9. Я купив цей підручник, коли ... у новий книжковий магазин.
10. Учора вранці, коли я ... в університет, я зустрів однокласника Сергія.
11. Зараз ми ... у басейн. Ми кожної суботи ... у басейн.
12. Взимку Сашко ... на тренування у понеділок і четвер, а зараз він ... у середу й суботу.
13. – Ірино, де ти була? – ... на річку.
14. Я чекаю подругу і ... біля будинку.

Вправа 15. Прочитайте мікродіалогі й поставте замість крапок дієсловá руху **іти, ходити**.

1. – Де ти був?
 - Я ... у магазин.
 - А куді ти тепер ... ?
 - Я ... на стадіон.
2. – Хто це так швидко ... ?
 - Це наш студент Самір.
 - Він завжди так швидко ... ?
 - Так.
3. – Куді ти ... ?

- Я ... в центр.
- Хóчеш, ... рáзом?
- Дóбре.

4. – Ти не знаєш, куди ... Яна?
- Вона була в бібліотеці.
 - А я думав, що вона ... в басейн.
 - Ні, вона ... туди сьогодні ввечері.

Їхати (НДВ), поїхати (ДВ) (автомобілем, по́тягом, авто́бусом, трамва́єм)
(означають дію, яка відбувається один раз в одному напрямку)

	їхати (НДВ)	
Теперішній час	я їду ти їдеш він (вона́) їде	ми їдемо ви їдете вони́ їдуть
Мину́лий час	ч. р. їхав ж. р. їхала мн. їхали	
	поїхати (ДВ)	
Майбу́тній час	я поїду ти поїдеш він (вона́) поїде	ми поїдемо ви поїдете вони́ поїдуть
Мину́лий час	ч. р. поїхав ж. р. поїхала мн. поїхали	

Їздити (означає дію, яка повторюється, уживається зі словами **ча́сто, завжди́, їнколи, де́коли, щодня́**)

	їздити (НДВ)	
Теперішній час	я їжджу́ ти їдиш він (вона́) їздить	ми їздимо ви їздите вони́ їздять
Мину́лий час	ч. р. їздив ж. р. їздила мн. їздили	
Майбу́тній час	я буду їздити ти будеш їздити він (вона́) буде їздити	ми будемо їздити ви будете їздити вони́ будуть їздити

Зверніть увагу! Нещодавно я був у Києві. = Нещодавно я їздив у Київ.

Вправа 16. Читайте.

1. – Саміре, ти вже їздив у Львів? – Так, ми з Алі їздили туди влітку.
2. – Ненсі, куди ти їдеш? – У Київ. Хочу подивитися Хрещатик.
3. – Лідіє, ти перший раз поїдеш на Закарпаття? – Ні, я їздила туди вже декілька разів.
4. Друзі познайомились один з одним у поїзді, коли їхали у Вінницю.
5. Ти часто їздиш додому?
6. У середу батько поїде до Вінниці.
7. Зараз вони їдуть автобусом у Варшаву.
8. Мій син дуже любить їздити в Крим.

Вправа 17. Замість крапок вставте дієсловá рúху **їхати/поїхати, їздити** в потрібній фóрмі.

Зразок: *Ви часто ... на мóре?*

Ви часто їздите на мóре?

1. Я люблю ... в парк.
2. Студенти часто ... у Київ?
3. Уранці я завжди ... на стадіон.
4. Студенти люблять .. на екскурсії?
5. Мої батькі завжди ... у санаторій.
6. Завтра я обов'язково ... в медичний інститут.
7. Наступного року друзі обов'язково ... на Закарпаття.
8. Катерина ... додому. Вона завжди в неділю ... додому.
9. Друзі ... в Одесу. Вони іноді разом ... в Одесу.

Вправа 18. Прочитайте діалог «Зустріч на вокзалі», замість крапок вставте потрібні дієсловá рúху **їхати, їздити**.

- Дóброго дня, Гáнно! Кудí ти ... ?
- Дóброго дня, Мáріє! Я ... в Київ. А кудí ти ... ?
- А я ... в Хáрків. Чомú ти ... у Київ?
- Я ... на завóд. Я чáсто ... в Київ.
- Я теж іноді ... в Київ. Нещодавно я ... у Київ, а зáраз ... в Хáрків.
- Що ти бúдеш там робíти, Мáріє?
- Наш театр, у якóму я працюю, виступáтиме в Хáркові.
- Як цíкаво! А кудí ви ... в настúпному мiсяці?
- Спочáтку ... в Полтаву, а пóтим ... в Дóнецьк.

Вправа 19. Прочитайте діалог. Замість крапок вставте дієсловá рúху

іті, ходіти, їхати, їздити в потрібній формі.

- Марто, коли ти була в Києві, ти щодня ... на екскурсії?
- Так, Дžoне, майже щодня я ... на екскурсії.
- А де ти була?
- Я ... в музей Тараса Шевченка, на концерт, в оперний театр.
- Ти ... в Софійський собор?
- Ні, не Я не встигла, тому що я була в Києві тільки три дні.
- Маріє, я хочу ... в Київ на зимових канікулах. Ти теж ... туди?
- Так, я обов'язково ... в Київ. А Віктор з Оксаною теж ... туди?
- Віктор ... в Київ, а Оксана – ні. Вона ... в Полтаву.

Вправа 20. Згадайте дієсловá руху (**іті, піті, ходіти, прийти, їздити, поїхати**), які ви вивчали раніше, візьміть участь у діалозі.

1. – Куди ти ... зараз? У бібліотеку?
– Ні, у бібліотеку я ... учора.
– А завтра ти не ... туди?
– Ні, не

– Андрій удома?

2. – Ні.
– А де він?
– Він ... на консультацію.
– Він не сказав, коли повернеться додому?
– Не сказав.

3. – Віктор у Львові?
– Так, він ... на змагання у Львів.
– Він уперше ... у Львів?
– Ні, він уже ... туди торік.

Порівняйте!

що? називний відмінок	куди? знахідний відмінок
Я бачив цей новий фільм. цю нову виставку. це нове місто.	Я їздив у цей новий парк. на цю нову виставку. у це нове місто.
де? місцевий відмінок	куди? знахідний відмінок
Я був у цьому оперному театрі. на цій цікавій виставі. у цьому кафе.	Я ходив у цей оперний театр. на цю цікаву виставу. у це кафе.

Вправа 21. Напишіть, куди ходила (їздила) Наталка.

Зразок: *Учора Наталка була в університетській бібліотеці.*

Учора Наталка ходила в університетську бібліотеку.

1. У понеділок вона була в читальні. 2. У вівторок дівчина була в книжковому магазині, тому що хотіла купити альбом «Мистецтво України». 3. У середу вона познайомилася з художником на виставці в картинній галереї. 4. У п'ятницю вона не була на лекції, тому що захворіла. 5. У суботу Наталка виступала на студентському вечорі.

Вправа 22. а) Читайте діалоги.

1. – Здрастуй, Назаре!

– Привіт, Миколо!

– Куди ти йдеш?

– У кафе. А ти?

– А я йду в зоопарк. Я дуже люблю ходити туди.

4. – Добрий день, Маріє!

– Здрастуй, Зою.

– Куди ти йдеш?

– У тренажерну залу.

– А ти часто ходиш туди?

– Я ходжу в залу через день.

2. – Петре, куди ви їдете?

– У басейн.

– А твій син добре плаває?

– Дуже добре! Раніше він не вмів плавати, тому ми почали ходити в басейн.

5. – Скажіть, будь ласка, куди Ви їдете?

– У Харків, до дочки. А Ви куди їдете?

– А я їду до сина в Богодухів.

3. – Марино, де ти була? Я декілька разів дзвонила тобі.

– Я була в Парижі.

– О! Ти перший раз їздила у Францію?

– Ні, я дуже люблю цю країну і їздила туди вже декілька разів.

6. – Вибачте, Ви перший раз їдете в Україну?

– Ні, минулого року я вже був в Україні.

7. – Олександр, чому ти тут ходиш?

– Чекаю на друга. Он він уже йде. А ти куди йдеш?

– Іду на зустріч з однокласниками.

б) Складіть діалоги за зразками.

Місцевий відмінок у значенні часу дії

Ми поїдемо на батьківщину в (у) січні, у лютому, у березні, у квітні, у травні, у червні, у липні, у серпні, у вересні,	Колі ви поїдете на батьківщину?

у жовтні, у листопаді, у грудні.	
Знахідний відмінок у значенні часу дії	
Ми вчимось в (у) понеділок, у вівторок, у середу, у четвер, у п'ятницю.	<i>Коли ви вчитесь?</i>
У суботу й неділю ми відпочиваємо.	<i>Коли ви відпочиваєте?</i>
хворів тиждень (місяць). Він читав увесь день. відпочивав усю ніч, усє літо.	<i>Як довго?</i>

Прислівники часу

Я поїду додому взимку, навесні, влітку, восені.	<i>Коли ви поїдете додому?</i>
Микола був у Києві позаторік.	<i>Коли Микола був у Києві?</i>
Єва торік їздила в Крим.	<i>Коли Єва їздила в Крим?</i>
Щодня ми працюємо в аудиторії.	<i>Як часто ви працюєте в аудиторії?</i>

Вправа 23. а) Прочитайте.

1. У п'ятницю я не піду в університет. 2. У серпні мій батько поїде на море. 3. У суботу й неділю студенти не вчаться. 4. Увесь день сестра читає книжку. 5. У липні наша сім'я поїде в село. 6. Весь вечір Сергій слухав музику. 7. У вівторок мати піде в поліклініку. 8. У червні студенти поїдуть додому і повернуться в серпні. 9. Усе літо брат відпочивав у Криму. 10. Восени Тереса поїде в Суми. 11. У неділю буде перше заняття. 12. Уранці в середу була екскурсія в музей. 13. Пітер їздив у Польщу торік. 14. Мій дядько працював у Анголі два роки.

б) Поставте питання до речень.

Вправа 24. На які запитання (**як? коли? який?**) відповідають подані нижче слова?

Високий, сильний, точно, швидко, навесні, середній, іноді, часто, останній, цікаво, важливий, великий, високо, звичайно, важливо, позаторік.

Вправа 25. а) Читайте діалоги.

- Ти не знаєш, коли Франклін поїде додому?
– У п'ятницю.
– А ти поїдеш додому?
– Звичайно! У четвер.
– Дякую.
- Канікули будуть у січні?
– Ні, у лютому.
– Спасибі.
- Ви не знаєте, коли студенти поїдуть на конференцію?
– У грудні.
– Дякую.
- Олено, куди ти підеш у суботу?
– У театр. Там буде нова вистава.
– А в неділю?
– У неділю буду вдома вчити хімію.
- Маріє, куди ти ходила вчора?
– Була вдома. Весь день писала статтю.
- Аліє, вибач, скажи, будь ласка, коли ти поїдеш у Туреччину?
– Навесні, у травні.

б) Складіть подібні діалоги.

Вправа 26. Дізнайтесь у своїх друзів, де вони були вчора (у понеділок ...), влітку, взімку, навесні, восені? Куді вони підуть завтра (у суботу ...), поїдуть улітку?

Зразок: – *Куді ви підете в неділю?*

– *На дискотéку. А ви?*

– *Я теж піду туді.*

Мені дуже сподобалася книжка, яку я прочитав учора.

Складнопідрядне речення з питально-відносним займенником *який* у знахідному відмінку

Я чекаю свого друга. Я запросив його (свого друга) в гості.	Я чекаю свого друга, якого я запросив у гості.
Мені сподобався фільм. Я дивився його (цей фільм) учора.	Мені сподобався фільм, який я дивився вчора.
Я не зрозумів це слово. Я не зрозумів його (це слово) в тексті.	Я не зрозумів це слово, яке було в тексті.

На вѣчорі я познайомився з ді вчиною. Її (цю дівчину) зва́ти Окса́ на.	На вѣчорі я познайомився з ді вчиною, яку зва́ти Окса́на.
Мені дуже сподобалася пісня. Її (цю пісню) Самі́р співа́в на вѣчорі.	Мені дуже сподобалася пісня, яку Самі́р співа́в на вѣчорі.
На дискотеці́ будуть мої друзі́. Ти добре зна́єш їх (моїх друзі́в).	На дискотеці́ будуть мої друзі́, яких ти добре зна́єш.
Ось твої книжкі́. Ти забу́в їх (свої книжкі́) у мої́й кімна́ті.	Ось твої книжкі́, які ти забу́в у мої́й кімна́ті.

Вправа 27. Прочітайте ліву й праву частини речень і правильно об'єднайте їх в одне речення.

Зразок: *Мені не сподобалася вистава, яку я подивівся нещодавно.*

а)

Анвар пояснів мені граматику, ...

На вѣчорі виступали поети, ...

Ось твій російсько-арабський словник, ...

Мені сподобалася виставка, ...

яких ми запросили.

на яку я ходив у суботу.

який ти забув у нашої аудиторії.

яку я не зрозумів.

б)

Ми довго обговорювали телепередачу, ...

Я швидко й легко переклав вірші, ...

Рамеш спитав мене про студента, ...

Галья подарувала мені картину, ...

які мені сподобалися.

якого ми зустріли на виставці.

яку вона намалювала.

яку ми подивилися вчора.

Вправа 28. Закінчіть речення.

а)

1. Космонавт О. Леонов, якого ми бачили в телепередачі,

2. Артистка театру, яку ми запросили на вѣчір,

3. Художники, яких ми побачили в картинній галереї,

4. Оповідання, яке написав відомий український письменник,

5. Школа, у яку ми ходили на екскурсію,

6. Книжка, яку я взяв у нашої бібліотеці,

7. Пальто, яке я купила в універмазі,

б)

1. Я вам розповім про друга, якого
2. Нещодавно я прочитав у газеті статтю, яку
3. Ми запросили на вечір письменника, якого
4. Ми говорили про актора, який
5. Я виправив усі помилки, які
6. Я легко переклав статтю, яку
7. У театрі я зустрівся з подругою, яку

Вправа 29. Прочитайте текст. Зверніть увагу на використання знахідного відмінка.

Захар вчиться в університеті на інженерному факультеті. Він відмінник. Захар дуже багато вчиться і, звичайно, втомлюється. Але він говорить, що добре вчитися йому допомагає спорт.

Захар грає в університетській баскетбольній команді. Щоранку він ходить у великий спортивний зал і займається там з товаришами. А у вівторок і в п'ятницю вони разом ходять в університетський басейн. Рано-вранці в неділю спортсмени їдуть у центр і бігають у міському парку.

Їхня команда дуже сильна. Спортсмени часто бувають у різних містах. У четвер вони їздили в Полтаву. Там у них була важка гра, тому що в Полтавському будівельному інституті теж дуже сильна команда. Але Захар і його друзі зіграли краще.

Після гри вони відпочивали. Спочатку їздили на цікаву екскурсію, дивилися різні місця Полтави, а потім ходили на міську виставку. Там вони бачили фотографії спортсменів, спортивний одяг, сувеніри. Їм дуже сподобалась ця виставка.

Вдома друзі теж часто відпочивають разом. Вони завжди розуміють один одного. Захар дуже любить свою баскетбольну команду.

Вправа 30. Дайте письмові відповіді на запитання.

1. Де вчиться Захар?
2. Як він учиться?
3. Що йому допомагає добре вчитися?
4. Який вид спорту подобається Захару?
5. Де грає Захар?
6. Куди він ходить щоранку?
7. Куди Захар і його друзі ходять у вівторок і в п'ятницю?
8. Куди спортсмени їдуть вранці в неділю?
9. Де спортсмени часто бувають?

10. Куди вони їздили в четвер?
11. Де спортсмени грали в баскетбол?
12. Що друзі робили після гри?
13. Куди після гри їздили Захар і його друзі?
14. Що вони бачили у Полтаві?
15. Що Захар дуже любить?

Вправа 31. Клоуз-тест. Читайте. Пишіть замість крапок пропущені слова або закінчення слів.

Захар вчиться ... університет... на інженерн... факультет... . Захар дуже багато прац... , але він говорить, що добре вчитися йому допомага... спорт.

Захар грає ... університетськ... баскетбольн... команд... . Щоранку він ходить у велик... спортивн... зал і займається там з товаришами. А у вівторок і в п'ятницю вони разом ходять в університетськ... басейн. В неділ... спортсмени ... у центр і бігають у міському парку.

Їхня команда дуже сильн... . Спортсмени часто бувають у різн... міст... У четвер вони ... в Полтав... . Там у них була важка гра, ... в Полтавськ... будівельн... інститут... теж дуже сильн... команда.

Після гри вони відпочивали. Спочатку їздили на цікав... екскурс... , дивилися різні місця Полтави, а потім ... на міськ... виставк... . Їм дуже ... ц... виставк... .

Вправа 32. Повторіть дієсловá уро́ку. Складіть (напишіть) з німи речення (діалóги, мікротéксти).

Вправа 33. Розгляньте світлини. Опишіть їх.

Слова уро́ку 3

акто́р	actor
ввече́рі (увече́рі)	evening
весня́ний (-а; -е; -і)	spring
взі́мку	in winter
висо́кий (-а; -е; -і)	high
вісо́ко	highly
відві́дувати – відві́дати	to visit
влі́тку	in summer
восе́ні	in autumn
вранці́ (ура́нці)	in the morning
встига́ти – всти́гнути	to be in time
гаря́чий (-а; -е; -і)	hot
де́коли	sometimes
до́вгий (-а; -е; -і)	long
до́вго	for a long time
до́рого	at a high price, expensively
досві́дений (-а; -е; -і)	experienced
забува́ти – забу́ти	to forget
запи́тувати – запи́тати (спита́ти)	to ask
запро́шувати – запро́сити	to invite
зимо́вий (-а; -е; і)	winter
змага́ння	competition
знайо́мий (-а; -е; і)	familiar
зразко́вий (-а; -е; -і)	model; exemplary
історичний (-а; -е; -і)	historical
іти́ – піти́; ходи́ти	to go
кані́кули	vacation
карти́нна галере́я	picture gallery
кольо́ровий (-а; -е; -і)	coloured

лінгафóнний кабіне́т	language laboratory
навесні́	spring
наре́шті	finally
науко́вий (-а; -е; -і)	scientific
обгово́рювати – обгово́рити	to discuss
огляда́ти – огля́нути	to survey; to view
одяга́ти – одягну́ти	to dress to gown
о́перний теа́тр	opera house
поверта́тися – поверну́тися	to return
поза́торік	the year before last
пока́зувати – показáти	to show
по́тяг	train
просі́ти – попросі́ти	to ask
серéдній (-я; -є; -і)	middle; average
таланові́тий (-а; -е; -і)	talented
то́рік	last year
то́чно	exactly
трамва́й	tram; streetcar
щодня́	every day

Уро́к 4 (чоти́ри) Четве́ртий уро́к

Я ча́сто їжджу́ в університе́т тролéйбусом.

– Зві́дки ви приї́хали?

– З Лати́нської Аме́рики.

У на́шого но́вого студéнта немає комп'ю́тера.

Ми приї́хали до Су́м із різних міст і країн.

У на́шій гру́пі вчи́ться сім студéнтів.

Я приї́хав в Україну мину́лого ро́ку.

Ві́ктор повече́ряв і пішо́в у теа́тр.

Самі́р чита́в оповіда́ння й диві́вся нові слова́ в словнику́.

Заня́ття почи́наються о 9 годі́ні 30 хвилі́н, а закінчу́ються о 15 годі́ні.

Я ча́сто їжджу́ в університе́т тролéйбусом.

Дієсловá рúху (НДВ)

і́ти (йти) і́ду (йду), і́деш (йдеш), і́дуть (йдуть) і́шов (йшов), і́шла (йшла), і́шли (йшли) ї́хати ї́ду, ї́деш, ї́дуть ї́хав, ї́хала, ї́хали бі́гти бі́жущу, бі́жиш, бі́жить бі́г, бі́гла, бі́гли леті́ти леті́чу, леті́ш, леті́ять леті́в, леті́ла, леті́ли пли́сти пли́вущу, пли́веш, пли́вуть пли́в, пли́вла, пли́вли несі́ти несі́чу, несі́еш, несі́ють несі́в, несі́ла, несі́ли везі́ти везі́чу, везі́еш, везі́ють везі́в, везі́ла, везі́ли везі́ти веді́чу, веді́еш, веді́ють веді́в, веді́ла, веді́ли	ході́ти ході́щу, ході́ш, ході́ять ході́в, ході́ла, ході́ли ї́здити ї́жджу, ї́здиш, ї́здять ї́здив, ї́здила, ї́здили бі́гати бі́гаю, бі́гаєш, бі́гають бі́гав, бі́гала, бі́гали лі́тати лі́таю, лі́таєш, лі́тають лі́тав, лі́тала, лі́тали пла́вати пла́ваю, пла́ваєш, пла́вають пла́вав, пла́вала, пла́вали носі́ти носі́щу, носі́ш, носі́ять носі́в, носі́ла, носі́ли возі́ти вожі́щу, вожі́ш, вожі́ять вожі́в, вожі́ла, вожі́ли воді́ти воді́щу, воді́ш, воді́ять воді́в, воді́ла, воді́ли

Вправа 1. Читайте.

Він іде́ в бібліоте́ку.

Вона́ їде́ додо́му.

Андрі́й леті́ть в Оде́су.

Ма́рта несé кни́жкі в сумці́.

Авто́бус везé нас на екску́рсію.

Я йшов в університéт дуже́ швидко́.

Він леті́ть у Крим.

Він ча́сто ході́ть у бібліоте́ку.

Вона́ завжди́ їзди́ть додо́му.

Андрі́й інколи́ лі́тає в Оде́су.

Ма́рта завжди́ носі́ть кни́жкі в сумці́.

Цей авто́бус інколи́ во́зить нас на екску́рсію.

Я завжди́ ході́в в університéт з друго́м.

Він інколи́ лі́тав у Крим.

Уживання дієслів руху
піти, прийти, поїхати, приїхати (ДВ)

хто?	початок руху	кінець руху	куді? знахідний – (родовий)
Богдан	пішов, поїхав	пришов, приїхав	у театр, в Одесу. (до театру, до Одеси)
Тетяна	пішла, поїхала	пришла, приїхала	у бібліотеку, у місто. (до бібліотеки, до міста)
Студенти	пішли, поїхали	пришли, приїхали	на лекцію, на екскурсію.

Вправа 2. Напишіть, куді прийшли (приїхали) ці люди.

Зразок: *Покажіть, будь ласка, цей фотоапарат. Він прийшов у магазин.*

1. Покажіть, будь ласка, цю сумку. Скільки вона коштує? 2. Я вперше бачу картини Шішкіна. Яка цікава виставка! 3. Ми не знали, що Київ – зелене місто. 4. Скажіть, будь ласка, де знаходиться готель? Я вперше в Сумах. 5. Який цікавий концерт! Як чудово виступають іноземні студенти! 6. Дайте, будь ласка, панадол. У мене дуже болить голова.

Вправа 3. Замість крапок поставте потрібні дієслова руху.

1. – Хуан в університеті?
– Так, він тут.
– Коли він ... в університет?
2. – Роберт у Донецьку?
– Так, він ... у Донецьк ще в серпні.
3. – Лікар уже тут?
– Так, він ... у свій кабінет о 9 годі ні.
4. – Анвар і Валід удома?
– Ні, вони ... на збори.
5. – Ігор Миколайович на факультеті?
– Ні, він ... на конференцію в Київ.
6. – Ти не бачив Саманту?
– Вона сказала, що захворіла й ... в поліклініку.
7. – Моніка й Урсула в Києві?

– Ні, вони склали іспити й ... на практику в Одесу.

– Звідки ви приїхали?
– З Латинської Америки.

Уживання родового відмінка іменників (однина)

1.	прийти (пришов, прийшла, прийшли)		з Києва
	приїхати (приїхав, приїхала, приїхали)	звідки?	зі Львова
	повернутися (повернувся, повернулася, повернулися)		з Полтави

Вправа 4. Виконайте вправу за зразком.

Зразок: *Жан зараз у Києві? – Ні, він уже приїхав із Києва.*

1. Твій брат в Америці? 2. Твоя подруга ще в Харкові? 3. Твоя сестра в Запоріжжі? 4. Катерина ще в Варшаві? 5. Джон ще в Англії? 6. Степан ще в Києві? 7. Оксана ще в Тернополі? 8. Іван ще в Одесі?

Вправа 5. Виконайте вправу за зразком.

Зразок: *Віктор уже пішов у поліклініку? – Він уже повернувся з поліклініки.*

1. Ніна пішла в бібліотеку? 2. Жан пішов на екскурсію? 3. Петро пішов на завод? 4. Наталка пішла на пошту? 5. Сідні пішла в університет?

2.	одержувати – одержати		звідки?	з Києва
	одержува-в (ла, ли) – одержав-в (ла, ли)		(місце)	зі Львова
	отримувати – отримати	що?	від кого?	від брата
	отримува-в (ла, ли) – отримав-в (ла, ли)		(людина)	від сестри

Вправа 6. Виконайте вправу за зразком.

Зразок: *–Звідки ти отримав лист? (Одеса, брат)
– Я отримав лист з Одеси від брата.*

1. Звідки ти отримав телеграму? (Львів, сестра) 2. Звідки ти одержав гроші? (Харків, батько) 3. Звідки ти отримала лист? (Київ, подруга) 4. Звідки Ганна Петрівна одержала листівки? (Полтава, Ялта, син, дочка)

3.

словник	чий?	Віктора
кніжка	чия?	Оксани
яблуко	чиє?	Марії
кросівки	чиї?	Андрія

Вправа 7. Віконайте вправу за зразком.

Зразок: – Це твій зошит? (Жанна)

– Ні, це зошит Жанни.

1. Це ваша книжка? (Іван) 2. Це твій словник? (Павло) 3. Це твій підручник? (Ольга) 4. Це ваша газета? (Юрій) 5. Це ваше місце? (Ірина) 6. Це твої квіти? (Софія) 7. Це їхні друзі? (Маргарет) 8. Це твоя сестра? (Василь)

Вправа 8. Віконайте вправу за зразком.

Зразок: книга Марина

Я вважаю, що це книга Марини.

комп'ютер	Набіль
офіс	директор
підручник	Лариса
окуляри	Юлія
машина	Сергій
ручка	студент
сумка	дівчина

4.

Яка це бібліотека?

Це бібліотека університету.

Який це кабінет?

Це кабінет фізики.

Вправа 9. Читайте діалоги.

- Учора ми ходили в театр.
– У який театр?
– У театр опери та балету.
- Завтра я піду в бібліотеку.
– У яку бібліотеку?
– У бібліотеку університету.
- Мені сподобалася виставка.
– Яка виставка?
– Виставка книг.
- Нещодавно я їздив на фестивал.
– На який фестивал?
– На фестивал пісні.
– Завтра я поїду в інститут.
- У який інститут?
– В інститут культури.

6. – Я йду в кабінет.
 – У який кабінет?
 – У кабінет хімії.
7. – О 10-ій годині буде урок.
 – Який урок?
 – Урок математики.

Вправа 10. Читайте. Зверніть увагу на вживання родового відмінка.

1. Комп'ютер (чий?) брата. 2. Книжка (чия?) сестри. 3. Фотографії (чий?) друзів. 4. Музей (який?) історії. 5. Бібліотека (яка?) університету. 6. Мешканці (які?) міста.

Вправа 11. Виконайте вправу за зразком.

Зразок: *Бібліотека, університет.* – *Бібліотека університету.*

1. Диск, товариш. 2. Паспорт, студент. 3. Викладач, університет. 4. Речі, пасажир. 5. Карта, Європа. 6. Вікна, будинок. 7. Малюнки, дитина. 8. Столиця, Україна. 9. Контрольні роботи, студенти.

5.

Яка це вулиця?

Це вулиця Івана Франка.
 Це проспекта Тараса Шевченка.
 Це вулиця Лесі Українки.
 Це площа Свободи.
 площа = майдан

Вправа 12. Виконайте вправу за зразком.

Зразок: *Мої батькі живуть на вулиці (Микола Лисенко).*

Мої батькі живуть на вулиці Миколи Лисенка.

1. Остап живе на вулиці (Михайло Ломоносов). 2. Гуртожиток знаходиться на вулиці (Мир). 3. Студенти часто гуляють на майдані (Свобода). 4. Мій товариш живе на вулиці (Іван Франко). 5. Мені подобається проспект (Тарас Шевченко). 6. Школа знаходиться на вулиці (Леся Українка).

6.

	у Ахмеда			брата
	у Лейли	немає		сестрі
У когось?	у Марії	не було	кого?	підручника
	у мене	не буде	чого?	ручки
	у тебе			

Вправа 13. Слова в дужках напишіть у правильній формі.

1. На вулиці йде дощ, а в мене немає (парасолька).
2. Антон не слухає музику, тому що в нього немає (плеєр).
3. Завтра в нас не буде (лекція).
4. Учора в них не було (екскурсія).
5. У вазі є різні квіти, але немає (троянда).
6. Тут немає (море).

Вправа 14. Виконайте вправу за зразком.

Зразок: *Попросі в Сергія карту.*

У нього немає карти.

1. Попросі в Оксани ручку.
2. Попросі в Івана словник.
3. Попросі в Наталки підручник.
4. Попросі у Віктора сумку.

Вправа 15. Виконайте вправу за зразком.

Зразок: *Чому Хуан не переклав статтю? (словник)*

Хуан не переклав статтю, тому що в нього не було словника.

1. Чому Максим не пішов у театр? (квиток)
2. Чому Марі не сфотографувала подругу? (фотоапарат)
3. Чому Олексій не прочитав текст? (підручник)
4. Чому Людмила не написала вправу? (зшит)
5. Чому студенти не поїхали на екскурсію? (автобус)
6. Чому Олеся стояла, а не сиділа? (стілець)

Запам'ятайте!

Ім'єнники чоловічого роду в родовому відмінку мають закінчення -а, -я

1.	Назви істот:	брата, друга, хлопця
2.	Назви чітко окреслених предметів:	підручника, олівця, стола
3.	Назви міст:	Києва, Львова, Харкова
4.	Назви мір площі, ваги, довжини:	метра, кілограма, гектара
5.	Назви днів і місяців:	понеділка, вівторка, березня

закінчення -у, -ю

1.	Назви установ та організацій:	університету, інституту, заводу
2.	Назви явищ природи:	дощу, снігу, вітру
3.	Деякі географічні назви (крім назв міст і сіл):	Кавказу, Сибіру, Криму, Дунаю

Вправа 16. Поста́вте іме́нники в дужка́х у родово́му відмі́нку.

1. У на́шому мі́сті да́вно не бу́ло (дощ). 2. Я взяв кни́жку (брат). 3. У кімна́ті нема́є (вікно́). 4. Мо́я по́друга при́їхала з (Донецьк). 5. Махмуд пі́зно поверну́вся з (університéт). 6. П'єр ча́сто отриму́є листи з (Пари́ж) від (ба́тько). 7. У шко́лу при́йшли́ студéнти (університéт). 8. Узі́мку не бу́ло (морóз і сніг).

Прийме́нники, які вжива́ються з родові́м відмі́нком

до				
без				
пі́сля	кого́?	недале́ко	від	кого́?
бі́ля	чо́го?	блі́зько		чо́го?
для				

Вправа 17. Поста́вте іме́нники в дужка́х у родово́му відмі́нку.

1. Самі́р при́йшов на уро́к без (підручник і словні́к). 2. Пі́сля (ле́кція) студéнти пі́шли в буфе́т. 3. Уні́верситéт знахо́диться бі́ля (озеро). 4. Наш виклада́ч живе́ недале́ко від (гурто́житок). 5. Па́м'ятник стої́ть бі́ля (університет). 6. Я при́йшов на уро́к без (ручка). 7. Джейн ходила на консульта́цію до (професор). 8. Мій това́риш працю́є бі́ля (поліклі́ніка). 9. Ві́ктор купі́в кві́ти для (сестра́). 10. Він ча́сто ходи́ть до (лі́кар). 11. Лі́то бу́ло без (дощ). 12. Студéнти пі́шли на збо́ри пі́сля (уро́к). 13. Ахмед при́йшов на лекці́ю пі́сля (виклада́ч). 14. Я купив подаруно́к для (мати). 15. Я люблю́ пи́ти каву́ без (цукор і молоко). 16. Мага́зин працю́є без (перерва).

Вправа 18. Ві́конайте впра́ву за зразко́м.

Зразо́к: *Де ти був учо́ра ввече́рі? (сестра́)*

Учо́ра ввече́рі я ході́в (їздив) до сестри́.

1. Де Ні́колас був учо́ра? (ді́дусь і ба́буся) 2. Де бу́ла Хло́я вчо́ра вдень? (дека́н) 3. Де Ала́н був учо́ра вранці́? (лі́кар) 4. Де Джо́н був у неде́лю? (брат і сестра́) 5. Де Жо́зефі́на бу́ла в субо́ту? (по́друга)
6. Де Ма́кар був у понеді́лок? (Алі́на й Олекса́ндр)

купити	
написати	для кого? (Р. в.)
взяти	

Вправа 19. Виконайте вправу за зразком.

Зразок: *Я купів книжку для (він).*

Я купів книжку для нього.

1. Я взяв квиток у театр для (вона).
2. Батько купів диск для (я).
3. Надир написав вірші для (вони).
4. Міна зробила цю фотографію для (ви).
5. Викладач приніс словники для (ми).
6. Мати купила журнал для (він).
7. Ахмете, Омар взяв завдання для (ти)?

Зверніть увагу!

	Знахідний відмінок	Родовий відмінок
іти, ходіти	у магазін	до магазіну
піти, прийти	у бібліотэку	до бібліотэки
їхати, їздити	у Кійів	до Кієва
поїхати, приїхати	у Суми	до Сум

Вправа 20. Виконайте вправу за зразком.

Зразок: *Студенти поїхали в Кійів.*

Студенти поїхали до Кієва.

1. Остап щодня ходить у школу.
2. Моя подруга поїхала в Америку.
3. Щоріку на канікулах Роза їздить відпочивати в Одесу.
4. У вересні я хочу поїхати в Харків.
5. Скоро наша група піде в театр.
6. Рамзі пішов у лікарню.

Порівняйте:

Де був (жив)? М. в.	Куді їздив? Зн. в.	Звідки приїхав? Р. в.
у Полтаві	у Полтаву (до Полтави)	з Полтави
у Кієві	у Кійів (до Києва)	з Кієва
на уроці	на урок	з уроку
на виставці	на виставку	з виставки
вдома	додому	з дому
тут	сюді	звідси
там	туді	звідти

Вправа 21. Напишіть, звідки приїхали ці люди, якщо ви знаєте, що

Зразок: *Сім'я Мігеля живе в Еквадорі.*

Мігель приїхав з Еквадору.

1. Подруга Оксани вчиться в Мінську.
2. Батьки Саміра живуть у Сирії.
3. Брат Володимира працює в Росії.
4. Сестра Тома живе в Америці.
5. Сім'я Алі живе в Мексиці.
6. Друг Андрія вчиться в Запоріжжі.
7. Знайомі Лейли живуть і вчаться в Конго.
8. Зараз Беатріс учиться в Неаполі.

Родовий відмінок прикметників, порядкових числівників (однина)

Називний відмінок		Родовий відмінок
ч. р.	якій? котрій?	якого? котрого?
	підготовчий факультет старший брат перший курс	підготовчого факультету старшого брата першого курсу
с. р.	яке? котре?	якого? котрого?
	складне завдання третє слово	складного завдання третього слова
ж. р.	яка? котра?	якої? котрої?
	нова книжка іноземна студентка перша лекція	нової книжки іноземної студентки першої лекції

Вправа 22. Читайте.

1. У місті немає медичного інституту.
2. У мене немає старшого брата.
3. Це декан підготовчого факультету.
4. На занятті не було нової іноземної студентки.
5. Завтра не буде першої лекції.
6. Це кафедра української мови.
7. У зошиті не було третього завдання.
8. Це роман відомого письменника.
9. Захра – це сестра іноземного студента Османа.

Вправа 23. Виконайте вправу за зразком.

Зразок: Студенти вчаться на першому курсі.

Це студенти ...

Це студенти першого курсу.

1. Учень вчиться у п'ятому класі. Це учень
2. Студенти вчаться в десятій групі. Це студенти
3. Ці аудиторії знаходяться на третьому поверсі. Це аудиторії
4. Іноземні студенти вчаться на підготовчому факультеті. Це студенти
5. Артисти працюють у музичному театрі. Це артисти
6. Тереза вчиться в медичній академії. Вона краща студентка

7. Його старші брати мешкають у невеликому українському місті. Вони мешканці

Вправа 24. Виконайте вправу за зразком.

Зразок: *Ігор повернувся з інституту.*

Звідки? З якого інституту? Ігор повернувся з медичного інституту.

1. Антон прийшов з іспиту о 17 годині. 2. Самір ще не прийшов з театру. 3. Олена приїхала з міста, яке знаходиться на Чорному морі. 4. Нещодавно я повернувся з бібліотеки. 5. Ми прийшли з конференції о 18 годині. 6. Мої друзі ще не повернулися з екскурсії. 7. Анвар ще не прийшов з поліклініки. 8. Патрісія приїхала з Америки.

Слова: останній, драматичний, красивий, університетський, науковий, цікавий, міський, Південний.

У нашого нового студента немає комп'ютера.

Родовий відмінок присвійних, вказівних і питально-відносних займенників (однина)

Називний (ч. р., с. р.)	Родовий (ч. р., с. р.)	Називний (ж. р.)	Родовий (ж. р.)
<i>брат</i> <i>місто</i>	<i>брата, міста</i>	<i>сестра</i>	<i>сестри</i>
<i>мій</i> <i>моє</i>	<i>мого</i>	<i>моя</i>	<i>моєї</i>
<i>твій</i> <i>твоє</i>	<i>твого</i>	<i>твоя</i>	<i>твої</i>
<i>його</i> <i>його</i>	<i>його</i>	<i>її</i>	<i>її</i>
<i>наш</i> <i>наше</i>	<i>нашого</i>	<i>наша</i>	<i>нашої</i>
<i>ваш</i> <i>ваше</i>	<i>вашого</i>	<i>ваша</i>	<i>вашої</i>
<i>їхній</i> <i>їхнє</i>	<i>їхнього</i>	<i>їхня</i>	<i>їхньої</i>
<i>свій</i> <i>своє</i>	<i>свого</i>	<i>своя</i>	<i>свої</i>
<i>цей</i> <i>це</i>	<i>цього</i>	<i>ця</i>	<i>цієї</i>
<i>той</i> <i>те</i>	<i>того</i>	<i>та</i>	<i>тієї</i>
<i>який</i> <i>яке</i>	<i>якого</i>	<i>яка</i>	<i>якої</i>
<i>котрий</i> <i>котре</i>	<i>котрого</i>	<i>котре</i>	<i>котре</i>

Вправа 25. Читайте.

а) 1. У мого старшого брата Андрія немає нового комп'ютера. 2. У нашого викладача немає старшої сестри. 3. У їхньої подруги Марії немає

першої лекції. 4. У цієї іноземної студентки немає домашнього завдання.

б) 1. У цьому місті немає дитячого театру. 2. В університеті не було студентської поліклініки. 3. У тесті не буде важкого завдання.

в) 1. Це далеко від мого будинку. 2. Магазин недалеко від нашого театру. 3. Музей близько від нашого гуртожитку. 4. Зупинка недалеко від моєї роботи. 5. Моя кімната близько від нашої аудиторії.

Вправа 26. Дайте відповіді на запитання, використовуючи слова в дужках.

1. Чия це кімната? (мій старший брат)
2. Чия це книжка? (моя молодша сестра)
3. Чий це словник? (наша нова студентка)
4. Чий це магнітофон? (твій товариш)
5. Чиї це батькі? (наш товариш)
6. Чиї це місця? (ця дівчина, цей хлопець)
7. Чия це музика? (наш український композитор Микола Лисенко)
8. Чиї це вірші? (наш відомий поет Тарас Шевченко)

Вправа 27. Напишіть, де вчаться й працюють ці люди.

Зразок: *Єгор – студент першого курсу Київського політехнічного університету.*

Єгор вчиться на першому курсі в Київському політехнічному університеті.

1. Оксана – студентка другого курсу Сумського медичного інституту.
2. Асіф і Кумар – студенти підготовчого факультету університету.
3. Олексій Березенко – кореспондент газети.
4. Ірина – студентка коледжу.
5. Її мама – лікар 2 (другої) поліклініки міста Суми.
6. Її брат Ігор – інженер автобусного заводу.
7. Подруга Ірини – студентка третього курсу Київського інституту культури.

Вправа 28. Прочитайте текст, знайдіть форми родового відмінка.

Я – будівельник. Ми будемо нове місто. На карті ще немає нашого міста.

У нашому місті ще немає будівельного, медичного, політехнічного інститутів.

У нас немає концертного залу, молодіжної кав'ярні, музичної школи, але є чудова музична група, яка виступає на наших концертах.

У нашому місті немає драматичного театру, але є молодіжна театральна студія. У нас немає великого стадіону, але є хороша футбольна команда. Немає також сучасного басейну, але є чудова українська річка Рось.

У мене тут багато друзів, але немає мого найкращого шкільного друга, тому що він залишився працювати в нашому рідному Харкові.

Ми приїхали до Сум із різних міст і країн.

Родовий відмінок іменників, прикметників, порядкових числівників, вказівних і присвійних займенників (множина)

Рід	Називний відмінок однина який? чий? котрий?	Родовий відмінок множина (з) яких? (із) чиїх? (з) котрих?	Закінчення
ч. р	підготовчий факультет іноземний студент мій (свій) підручник перший журнал цей (той) товариш	підготовчих факультетів іноземних студентів моїх (своїх) підручників перших журналів цих (тих) товаришів	-их/ -іх/ -їх -ів
	яка? чия? котра?	(з) яких? (із) чиїх? (з)	

		котрих?	
ж. р.	хороша подруга рідна сестра наша студентка третя аудиторія ця (та) вулиця	хороших подруг рідних сестер! наших студенток! третіх аудиторій цих (тих) вулиць	-их/-іх/-їх -
	яке? чиє? котре?	(з) яких? (із) чиїх? (з) котрих?	
с. р.	красиве місто останнє завдання моє (своє) місце ваше кафе перше слово це (те) вікно	красивих міст останніх завдань моїх (своїх) місць ваших кафе! перших слів! цих (тих) вікон!	-их/-іх/-їх -

Запам'ятайте!

люди – людéй	гро́ші – гро́шей
діти – дітéй	го́сті – гостéй
батькі – батькі́в	сі́м'я – сіме́й

Вправа 29. Віконайте вправу за зразком.

Зразок: *У Вероніки є старі підручники.*

У Вероніки немає старі́х підручників.

1. У Романа є цікаві книжкі́. 2. У бібліотеці є нові українські журна́ли.
3. У деканаті є наші докуме́нти. 4. У цій шко́лі є дев'я́ті й деся́ті класи́.
5. У викладача́ є їхні контро́льні робо́ти. 6. У мене́ є ста́рші брати́ й ста́рші се́стри.
7. У на́шій гру́пі є весéлі студенти́. 9. У на́шій краї́ні є великі́ міста́ й се́ла.

У на́шій гру́пі вчи́ться сі́м студéнтів.

Родовий відмінок на позначення кількості

чоловічий рід		жіно́чий рід	
2 (два), 3, 4	інженéри по́верхи	2 (дві), 3, 4	площі́, ма́тері
+ Н. в. мн.	інозе́мці музе́ї	+ Н. в. мн.	студентки́ аудиторі́ї сі́м'ї
5-20	інженéрів	5-20	площ
ма́ло + Р. в.	по́верхів	+ Р. в.	матері́в

багато (мн.) скільки декілька	іноземців олівців героїв	(мн.)	студенток ночій аудиторій, сімей
середній рід			
2 (два), 3, 4 + Н. в. (мн.)	вікна місця слова	5-20 багато скільки, декілька	+ Р. в. (мн.) вікон місць слів

Запам'ятайте!

1 (один) + Н. в. (однина)	2, 3, 4 + Н. в. (множина)	5..., багато, мало, кілька, скільки + Р. в. (множина)
кілограм	кілограми	кілограмів
гривня	гривні	гривень
копійка	копійки	копійок
хвилина	хвилини	хвилин
година	години	годин
день	дні	днів
тиждень	тижні	тижнів
місяць	місяці	місяців
рік	роки	років

Вправа 30. Читайте.

1. Скільки кілограмів картоплі ви купили? – Ми купили три кілограми картоплі.
2. Скільки гривень коштує ця ручка? – Ця ручка коштує 25 гривень.
3. Скільки хвилин іти до зупинки? – До зупинки йти 10 хвилин.
4. Скільки годин їхати до Києва? – До Києва їхати 4 години.
5. Скільки днів у лютому? – У лютому 28 днів.
6. Скільки хвилин триває перерва? – Перерва триває сорок хвилин.

Вправа 31. Напишіть словосполучення, вказавши кількість предметів (осіб).

Зразок: конверт, 2 (два) конверти, 5 (п'ять) конвертів

Місто, музей, район, житель, проспект, країна, поліклініка, станція, площа, місце, пам'ятник, вулиця, факультет, інститут, бібліотека, лабораторія, заняття, лекція, поверх, професор, викладач, справа, текст,

помилка, задача, рік, місяць, тиждень, день, брат, сестра, товариш, друг, подруга.

Вправа 32. Трансформуйте речення, використовуючи слова **мало, багато, декілька**.

Зразок: У місті є музеї. У місті багато музеїв.

1. Аманда купила зошити. 2. В університеті є факультети. 3. Олег купив газети й журнали. 4. У Валентини є брати й сестри. 5. Студенти прочитали тексти. 6. У мені є марки. 7. Він написав листи. 8. Ми купили книжки. 9. Андре переклав слова. 10. У сумці яблука.

Я приїхав в Україну минулого року.

Родовий відмінок дати

колі?	цього року 2010 (дві тисячі десятого) року минулого тижня наступного місяця першого січня, 23 (двадцять третього) травня

Зверніть увагу!

Я приїхав у Суми цього року (*неточна дата*).

Але!

Я приїхав у Суми 1 (першого) вересня 2018 (дві тисячі вісімнадцятого) року (*точна дата*).

Вправа 33.

а) Дайте відповіді на запитання. Слова в дужках поставте в родовому відмінку.

1. Коли вони були в Києві? (минулий місяць) 2. Коли студенти поїдуть в Одесу? (наступний тиждень) 3. Коли ви поїдете в Крим? (наступний рік). 4. Коли ви поїдете додому? (01.05) 5. Коли в Тетяни День народження? (22.07) 6. Коли ви почали вивчати українську мову? (01.09) 7. Коли у вас уроки української мови? (щодня)

б) Дайте відповіді на запитання.

1. Коли ви народилися? 2. Коли ви закінчили школу? 3. Коли ви приїхали в Україну? 4. Коли ви почали вивчати українську мову?

Вправа 34. Напишіть, у яких випадках для визначення часу потрібний родовий, місцевий або знахідний відмінки.

1. Ми склали іспити (середá). 2. Нашу бібліотеку відкрили (минулий рік). 3. Я буду студентом медичного інституту (наступний рік). 4. Я народився (02.05.1990). 5. Ми поїдемо на екскурсію в Київ (липень). 6. Я їжджу додому (кожний рік). 7. Я піду в гості (наступний тиждень).

Кирило повечеряв і пішов у театр.
 Стефан читав оповідання й дивився нові слова у словнику.

Уживання недоконаного і доконаного виду дієслів

Недоконаний вид (одночасність дії)	Доконаний вид (послідовність дії)
Гаррі писав оповідання й згадував своїх друзів. Вільям вечеряв і слухав радіо.	Гаррі написав оповідання й пішов в університет. Вільям повечеряв і почав дивитися телевізор.
Коли Фарадж перекладав статтю, ми уважно слухали його.	Коли Фарадж переклав статтю, він прочитав її Алексу.

Порівняйте:

Скільки	листів	ви	написали?
	статей		переклали?
Скільки часу? (Як довго?)		ви	писали ці вправи?
			перекладали цю статтю?

Я написав 10 вправ.

Вона переклала одну статтю.

Олексій писав ці вправи весь день (усю ніч).

Діана перекладала цю статтю 2 години.

Вправа 35. Напишіть речення, вставте потрібне дієслово.

1. Ми ... фільм і пішли додому.

2. Я читав текст і не ... його.

дивитися – подивитися
розуміти – зрозуміти

3. Оксана вчила вірші й іноді ... у книжку.	дивитися – подивитися
4. Іван написав тест і ... другу.	телефонувати – зателефонувати
5. Мій тато часто купує квіти й ... їх мамі.	дарувати – подарувати

Вправа 36. Вставте потрібне дієслово.

1. Я ... три тексти дуже швидко. Я ... їх 20 хвилин.	читав – прочитав
2. Студенти ... всі завдання. Вони ... їх одну годину.	виконувати – виконати
3. Учора Богдан довго ... вправи. Він ... чотири вправи.	писати – написати
4. Ахмад ... усі слова. Він ... їх 40 хвилин.	повторювати – повторити

Вправа 37. Напишіть, у якій послідовності ви виконаєте такі дії:

а) якщо ви будете писати листівку другу, що ви зробите спочатку, а що потім.

Напишете на листівці ім'я, прізвище друга. Напишете дату. Купите листівки і марки. Підете на пошту. Напишете на листівці назву вулиці, номер будинку й квартири.

б) якщо ви будете працювати в мультимедійному класі.

Візьмете флеш-накопичувач із записом уроку. Увімкнете комп'ютер. Прочитаєте завдання й послухаєте зразок його виконання. Почнете виконувати вправу. Підете в мультимедійний клас.

Заняття починаються о 9 годині 30 хвилин
(о пів на десять), а закінчуються о 15 годині.

Порівняйте:

S – хто?	S – що?
починати – почати закінчувати – закінчити	починатися – початися закінчуватися – закінчитися
Викладач почав читати лекцію о 14 годині.	Лекція почалась о 14 годині.

Викладач закінчив читати лекцію о 15 годині.	Лекція (вистава) почалася (закінчилася) ...
продовжувати – продовжити + інфінітив	тривати + як довго (скільки часу?)
Раєд продовжує вивчати українську мову.	Лекція триває 2 (дві) години.

Вправа 38. Дайте відповіді на запитання.

1. У якому році ви почали вчитися в школі?
2. Як довго ви вчилися в школі?
3. Коли ви почали вивчати українську мову?
4. Ви продовжуєте вивчати англійську мову?
5. У якому місяці починають (закінчують) учитися студенти в Україні?
6. В Україні навчальний рік починається у вересні. А коли починається навчальний рік у вашій країні?
7. У нас зима сесія починається в січні. А у вас?
8. На підготовчому факультеті навчальний рік закінчується в червні. А у вас?
9. О котрій годині звичайно починаються й закінчуються заняття на вашому факультеті?
10. Як довго триває навчальний рік в Україні?
11. У наших університетах навчальний рік ділиться на 2 семестри. А у вас?
12. Як довго відпочивають студенти взимку в Україні й у вас на батьківщині?

Вправа 39. Напишіть замість крапок одне з дієслів у потрібній формі.

Зразок: *Кожного дня студенти ... вчитися о 9 годині (починати – почати).*

Кожного дня студенти починають учитися о 9 годині.

1. Кожного дня о 6 годині вечора він ... робити домашнє завдання (починати – почати).
2. Ми ... вечеряти о 7 годині вечора й пішли в кіно (закінчувати – закінчити).
3. Мартін ... вивчати математику (продовжувати – продовжити).
4. Емілі написала вправу й ... читати її (починати – почати).
5. Наступного року ми ... підготовчий факультет (закінчувати – закінчити).

Вправа 40. Дайте відповіді на запитання за зразком.

Зразок: *Де був Анвар?
Куди він їздив?*

цікавий вечір

Звідки він повернувся?

Анвар був на цікавому вечорі.

Анвар їздив на цікавий вечір.

Анвар повернувся з цікавого вечора.

1. Де ти був у суботу?
Куді ти ходів у суботу? історичний музей
Звідки ти повернувся в суботу ввечері?
2. Де ти відпочиваєш улітку?
Куді ти їздив на канікулах? рідне місто
Звідки ти повернувся в серпні?
3. Де були студенти?
Куді вони ходили після занять? міська поліклініка
Звідки ви повернулись о 4 годині?
4. Де давно не був Юнус?
Куді він хоче піти? студентський гуртожиток
Звідки він повернеться через 2 години?
5. Де була Бетті минулого тижня?
Куді вона їздила вчора? цікава екскурсія
Звідки вона повернулася?

Вправа 41. Прочитайте текст. Зверніть увагу на використання родового відмінка.

Мене звать Махмуд. Минулого року я приїхав в Україну. Зараз я студент Сумського державного університету. Я хочу розповісти вам про свою групу.

У нашій групі вчиться 12 студентів, які приїхали з різних міст і країн. Аркан і Тарек приїхали з сонячної Йорданії. Коли друзі жили в Аммані, вони мріяли бути студентами медичного інституту іншої країни. А тепер вони вчать в Сумах і часто згадують своє рідне місто.

Туреччина – батьківщина гарних дівчат моєї групи, яких звати Айгуль, Діара, Лале, Сельві, Фідан і Емель. Ці розумні дівчата дуже добре вчать, вони – окраса і гордість нашої групи.

Мунтазір приїхав з Арабських Еміратів. Він почав вивчати українську мову ще в Дубаї, тому що знав, що обов'язково буде студентом українського університету. Його тато – араб, а мати – українка. Тому Мунтазір завжди мріяв не тільки побачити батьківщину матері, але й жити і навчатися тут. У

Мунтазіра немає ні старших, ні молодших братів і сестер, тому він називає нас усіх братами й сестрами.

Сім'ї Раєда й Анвара живуть в Іраку. Ці студенти приїхали в Україну з маленьких сіл. Нещодавно Раєд показував нам фотографії. Ми бачили село, з якого він приїхав. Раєд дуже цікаво розповідав про свою сім'ю, про школу.

Він сказав, що робочий день у них починається дуже рано – о 5-й годині ранку. Але він любив вставати рано й допомагати батькові. Часто вони разом кінчали роботу о 10-й годині вечора. Раєд втомлювався, але був радий допомогти татові.

Ми з братом приїхали з великого палестинського міста, яке дуже любимо. Я думав, що не зможу жити в іншому місті. Коли я приїхав зі свого рідного Наблуса в Суми, то кожного дня згадував будинок, вулицю, на якій жив. Тепер я теж часто згадую батьківщину і знаю, що побачити своїх батьків, молодших братів і сестер – це велике щастя.

Вправа 42. Дайте письмові відповіді на запитання.

1. Коли Махмуд приїхав в Україну?
2. Він студент якого університету?
3. Скільки студентів учиться в його групі?
4. Студенти приїхали з однієї країни?
5. Звідки приїхали Аркан і Тарек?
6. Про що вони мріяли, коли жили в Аммані?
7. Чия батьківщина Туреччина?
8. З якої країни приїхав Мунтазір?
9. Чому Мунтазір мріяв жити й вчитися в Україні?
10. Чому він називає всіх братами й сестрами?
11. Звідки приїхали Раєд і Анвар?
12. Як Раєд допомагав батьку?
13. Звідки приїхали Махмуд і його брат?
14. Що для Махмуда – велике щастя?

Вправа 43. Клоуз-тест. Читайте. Пишіть замість крапок пропущені слова або закінчення слів.

Мене ... Махмуд. Минул... року я ... в Україн... . Зараз я студент Сумськ... державн... університет.... Я хочу розповісти вам про свою групу.

У наш... груп... вчиться 12 студент..., ... приїхали із різн... міст і країн. Аркан і Тарек ... з сонячн... Йордан... . Коли друзі жили ... Амман... , вони мріяли бути студент... медичн... інститут... іншої країни. А тепер вони вчаться ... Сум... і часто згадують сво... рідн... місто.

Туреччина – батьківщина гарн... дівчат моєї групи, як... звати Айгуль, Діара, Лале, Сельві, Фідан і Емель. Ці розумн... дівчата дуже добре вчаться, вони – окраса і гордість наш... груп... .

Мунтазір ... з Арабськ... Емірат... . Він почав вивчати українськ... мову ще в Дубаї, тому що знав, що обов'язково буде студентом українськ... університет... . У Мунтазіра немає ні старш... , ні молодш... брат... і сест..., ... він називає нас усіх братами і сестрами.

Сім'ї Раед... й Анвар... живуть ... Ірак... . Ці студенти приїхали в Україн... з маленьк... сіл. Нещодавно Раед показував нам фотографії. Ми бачили село, з якого він приїхав. Раед дуже цікаво розповідав про сво... сім'ю, про школ... .

Ми з брат... приїхали з велик... палестинськ... міста, ... дуже любимо. Я думав, що не зможу жити в інш... міст... . Коли я приїхав зі св... рідн... Наблус... в Сум... , то кожен день згадував будинок, вулиц..., на як... жив. Тепер я теж часто згадую батьківщину і знаю, що побачити сво... батьк..., молодш... братів і сестер – це велике щастя.

Вправа 44. Повторіть дієслова уроку. Складіть (напишіть) з ними речення (діалоги, мікротексти).

Вправа 45. Розгляньте світлини. Опишіть їх.

Слова уро́ку 4

бага́то	many; much
бі́гати; бі́гти	to run
бі́ля	near
блі́зько	nearly
будіве́льний (-а; -е; -і)	construction
будіве́льник	builder
вде́нь (уде́нь)	in the afternoon
ві́д	from
ві́дкрива́ти – ві́дкрити	to open
ві́дчиня́ти – ві́дчині́ти	to open
ві́тер	wind
вмика́ти – уві́мкну́ти	to turn on
води́ти – вести́	to lead; to guide
вози́ти – везти́	to drive; to carry
геро́й	hero
де́кілька	some; a few; several
для́	for; to
до́	to; till
драма́тичний теа́тр	drama theatre
жи́тель (ме́шканець)	inhabitant; resident
закі́нчувати́ся – закі́нчі́тися	to end
залиша́тися – залиши́тися	to leave; to forsake
зга́дувати – згада́ти	to remember
зеле́не мі́сто	green city
і́нститут ку́льтури	Institute of Culture
ї́хати; ї́здити	to travel; to ride
ка́федра	cathedra; chair
композі́тор	musician
конфе́ренція	conference
леті́ти; літа́ти	to fly
ма́ло	few; little
морóз	frost; freeze
найкра́щий (-а; -е; -і)	best
наро́джувати́ся – наро́ді́тися	to birth
неси́ти; носи́ти	to carry
ніч	night
оде́ржувати – оде́ржати	to receive
окуля́ри	glasses

отрїмувати – отрїмати	to receive
пам'ятник	monument
пасажїр	passenger
парасолька	umbrella
плáвати	to swim
полїтехнїчний інститут	Polytechnic Institute
продóвжувати – продóвжити	to continue
продóвжуватися – продóвжитися	continued
прохáння	request
складáти – склáсти їспити	to pass exams
сніг	snow
тривáти	to continue
узїмку	in winter
фестивáль	Festival
щорóку	annually; yearly

Урòк 5 (п'ять) П'ятий урòк

– Комú ти пишеш листївку?

– Своєму старшому брату Андрїю.

Моєму дрóгу (дрóговї) 25 рóкїв.

Менї трéба купїти подарúнок своїй сестрї.

Я спитáв Вїктора, чи є в ньóго братї й сестри.

Я написáв листї своїм батькáм.

Щоб дóбре почувáтися, трéба займáтися спóртом.

Ось фотографїя мого дрóга, якóму я чáсто телефоную.

– Комú ти пишеш листївку?

– Своєму старшому братовї Андрїю.

**Давальний відмінок прикметників, порядкових числівників
(однина)**

Називний відмінок		Давальний відмінок	Закінчення
ч. р.	який? котрий? хто? іноземний студент хороший друг перший учитель	якому? котрому? кому? іноземному студентові хорошому другові першому вчителеві	-ому
ж. р.	яка? котра? хто? іноземна студентка хороша подруга перша вчителька	якій? котрій? кому? іноземній студентці хорошій подрузі першій вчительці	-ій
Запам'ятайте! рідна ма́ти		рідній ма́тері	

Вправа 1. Прочитайте речення. Поставте запитання до виділених слів.

1. Ми допомагаємо *арабському студентові*. 2. Андрій купив ліки *старшому брату*. 3. Секретар дав документи *новому учню*. 4. Він допомагає *українському товаришеві*. 5. Мама читає оповідання *малому сину*. 6. Я подарую книжку *молодшій сестрі*. 7. Ти часто телефонуєш *матері*? 8. Викладач пояснює нову тему *іноземній студентці*. 9. Батьки порадили *старшій доньці* стати лікарем. 10. Ми дуже вдячні *першому вчителю й першій вчительці*.

Вправа 2. Слова в дужках напишіть у потрібній формі.

1. Ахмед пояснює (новий друг) правила граматики. 2. Батько порадив (старший син) стати інженером. 3. Марія пише повідомлення (молодша сестра). 4. Рамі показав фотоальбом (африканський студент). 5. Мати купила красиву сукню (маленька донька). 6. Викладач подарував словник (іноземна студентка).

Вправа 3. Дайте відповіді на запитання.

1. Якому студентові ти вчора дав словник? (іноземний)
2. Якій дівчині він подарував квіти? (знайома)
3. Якому товаришеві ти розповів про свою батьківщину? (африканський)
4. Якій студентці ви показували фото? (іноземна, марокканська)

Вправа 4. а) Прочитайте діалоги.

– Рамі, кому ти подаруєш цю сумку?

- Молодшій сестрі.
- Махмуде, якому викладачеві ти показуєш домашнє завдання?
- Я показую його новому викладачеві.
- Маріє, кому ти щодня телефонуєш?
- Я телефоную матері й батьку.

б) Складіть подібні діалоги.

Давальний відмінок присвійних і вказівних займєнників (однина)

Називний відмінок		Давальний відмінок		Закінчення	
чий? який? хто?		чиєму? якому? кому?			
ч. р.	мій	моєму		-ому	
	твій	твоєму			
	наш	брат	нашому	братові/	-ьому
	ваш		вашому	брату	
	їхній		їхньому		
	свій		своєму		
цей (той)		цьому (тому)		-єму	
чийя? яка? хто?		чийй? якій? кому?			
ж. р.	моя	моїй		-ій	
	твоя	твоїй			
	наша		нашій	сестрі	
	ваша	сестра	вашій		
	їхня		їхній		
	своя		своїй		
ця (та)		цій (тій)		-ій	

Вправа 5. Прочитайте речення. Зверніть увагу на вживання займенників у давальному відмінку.

1. Студент телефонує *своєму* товаришеві.
2. Друзі показують місто *твоєму* батькові.
3. Аділ розповів про університет *моїй* сестрі.
4. Рожер допоміг *нашій* подрузі.
5. Ми відповідали *нашому* викладачеві.
6. Я купив комп'ютер *своїй* молодшій дочці.
7. *Цьому* молодому чоловіку сподобався концерт.
8. *Тій* африканській студентці не сподобався балет.
9. Викладач дав зошит *тому* іноземному студентові.
10. Вони подарували квіти *цій* українській дівчині.
11. Самір зателефонував *цьому* студенту з Палестини.

Вправа 6. Дайте відповіді на запитання.

1. Чиєму другові подобається ця картина? (мій) 2. Чий сестрі телефонував Алі? (своя) 3. Чиєму братові викладач Іван Петрович пояснює правило? (його) 4. Чий подрузі Сергій дарує квіти? (моя) 5. Чий студентці Богдан дав книжку? (наша) 6. Якій дівчині подобається рок-музика? (ця) 7. Якому студентові викладач пояснив задачу? (той) 8. Якій жінці ви дали квиток? (ця приваблива) 9. Якому чоловікові ти подякував? (цей добрий)

Вправа 7. Закінчіть речення, використайте подані словосполучення.

1. Ахмед розповів про фільм ... 2. Надія надіслала повідомлення ... 3. Викладач дав завдання ... 4. Друзі подарували картину ... 5. Андрій зателефонував ... 6. ... сподобався подарунок. 7. Хлопці подякували ...

Словосполучення: свій старший брат, та нігерійська подруга, цей африканський студент, той відомий письменник, його молодша сестра, наш старий професор, моя мати.

Вправа 8. Слова в дужках поставте у давальному відмінку.

1. Я дав цікаву книжку (свій товариш). 2. Кожного тижня він телефонує (своя мати і свій батько). 3. Андрій подарував англо-український словник (нова студентка). 4. Я часто допомагаю (свій молодший брат). 5. Студент пояснив (наш викладач), чому він учора не був на лекціях. 6. Батько порадив (моя старша сестра) вивчати українську мову. 7. Я обіцяв (старший товариш) часто писати листи. 8. Мама не дозволяє (свій син) курити.

Вправа 9. Прочитайте текст.

а) Скажіть, до якого інституту вступив Остап і чому?

Зверніть увагу!

вступати – вступити до інституту (до університету)

– Остапе, кому ти пішеш листівку?
– Своєму старшому брату Андрію.
– Остапе, ти ніколи не розповідав мені про нього. Я не знав, що в тебе є старший брат.

– Якщо хочеш, я з радістю розповім тобі про нього. Коли я вчився в школі, він завжди допомагав мені. Я не дуже любив математику. Андрій казав мені, що математика – дуже важлива наука, вона допомагає інженеру, економісту, філологу.

Андрій допоміг мені вибрати спеціальність. Коли я навчався у школі,

Андрій був студентом інженерного факультету Сумського університету. Андрій розповідав мені про свій університет, про предмети, які він вивчав, про своїх університетських товаришів. Він порадив мені вступити до цього університету.

Зараз Андрій живе й працює в Сумах на великому заводі. Андрій працює інженером на цьому заводі. Він часом пише листи додому: матері, батькові й мені, розповідає нам про своє життя та роботу. В останньому листі він написав: «Скоро в тебе будуть зимові канікули. Я запрошую тебе в Суми, обіцяю тобі показати свій завод. Думаю, що він тобі сподобається».

б) Розкажіть, що ви дізналися про Андрія.

1. Хто він?
2. Де він учився?
3. Де він живе й працює?
4. Чи можна сказати, що Андрій допоміг Остапові вибрати спеціальність?

Запам'ятайте!

Жіночі прізвища на -енко (-єнко), -ук у давальному відмінку не змінюються (Н. в. = Д. в.)

Називний (хто?)	Давальний (кому?)
<i>Петренко Іван Степанович</i>	<i>Петренку Івану Степановичу</i>
<i>Петренко Ольга Михайлівна</i>	<i>Петренко Ользі Михайлівні</i>
<i>Іванчук Андрій Вікторович</i>	<i>Іванчуку Андрію Вікторовичу</i>
<i>Іванчук Віра Василівна</i>	<i>Іванчук Вірі Василівні</i>

Вправа 10. Напишіть українські прізвища, імена та по батькові у давальному відмінку.

Сидоренко Петро Олександрович – Сидоренко Олена Антонівна

Степанчук Степан Іванович – Степанчук Оксана Романівна

Кузяк Олег Данілович – Білик Марія Іванівна

Іванов Володимир Павлович – Іванова Катерина Сергіївна

Вправа 11. Допишіть речення. Використовуйте подану в дужках інформацію.

1. Ми надіслали листи ... (Павлов Анатолій Петрович). 2. Подякуйте, будь ласка, ... (Сидоренко Тетяна Володимирівна). 3. Передайте, будь ласка, ці книги ... (Симоненко Андрій Антонович). 4. Скажіть, будь ласка, ... (Степанова Надія Павлівна), що завтра буде концерт.

Вправа 12. а) Прочитайте заяву, яку студент-іноземець написав деканові факультету. Зверніть увагу на форму *звертання до адресата*, на розташування елементів документа. Чому студент хоче достроково скласти іспити?

Деканові підготовчого відділення
Іваненко І. В.

Заява

Прошу дозволити мені скласти іспити достроково, тому що мені терміново потрібно поїхати додому. Моя мати серйозно захворіла.

15. 03. 2019 р.

Радж Сінгх

б) Як ви напишете заяву, якщо хочете:

- поїхати на батьківщину;
- поїхати в Київ, коли будуть зимові канікули;
- відпочивати в студентському спортивному таборі;
- запросити в гості свого товариша з іншого міста.

Зверніть увагу!

дякувати кому? за що? = вдячний кому? за що?

Богдан дякує батькові за пораду. = Богдан вдячний батькові за пораду.

Учень дякує вчителю за знання. = Учень вдячний вчителю за знання.

радіти з чого? (Р. в.) чому? (Д. в.) = радий + інфінітив

Я радію зі знайомства. Я радію знайомству. = Я радий познайомитися.

Батько радіє з успіхів сина та доньки. = Батько радий привітати сина та доньку.

Вправа 13. Прочитайте речення, зверніть увагу на вживання слів *вдячний, радий*.

1. Марія *вдячна* подрузі за пораду. 2. Він був *вдячний* другові за подарунок. 3. Студенти *вдячні* викладачеві за навчання. 4. Товариші *будуть вдячні* нам за допомогу. 5. Я *радий* вас бачити. 6. Ми *раді* привітати вас. Я *був радий* познайомитися з тобою.

Моєму другу (-ові) 25 років.

Кому?

1 (один) рік, місяць, день,

тиждень

	<i>Скільки років</i>	<i>2, 3, 4 роки, місяці, дні, тижні</i>
<i>Чого?</i>	<i>(місяців, днів)?</i>	<i>5 - 20, 30, 40 ... років, місяців,</i>
<i>днів</i>		

Вправа 14. Прочитайте діалоги, зверніть увагу на вживання іменників і особових займенників у давальному відмінку на позначення віку.

- Махмуде, скажи, будь ласка, скільки тобі років?
- Мені 20 (двадцять) років.

- Рамі, скільки років твоєму батьку?
- Йому 47 (сорок сім років).
- А мамі?
- Моїй мамі 45 (сорок п'ять) років.

- Марино Іванівно, скажіть, будь ласка, скільки років вашому місту?
- Йому 365 (триста шістдесят п'ять) років.

Вправа 15. Скажіть, скільки років цим людям, якщо ви знаєте, що:

1. Її старший брат народився 1995 року.
2. Його молодша сестра народилася 1990 року.
3. Мій шкільний друг народився 1997 року.
4. Моя шкільна подруга народилася 1998 року.

Вправа 16. Прочитайте діалоги, зверніть увагу на вживання синонімічних конструкцій.

- Богдане, скільки років тобі виповнюється сьогодні?
- 24 роки.

- Скільки років було (= виповнилося) тобі після закінчення школи?
- Після закінчення школи мені було (= виповнилося) 17 років.

- Скільки років тобі буде (= виповниться) після закінчення університету?
- Після закінчення університету мені буде (= виповниться) 26 років.

- Рожере, ти знаєш, скільки років нашому факультету?
- Так, знаю. Нашому факультету виповнився 21 рік.
- І мені також виповнився 21 рік.

- Омаре, ти знаєш, скільки років буде (= виповниться) Розарін?
- Так, знаю. Двадцять третього травня їй виповниться 20 років.

Зверніть увагу!

посилати – послати

кому? що?

надсилати – надіслати (присилати – прислати)

Син надіслав мамі листівку.

Я часто надсилаю мамі повідомлення до Йорданії.

давати (НДВ) – дати (ДВ)

кому? що?

дати

я дам

ми дамо

ти дасі

ви дасте

він (вона) дасть

вони дадуть

Я дам словник своєму другові.

Ми дамо зошити нашому викладачев

заважати комусь? що робити?

Маленький син заважає батькові працювати.

Голосна музика заважає мамі відпочивати.

Вправа 17. Дайте відповіді на запитання.

1. Хто (або що) заважає вам іноді відпочивати?
2. Хто (або що) заважає вам робити домашнє завдання?
3. У вас є маленький брат (або сестра)? Вони заважали вам учитися, коли ви жили вдома?

Вправа 18. Слова в дужках поставте в потрібному відмінку.

1. Я купив книжку (мій старший брат).
2. Батько порадив (молодший син) подивитися цей фільм.
3. Він часто розказує (свій товариш) про навчання.
4. Я дав книжку (мій друг).
5. Я подарував квіти (її красива сестра).
6. Він надіслав телеграму (старий дідусь).
7. Ця стаття сподобалася (наш викладач).
8. Я показав марку (ваша донька).
9. Ця вистава сподобалась (їхній друг).
10. (Я) 22 роки, а (моя подруга) 20 років.
11. (Моя мати) 47 років, а (мій батько) 50 років.
12. Подарунки до свята сподобалися (маленький брат).

Зверніть увагу!

Це пам'ятник (кому?)

Це пам'ятник відомому українському поетові Тарасу Шевченку.

Вправа 19. Закінчіть речення.

Це поет Іван Франко. Пам'ятник ...

Це композитор Микола Лисенко. Пам'ятник ...

Це український філософ Григорій Сковорода. Пам'ятник
Це відомий сумський меценат Іван Харитоненко. У центрі міста на
Покровській площі пам'ятник

Зверніть увагу!

Це пам'ятник (чому?)

Це незвичайний пам'ятник музиці українського композитора Миколи Лисенка.

Пам'ятник «Музика М. Лисенка»
у місті Харкові

Зверніть увагу!

казати – сказати кому?

Я сказав своєму братові й своїй сестрі, що завтра піду в театр.

питати – спитати (запитати) когось про що?

Я спитав свою подругу Ірму, де вона була вчора ввечері.

просити = прохати – попрохати когось що (з)робити?

Я попросив свого товариша купити мені українсько-англійський словник.
Мати просила сина не курити.

обіцяти – пообіцяти кому? що (з)робити?

Я обіцяв батькові добре вчитися.

Товариш пообіцяв допомогти мені розв'язати задачу.

Вправа 20. Прочитайте діалоги. Передайте інформацію *непрямо*, користуючись поданими нижче дієсловами.

Спитати (кого?), попросити (кого? + інфінітив), сказати (кому?), (кому? + інфінітив), порадити (кому? + інфінітив), передати (кому? що?),

пообіцяти (кому? + інфінітив).

Зразок:

- Вікторе, куди ти йдеш? Луїс запитав Віктора, куди він іде.
 - У книжковий магазін. Віктор сказав Луїсу, що він іде в книжковий магазін.
 - Купі мені, будь ласка, українсько-іспанський словнік. Луїс попросів Віктора купити йому українсько- іспанський словнік.
 - Добра, куплю. Віктор пообіцяв Луїсу (-ові) купити словнік.
1. – Марто, учора я дивівся дуже цікавий фільм про кохання. Обов'язково подивіся цей фільм. Думаю, що він тобі дуже сподобається.
– Дякую за пораду, обов'язково подивлюся.
 2. – Хуане, скажи, будь ласка, Ганні, що я буду чекати її в читальній залі о 17-й годині.
– Гаразд, я скажу їй.
 3. – Саміре, кому ти пішеш листівку?
– Своєму старшому братові Султану.
– Передай йому, будь ласка, привіт.
– Обов'язково передам.
 4. – Дмитре, куди ти поїдеш узімку?
– До Києва.
– Надішли мені, будь ласка, листівку з Києва.
– Добра, Саміре, надішлю.

Мені треба купити подарунок своїй сестрі.

Давальний відмінок у безособовому реченні

кому?		що (з)робити?
Мені	треба	купити подарунок.
Вікторові	цікаво (було, буде)	займатися спортом.
Ганні	потрібно	скласти іспити достроково.
Моєму другу	(не) можна	працювати на заводі.
Моїй подрузі	важко (легко)	вивчати українську мову.

Місцевий відмінок у безособовому реченні

де?		що (з)робити?
Тут (у кав'ярні)	не можна (було, буде)	курити.
У магазині	можна	купити сувеніри.

Вправа 21. Читайте.

а) 1. Мені треба вивчити вірш українською. 2. Іноземному студенту треба написати диктант. 3. Моїй подрузі Оксані потрібно взяти підручники в університетській бібліотеці. 4. Українцю потрібно знати історію України. 5. Тут не можна курити. 6. Інженерові треба знати математику й інформатику.

б) 1. Ти сказав другові, що треба зробити домашнє завдання? 2. Ви сказали вашому викладачу, що завтра треба йти в поліклініку? 3. У деканаті сказали, що треба скласти іспити з біології та хімії. 4. Ніна сказала своїй подрузі, що треба купити теплий одяг.

Вправа 22. Прочитайте речення. Напишіть їх зі словами: *треба* ≠ *не треба*, *необхідно*, *потрібно* ≠ *не потрібно*, *можна* ≠ *не можна*.

1. За п'ять хвилин урок. Студентам ... йти до класу. 2. Сьогодні на другому уроці буде контроль. Їм ... повторити граматику й нові слова. 3. Арідж уже зробила домашнє завдання. Їй ... слухати музику, малювати листівку. 4. Ми хочемо стати лікарями. Нам ... вивчати біологію та хімію. 5. Мій брат захворів. Йому ... пити холодних напоїв. 6. Це дуже гостра страва. Вам ... їсти цієї страви. 7. Моя подруга захворіла. Їй ... купити ліки.

Запам'ятайте прислівники-антоніми:

як?

добре ≠ *погано*

спекотно, тепло ≠ *холодно*

весело, радісно ≠ *сумно*

приємно ≠ *неприємно*

цікаво ≠ *нецікаво*

легко ≠ *важко*

кому? (було, буде) як?

Мені холодно.

Матері було сумно.

Сестрі Вірі буде весело.

На вулиці спекотно.

Вправа 23. Прочитайте речення. Зверніть увагу на вживання давального відмінка в безособовому реченні.

1. Ігор подарував *дівчині* квіти. Їй було приємно.

2. *Ми* дивилися виставу. *Нам* було весело.

3. *Я* читав книжку. *Мені* було цікаво.

4. На вулиці сніг і вітер. *Вам* було холодно?

5. *Ти* давно не бачив батьків. *Тобі* сумно?

6. Раніше *сестра* вивчала хореографію. Зараз *їй* легко танцювати.

7. Мій *друг* любить читати. *Йому* легко навчатися.

Вправа 24. Впишіть потрібні слова. Дивіться попередню вправу.

1. Син подарував своїй матері квіти. ... було приємно.

2. Антон читав казку братові. ... було цікаво.

3. Студенти запізнилися на урок. ... було неприємно.

4. До мене приїхав брат. ... радісно.

Вправа 25. Що ви порадите своїм друзям, якщо вони кажуть:

Зразок: *Алі хоче почитати вірші українського поета Тараса Шевченка.*

– *Я думаю, що Алі треба піти в бібліотеку й узяти там вірші Тараса Шевченка.*

1. Мій друг погано почувається. 2. Я дуже стомилася. 3. Завтра буде контрольна робота, а Том погано знає граматику. 4. Наш новий студент не знає, що завтра в нас екскурсія. 5. Мій молодший брат збирає марки. 6. Скорі в моєї мами день народження.

Порівняйте:

Мені **треба** купити зошит

(було, буде) купити ручку

купити морозиво

послати друзеві

листівки.

Мені **потрібний** (був, буде) зошит.

потрібна (була, буде) ручка.

потрібне (було, буде) морозиво

потрібні (були, будуть) листівки.

Вправа 26. Скажіть, які речі вам потрібні (або були, будуть потрібні), якщо ви хочете:

- написати листи;
- зробити домашнє завдання;
- відсвяткувати свій день народження;
- приготувати сніданок;
- привітати маму зі святом;
- піти на виставу в театр;
- поїхати до Києва.

Я спитав Хуана, чи є в нього брати й сестри.

Порівняйте:

Іван спитав Амера:

- Ти підеши у кінó?
- Так, підеш, якщо в мене буде вільний час.

Іван спитав Амера, **чи** піде він у кінó.

Амер відповів, **що** він піде в кінó, якщо в нього буде вільний час.

Вправа 27. Скажіть, про що Сергій спитав Хасана.

- Ти підеши у студентський клуб, якщо ввечері в тебе буде вільний час?
- Ти допоможеш другу, якщо він попросить тебе перекласти текст?
- Ти даси мені фотографії, якщо сфотографуєш нас на екскурсії?
- Ти часто запізнюєшся на уроки?

Прямá й непряма мова

Прямá мова	Непряма мова
Я спитав Олексія: «Що ти робив учора ввечері?» «Де живе твоя сім'я?» «Як звати твоїх батьків?»	Я спитав Олексія, що він робив учора ввечері. де живе його сім'я. як звати його батьків.
Я спитав його: «У тебе є брати й сестри?» «У тебе багато братів і сестер?» «Твій брат збирає марки?» «Ти давно купив комп'ютер?»	Я спитав його, чи є в нього брати й сестри. чи багато в нього братів і сестер. чи збирає марки його брат. чи давно він купив комп'ютер.

Вправа 28. Замініть пряму мову непрямою, використовуючи дієслова: *спитати, попросити, сказати, нагадати, відповісти, пообіцяти.*

Зразок:

- Антоне, що ти будеш робити Борис запитав Антона, що він буде

завтра? робіти завтра. Антон відповів
 – Ще не знаю. Буду відпочивати. Борісові, **що** він буде відпочивати.
 – А ти не забудь, що обіцяв мені допомогти? Мені треба йому допомогти написати оголошення
 написати оголошення про вечір. про вечір. Антон сказав Борісу, **що** він
 – Звичайно, пам'ятаю, Борісе. пам'ятає.

- а) – Ганно! Що ти робиш?
 – Пишу листівку братові.
 – Якому брату? Аджэ в тебе два брати.
 – Старшому, Ільясу.
 – Передай йому привіт. Напиши, що я скоро приїду.
- б) – Хуане, ти переклав нові слова?
 – Так.
 – Дай мені, будь ласка, свій зошит.

Я зателефонував своїм батькам.

Давальний відмінок іменників, прикметників, присвійних та вказівних займенників (множині)

Називний відмінок (множина)	Давальний відмінок (множина)	Закінчення
чий? які ? котрі? хто? іноземні студенти перші вчителі мої (свої, твої) брати наші (ваші) друзі їхні лікарі ці (ті) водії	чийм? якім? котрим? кому? іноземним студентам першим учителям моїм (своїм, твоїм) братам нашим (вашим) друзям їхнім лікарям цим (тим) водіям	-им / -їм / -ім -ам / -ям
іноземні студентки перші вчительки мої (свої, твої) сестри наші (ваші) подруги їхні матері ці (ті) люди	іноземним студенткам першим вчителькам моїм (своїм, твоїм) сестрам нашим (вашим) подругам їхнім матерям цим (тим) людям	-им / -їм / -ім -ам / -ям

Вправа 29. Читайте.

1. Ахмед часто телефонує своїм батькам. 2. Цим студентам подобається

навчання. 3. Чоловіки дарують квіти своїм жінкам. 4. Лікар радить цим хворим людям приймати ліки. 5. Українські студенти показували місто іноземним друзям. 6. Спортсмени розповідають цікаві історії відомим журналістам.

7. Мати порадила своїм донькам купити новий одяг. 8. Я купив подарунки молодшим сестрам. 9. Батьки присилають гроші своїм дітям. 10. Вони радіють нашим друзям.

Вправа 30. Виконайте вправу за зразком.

Зразок: *Кому Анвар купив подарунки? (свої друзі)*

Анвар купив подарунки своїм друзям.

1. Кому Марта часто пише листи? (свої старші сестри)

2. Кому Самір часто телефонує? (свої батькі) 3. Кому

сподобався наш стадіон? (ці спортсмени) 4. Кому Андрій

надсилає листівки? (старі вчителі) 5. Кому декан сказав, що

йдуть збори? (іноземні студенти) 6. Кому Іван дарує квіти?

(гарні дівчата) 7. Кому професор порадив багато працювати? (молоді лікарі)

8. Кому студенти відповідають на іспиті? (свої викладачі Шевченко Ілля Петрович і Гончарук Лідія Семенівна)

Вправа 31. Виконайте вправу за зразком.

Зразок: *Віктор зателефонував своїм братам.*

Віктор зателефонував своєму братові.

1. Ганна обіцяла своїм подругам надіслати листівки з відами Сум.

2. Декан не дозволив цим студентам складати іспити достроково. 3. Віктор

сказав своїм друзям, коли буде екскурсія. 4. Моїм друзям сподобалося місто,

у якому я тепер живу і вчуся. 5. Ви хотіли зателефонувати своїм братам і

сестрам. 6. Учні вдячні своїм учителям за знання. 7. Сестра заважає старшим

братам писати домашнє завдання.

Щоб добре почуватися, треба займатися спортом.

Вранці треба робити зарядку, щоб добре почуватися.

щоб + інфінітив	↔	треба (потрібно) + інфінітив
Щоб працювати лікарем,		треба закінчити медичний інститут.
Щоб добре прочитати вірші на вечорі,		треба вивчити їх напам'ять.
Щоб добре говорити українською,		треба багато працювати на уроці й вдома.

Вправа 32. Закінчіть речення:

а) 1. Щоб добре написати контрольну роботу, треба 2. Щоб зробити домашнє завдання, потрібно 3. Щоб правильно розв'язати важку задачу, треба 4. Щоб правильно перекласти текст, потрібно... . 5. Щоб не хворіти, треба

б) 1. Треба щодня займатися спортом, щоб 2. Треба повторити граматику, щоб 3. Треба купити квитки, щоб 4. Потрібно взяти словник у бібліотечі, щоб 5. Треба піти в аптеку, щоб

в) 1. Мені потрібен одін день, щоб 2. Мені потрібна одна година, щоб 3. Мені потрібно п'ять хвилин, щоб

Ось фотографія мого друга, якому я часто телефоную.

Це мій брат, **якому** я обіцяв показати університет.

Це моя сестра, **якій** сьогодні виповнилося 16 років.

Це мої друзі, **якім** я часто розкакую про свої справи.

Вправа 33. Закінчіть речення.

а) 1. Я хочу розказати про товариша, якому 2. Тут вчиться моя сестра, якій 3. Ці листи прислали мої друзі, яким,

б) 1. Товариш, якому я часто пишу листи, 2. Дівчина, якій я подарував квіти, 3. Мої товариші, яким я купив квитки на футбол,

Вправа 34. Прочитайте текст, поставте до нього запитання. Які дієслова уроку використано в тексті?

Допомога друзів

Щодня іноземні студенти вивчають українську мову. Українська мова – це ключ до майбутньої професії. Студенти багато працюють і в аудиторії, і вдома. Іноземні студенти говорять: «Ми вивчаємо українську мову, тому що хочемо мати свій бізнес на батьківщині. Нові українські друзі допомагають нам, розповідають про місто, в якому ми зараз живемо й навчаємося».

Ось студенти Іхаб і Розан. Вони приїхали з Марокко й хочуть навчатися в університеті на економічному факультеті та вивчати міжнародну економіку. А Санан хоче вступити на юридичний факультет, тому що він мріє бути адвокатом і допомагати людям. Студент-йорданець Суфіян хоче вивчати інформатику на факультеті електроніки та новітніх технологій, як його старший брат Амір. Амір уже два роки живе в Україні.

Йому дуже подобається ця чудова країна, тому він надсилав батькам і друзям багато цікавих фотографій і листівок. Він порадив брату їхати до України.

Студенти з Індії також радіють новим друзям. Незабаром вони навчатимуться в медичному інституті, тому що люблять медицину. Через шість-сім років вони будуть працювати лікарями в шпиталях і поліклініках у різних районах Індії. А Вір мріє стати лікарем-реабілітологом і працювати зі спортсменами. Він знає, що кафедра лікувальної гімнастики й реабілітації ще молода, їй виповнилося лише 12 років.

Студенти-іноземці живуть в Україні лише кілька місяців. Інколи ввечері їм буває сумно, тому кожного дня вони телефонують батькам і друзям та розповідають про своє навчання. А ще надсилають з любов'ю листівки й фото своїм дідусям і бабусям, бо обіцяли їм часто писати й телефонувати.

Після занять друзі спілкуються.

- Маріє, привіт! Я тобі не заважаю? Ти даси мені свій зошит з біології?
- Так, звичайно.
- Арідж, ти вже добре говориш українською, допоможи мені взяти арабсько-український словник та українсько-англійський розмовник у бібліотеці.
- Добре, Суфіяне, ходімо до бібліотеки. Розан, ти з нами?
- Ні, сьогодні не піду, бо поспішаю на стадіон. Бувайте.

Вправа 35. Клоуз-тест. Читайте. Пишіть замість крапок пропущені слова або закінчення слів.

Щодня іноземні студенти ... українськ... мов... . Студенти багато працюють і в аудитор... , і вдома. Іноземні студенти говорять: «Ми вивча... українськ... мов... , тому що хочемо мати свій бізнес на батьківщин... . Нові українськ... друзі допомагають нам, розповідають про місто, в як... ми зараз живемо й навчаємося».

Ось студенти Іхаб і Розан. Вони приїхали ... Марокко й хочуть навчат... в університет... та вивчати міжнародн... економік... . А Санан хоче вступ... на юридичн... факультет, тому що він мріє бути адвокат... і допомагати людям. Студент-йорданець Суфіян хоче вивчати інформат... на факультет... новітніх технологій, як його старший брат Амір. Амір уже два рок... живе в Україн... Йому дуже ... ця чудов... країна. Він порадив брат... їхати до Україн... .

Студенти із Інд... також радіють нов... друз... . Незабаром вони навчатимуться ... медичн... інститут..., тому що люблять медицин... . Через шість-сім рок... вони будуть працювати лікар... в шпитал... і поліклінік... у різн... район... Інд... .

Студенти-іноземці живуть ... Україн... лише кілька місяц... . Кожн... тижня вони телефонують батьк... і друз... і розповідають про сво... навчання. А ще надсилають з любов'ю листівки й фото своїм дідус... і бабус... .

Вправа 36. Повторіть дієслова уроку. Складіть (напишіть) із ними діалоги, мікротексти.

Вправа 37. Розгляньте світлину. Опишіть її.

Слова уроку 5

вдячний (-а; -і)

вибирати – вибрати

виповнюватися – виповнитися

відповідати – відповісти

вітати – привітати

водій

вступати – вступити

готувати – приготувати

давати – дати

дозволяти – дозволити

достроково

заважати

закінчення

заява

grateful

to choose

to turn

to answer

to greet

driver

to matriculate; to get into; to enter

to prepare; to cook

to give

to allow

ahead of schedule

to bother; to obstruct

graduation

submitting; application; statement

збира́ти – зібра́ти	to collect
з ра́дістю	gladly; with joy
і́нший (-а; -е; -і)	other
ка́зка	fairy tale
навча́ння	training; learning
нага́дувати – нагада́ти	to remind
надсила́ти – надісла́ти	to send
оби́цяти – пооби́цяти	to promise
о́дяг	clothes
оголо́шення	announcement
передава́ти – переда́ти	to pass on; to hand over
пита́ти – спита́ти (запита́ти)	to ask
повідомле́ння	message
пога́но	badly
пора́да	advice
посила́ти – посла́ти	to send
потре́бно	it needs to; one needs, one ought
почува́тися	to feel
поя́снювати – поясні́ти	to explain
пра́вило	rule
пра́вильно	correctly
прийма́ти лі́ки	to take medicine
присила́ти – присла́ти	to send
ра́дити – пора́дити	to advise
ра́дісно	gladly; joyfully
раді́ти – зраді́ти	to be glad; to be joyful
святкува́ти – відсвяткува́ти	to celebrate
спра́ва	affair; concern
су́мно	sadly
сто́млюватися – стомі́тися	to get tired
телефонува́ти – зателефонува́ти	to call
те́плий о́дяг	warm clothes
хореогра́фія	choreography

УРОК 6 (шість) Шістий урѳк

Я завжди мріяв ста́ти дитя́чим лі́карем.

Я був на концерті́ зі свої́м шкільни́м другом.

Щомі́сяця я ходжу́ в цирк зі своєю́ мо́лодшою сестро́ю.

Я хо́чу ста́ти інжене́ром, а ма́ма хо́че, щоб я став лі́карем.

Мину́лого ро́ку я відпочива́в на мо́рі зі свої́ми се́страми.

Я завжди мріяв ста́ти дитя́чим лі́карем.

Ору́дний відмі́нок іме́нників, прикметників, порядкових числі́вників (однина)

Називни́й відмі́нок які́й? котри́й? хто?		Ору́дний відмі́нок які́м? котри́м? ким?	Закі́нчення
ч. р.	відомий арти́ст перший викладач	відомим арти́стом першим викладачем	-им/-ом -им/-ем
яка́? котра́? хто?		яко́ю? котро́ю? ким?	
ж. р.	відо́ма письменни́ця перша вчителька	відо́мою письменни́цею першою вчи́телькою	-ою/-єю -ою/-ою

Впра́ва 1. Прочита́йте текст про Ю́рія. Розкажі́ть, що ви дізна́лися про нього́.

У мене є брат. Його́ зва́ти Ю́рій. Йому́ 20 ро́ків. Він дуже́ га́рно малює. Коли́ він був ще мале́ньким, він хоті́в ста́ти худо́жником. Коли́ він учі́вся в одинадцятому класі́, він сказа́в мені́: «Я не зна́ю, які́м худо́жником я бу́ду – відомим чи невідомим. Це не дуже́ важли́во. За́раз я ду́маю, що тре́ба люби́ти сво́ю профе́сію. Я ві́ршив ста́ти вчи́телем малюва́ння. Бу́ду вчи́ти діте́й малюва́ти й малюва́тиму сам».

За́раз Ю́рій вчи́ться в педагогі́чному інститу́ті і ба́гато малює. Я вважаю́, що він бу́де хороши́м шкільни́м учите́лем і ста́не відомим худо́жником.

Вправа 2. Словосполучення в дужках напишіть у потрібній формі.

1. Володимир Вернадський був ... (відомий науковець). 2. Іван Пулюй був ... (перший український фізик), який зробив рентгенівську трубку. 3. Володимир Хавкін був ... (відомий український біолог), який створив першу вакцину проти холери 4. Микола Пирогов був ... (видатний хірург), який першим застосував гіпсову пов'язку. 5. Ігор Сікорський був ... (видатний авіаконструктор), який створив перший гелікоптер. 6. Леонід Каденюк був ... (перший український космонавт).

Вправа 3. Прочитайте речення й скажіть, ким були і є ці люди.

1. Тарас Шевченко – відомий український поет. 2. Микола Лисенко – видатний український композитор. 3. Марія Вілінська (Марко Вовчок) – відома українська письменниця. 4. Михайло Грушевський – видатний український історик, перший Президент України. 5. Леся Українка – відома українська поетеса. 6. Ліна Костенко – видатна сучасна письменниця. 7. Борис Патон – Президент Національної академії наук України.

Запам'ятайте!

працювати стати бути	ким?	інженером викладачем водієм
цікавитися займатися захоплюватися	чим?	мистецтвом музикою українською мовою хімією спортом

Вправа 4. Поставте запитання до виділених слів і словосполучень.

- Щодня ми займаємося *українською мовою*.
- Він цікавиться *мистецтвом*.
- Я займався *музикою* 5 років.
- На батьківщині він займався *французькою мовою*.
- Цей учений захоплюється *історією Сходу*.

6. Мій друг цікавиться *астрономією*.
7. Вони цікавляться *українською літературою*.
8. Мої старші брати займаються *спортом*.
9. Наші хлопці захоплюються *туризмом*.

Зверніть увагу!

іти / ходити, гуляти (місце) де?

їхати / їздити

вулицею, проспектом, містом, парком, дорогою

їхати / їздити чим? – *машиною, потягом (поїздом), автобусом, маршруткою, метро, таксі*
летіти / літати чим? – *літаком (транспорт)*

Вправа 5. Прочитайте речення, зверніть увагу на виділені слова, поставте до них запитання.

а) 1. Студенти приїхали до університету *автобусом*. 2. Мій товариш часто їздить до центру *тролейбусом*. 3. Амір поїде у бібліотеку *маршруткою*.

4. Сестра приїде *потягом*. 5. На десятій поверх їдьте *ліфтом*. 6. Ваша подруга поїде на концерт *машиною*. 7. Іноземні студенти прилетіли до Борисполя *літаком*.

б) 1. Студент намалював таблицю *олівцем* у зошиті. 2. Моя подруга відчинила двері *ключем*. 3. На роботу мій тато їздить *машиною*. 4. Богдан користується *телефоном „Samsung”* два роки. 5. Українці пишаються *Україною*. 6. Мій друг надсилає повідомлення *Інтернетом*. 7. Наш викладач займається *наукою*.

Вправа 6. Виконайте завдання за зразком.

Зразок: *Іван: Мені подобається економіка.*

Іван хоче бути економістом.

Олég: Я завжди любів займатися хімією.

Бóрис: Я дуже люблю класичну музику.

Олéна: Мені подобається малювати й викладати.

Марійка: Я думаю, що професія журналіста дуже цікава.

Віктор: Мої улюблені предмети – математика й фізика.

Богдан: Більш за все я люблю читати книжки з історії.

Вправа 7. а) Дізнайтеся, ким працюють батьки ваших товаришів, члени їхніх сімей.

Зразок: – Анто́не, ким працюють твої батькі?

– Батько працює інженером на автобусному заводі, а ма́ма працює медичною сестро́ю в міській поліклініці.

– А твої брати́ й сестри? Вони́ працюють чи вча́ться?

– Брати́ працюють. Ста́рший брат працює лікарем, а мо́лодший – водієм таксі. Сестра́ цьогó ро́ку закінчила біологічний факультет університету́ й буде працювати мікробіологом.

б) Розкажіть про своїх батьків, братів (сестер, друзів): ким вони мріяли ста́ти, ким вони ста́ли (ста́нуть), чим вони ціка́вляться.

Зверніть ува́гу!

(не)задово́лений (-а, -і) + ким? чим? (Ор. в.)

Вправа 8. Прочита́йте рече́ння. Поставте слова в дужка́х у потрібній фо́рмі.

1. *Чим* задоволений викладач? Викладач задоволений (робота, університет, аудиторія, підручник, словник).
2. *Ким* задоволений викладач? Викладач задоволений (студент, студентка).
3. *Ким* задоволений студент? Студент задоволений (викладач, друг, подруга).
4. *Чим* задоволений студент? Студент задоволений (факультет, навчання, життя).
5. *Чим* незадоволені туристи? Туристи незадоволені (погода, взуття).
6. *Чим* незадоволені пасажери? Пасажери незадоволені (транспорт, сервіс).

Вправа 9. Прочитайте діалоги. Зверніть увагу на вживання орудного відмінка після слова *(не)задоволений*. Складіть подібні діалоги.

– Вікторе, ти отримав нову роботу?

– Так.

– Ти задоволений нею?

– Так, задоволений. Дякую.

– Тетяно Володимирівно, ви задоволені студентом?

- Так, я задоволена ним. Він добре навчається.
- Студенти, ви задоволені екскурсією?
- Так, але ми незадоволені погодою. Сьогодні, на жаль, було дуже холодно.
- Чим ти незадоволений?
- Оцінкою.
- Ти мало працював удома й погано підготувався до контрольної роботи.

Я був на концерті зі своїм шкільним другом.

Орудний відмінок іменників, прикметників, присвійних і вказівних займівників (однина)

Рід	Називний відмінок	Орудний відмінок	Закінчення
ч. р.	чий? який? хто? мій (свій) хороший друг твій рідний брат наш (ваш) викладач їхній арабський студент цей (той) хлопець	з чийм? з яким? з ким? з моїм (зі своїм) хорошим другом з твоїм рідним братом з нашим (з вашим) викладачем з їхнім арабським студентом з цим (тим) хлопцем	-їм/-ім/ -им -ом/-ем
ж. р.	чий? яка? хто? моя (своя) рідна сестра твоя добра подруга наша вчителька ваша відома артистка їхня іноземна студентка ця (та) красива дівчина	з чиєю? з якою? з ким? з моєю (зі своєю) рідною сестрою з твоєю доброю подругою з нашою вчителькою з вашою відомою артисткою з їхньою іноземною студенткою з цією (тією) красивою дівчиною	-ою, -ьою, -єю

Зверніть увагу:

разом	з ким?	з Віктором, з Мариною
поряд = поруч	із чим?	із будінком, із гуртожитком

познайо́митися
розмовля́ти
гуля́ти
танцюва́ти з ким? де?
співа́ти
зустріча́тися
фотографува́тися
бу́ти
жи́ти
вчи́тися де? з ким?
працюва́ти
відпочива́ти
гра́ти (в ша́хи, у футбо́л)

Вправа 10. Прочитайте речення, зверніть увагу на вживання орудного відмінка.

1. Учора він був у театрі *зі своїм старим другом*. 2. У Сумах ми познайомилися з *українською студенткою*. 3. Сьогодні вранці я розмовляв по телефону *зі старшим братом*. 4. Влітку я поїду в село *зі своєю молодшою сестрою*. 5. Учора була зустріч з *відомим письменником*. 6. Хворий радився у поліклініці з *досвідченим лікарем*. 7. Ми готували сніданок з *подругою Ірмою*.
8. Минулого тижня ми були у книгарні *зі студенткою-першокурсницею*.

Вправа 11. Дайте відповіді на запитання.

1. Ви давно товаришуєте з цим чоловіком?
2. Алі познайомився з цією дівчиною в Сумах?
3. Ви говорили з тим студентом про роботу?
4. Вони радилися зі своїм лікарем?
5. Ти вчишся в університеті з моїм братом?
6. Студентам треба зустрітися з їхнім викладачем?

Вправа 12. Словосполучення в дужках напишіть у потрібній формі.

1. Ми привіталися ... (свій новий викладач). 2. Я був у театрі ... (свій добрий друг). 3. Моя сестра вчиться ... (одна африканська студентка). 4. У суботу ми будемо зустрічатися ... (відомий український письменник). 5. На концерті ми познайомилися ... (сумська відома артистка). 6. Сьогодні я розмовляв по телефону ... (свій молодший брат). 7. Я хочу познайомитися ... (український боксер Володимир Кличко). 8. На стадіоні українські студенти дивилися матч ... (форвард Євген Коноплянка).

Порівняйте:

ким? (Ор. в.)	з ким? (Ор. в.)
Він працює дитячим лікарем. Вона стала відомою артисткою.	Я розмовляв із цим дитячим лікарем. Я познайомився з цією відомою артисткою.
чим?	з чим?
Я пишу синьою ручкою. Вони цікавляться моїм здоров'ям.	Аніта любить каву з молоком. У їдальні є пиріжки з картоплею.

Вправа 13. Дайте ствердні відповіді.

1. Ви користувалися тлумачним словником? 2. Алі надсилає повідомлення електронною поштою? 3. Ви користуєтеся мобільним зв'язком? 4. Твій друг займається спортом? 5. Студенти говорять з викладачем українською мовою? 6. Твоя сестра цікавиться європейською модою? 7. Рамі відчиняє двері старим ключем? 8. Ти цікавишся українською історією? 9. Він піде до театру з молодшою сестрою? 10. Вона цікавиться класичною музикою? 11. Батьки цікавляться твоїм здоров'ям і навчанням? 12. Аміна цікавиться поезією Ліни Костенко? 13. Студент готує рис із м'ясом? 14. Мама любить салати з майонезом? 15. Ільяс любить український борщ із пампушками?

Вправа 14. а) Прочитайте текст.

Мені звали Радж. Я студент підготовчого факультету. Нещодавно на вечорі я познайомився з гарною дівчиною. Вона сумчанка. Її звали Оксана. За раз вона вчиться на факультеті журналістики на третьому курсі. Оксана – цікава людина. Вона розказала, що завжди мріяла стати журналісткою. У школі вона серйозно займалася літературою, українською та англійською мовами. Вона багато читає.

Оксана цікавиться сучасною українською поезією й сама почала писати. Часто її вірші друкують у газетах і журналах. На вечорі вона читала свої вірші. На жаль, я не все зрозумів, але я знаю, що ці вірші були про кохання і дружбу, про молодість. Я дуже радий, що познайомився з такою гарною й розумною дівчиною.

б) Дайте відповіді на запитання.

1. З ким познайомився Радж?
2. Ким стане Оксана?
3. Ким вона мріяла стати?

4. Чим Оксана цікавиться?
5. Як ви думаєте, чи сподобалася Оксана Раджу й чому?
6. Ви вже познайомилися з українськими дівчатами й хлопцями? Що можете розповісти про них?

Вправа 15. Словосполучення в дужках поставте у потрібному відмінку.

1. Він працює ... (дитячий лікар).
2. Степан цікавиться ... (українська література).
3. Учора я познайомився ... (український письменник).
4. Я живу разом... (мій старший брат і молодша сестра).
5. Я ходив на концерт ... (батько й мати).
6. Студенти ходили в магазин ... (новий перекладач).
7. На вечорі я танцював ... (гарна дівчина).
8. В аудиторії я завжди сиджу поряд ... (Самір і Марта).
9. Моя молодша сестра мріє стати ... (відомою артисткою).
10. Віктор розмовляв ... (наш викладач).
11. Батьки цікавляться ... (моє студентське життя).

Вправа 16. Скажіть, як звати друзів Остапа? Разом із ким і чому він хоче сидіти на лекціях, якщо:

Антон дуже веселий, любить розмовляти й заважає слухати лекції.

Борис дуже серйозний, але повільно піше, і тому часто запитує: «Що сказав викладач?».

Марина дуже серйозна дівчина, на лекції слухає тільки викладача, не любить розмовляти.

Ніна розумна, швидко записує лекції, встигає відповісти на запитання друзів.

Щомісяця я ходжу в цирк зі своєю молодшою сестрою.

Я ходжу в кінно.

Вона ходить у бібліотеку.

Ми їздимо на стадіон.

Вони їздять на екскурсії.

КОЛІ?

Щодня, щовечора, кожного вівторка, щомісяця, кожного ранку, кожної неділі, щотіжня, кожної середи

Я йду в цирк.

Я часто ходжу (ходив),
(їжджу, їздив) у цирк.

— Куді ви йдете?

— Куді ви їдете?

— Ми йдемо в театр. Минулого тижня ми теж ходили в театр.

— Ми їдемо до Одеси. Минулого року ми теж їздили до Одеси.

Ми часто ходимо в театр.

Щороку влітку ми їздимо до Одеси.

Вправа 17. Прочитайте діалогі. Замість крапок поставте дієсловá руху.

1. – Саміре, куді ти ... ?
– У кінó.
– У кінó? Алé ти тільки вчóра ... у кінó.
– Так, тепér я чáсто ... в кінó з моєю подругою.
2. – Хуáне, де ти був учóра ввечері? Я шукав тебе, хотів запросіти на вéчір.
– Я ... на концерт із новим товаришем.
3. – Світлано, ти чáсто ... у кінó?
– Ні, не дúже чáсто. Я ще погáно розумію українську.
– Колі ти жилá на батьківщині, ти чáсто ... в кінó?
– Так. Я ... в кінó кóжної субóти зі своєю сестрою й подругою.

4. – Друзі, куди ви ... після занять?
– До художнього музею на виставку.
– З ким ви ... туди?
– З нашим викладачем.
5. – Арідж, з ким ти ... до Києва?
– Зі своїм старшим братом.
6. – Максиме, куді ти ... ?
– Я ... в поліклініку.
– А́дже ти й вчóра... у поліклініку. Чомú ти так чáсто ... у поліклініку?
– Я погáно почуваюся. Мені потрібно порадитися з лікарем.
7. – Куді ти ..., Гуламе?
– Я ... в мультимедійний клас.
– Ти чáсто ... до мультимедійного класу?
– Три ра́зи на тїждень. Там я працюю з нашим викладачем.

Я хóчу ста́ти інженéром, а мо́я ма́ма хóче, щоб я став лікарем.

Порівняйте!

Я хóчу ста́ти інженéром.	Ма́ма хóче, щоб я став арти́стом.
Мо́я сестра́ Іри́на хóче вчи́тися в театра́льному інститу́ті.	Мої ба́тькі хóчуть, щоб Іри́на вчи́лася в медицина́льному інститу́ті.
Я хóчу подиви́тися цей фі́льм.	Я хóчу, щоб ти подиви́вся цей фі́льм.

Впра́ва 18. Скажіть, що ви хóчете зроби́ти, що повинні зроби́ти ва́ші товариші́.

Зразо́к: *Я хóчу сьогодні написа́ти твір. Я хóчу, щоб мій това́риш теж сьогодні написав твір.*

Прочита́ти рома́н ... , подиви́тися фі́льм ..., поїхати на екску́рсію в Ха́рків ... , до́бре скла́сти іспити ... , познайо́митися із цією дівчиною.

Впра́ва 19. Закінчіть рече́ння за зразко́м.

Зразо́к: *Мій ба́тько праці́є інженéром. Він хóче, щоб я теж
Він хóче, щоб я теж працюва́в інженéром.*

1. Мій брат студéнт. Він хоче, щоб я також 2. Га́нна бу́де дитячим лікарем. Вона́ хóче, щоб її мо́лодша сестра́ теж 3. Андрі́й пере́клав статті́ю. Він хóче, щоб Ні́на також 4. Хуа́н учи́ться в університе́ті на хімі́чному факультéті. Він хóче, щоб його́ друг теж

Впра́ва 20. Ві́конайте впра́ву за зразко́м.

Зразо́к: *Іва́не! Подиви́ся цей фі́льм. Він ду́же ціка́вий.
Ві́ктор хóче, щоб Іва́н подиви́вся цей фі́льм.*

1. Андрі́ю! Покажи мені свої марки. 2. Серге́ю! Розкажи про екску́рсію. 3. Олекса́ндре Ива́новичу! Поясни́ть, будь ла́ска, де знахо́диться музей. 4. Га́нно! Скажи́ Тетя́ні, що за́втра бу́де екску́рсія. 5. Бори́се! Запроси́ друзі́в на день наро́дження. 6. Мари́є! Повтори́, будь ла́ска, адре́су. 7. Ната́лю! Будь ла́ска, поверни́ цю кни́жку в бібліоте́ку. 8. Миха́йле! Запита́й, коли́ бу́дуть збо́ри.

Минулого року я відпочивав на морі зі своїми сестрами.

Орудний відмінок іменників, прикметників, присвійних і вказівних займенників, порядкових числівників (множині)

Називний відмінок (множина)	Орудний відмінок (множина)	Закінчення
які? чий? котрі? хто? хороші інженери перші вчителі мої (свої, твої) брати наші (ваші) друзі їхні досвідчені лікарі ці (ті) водії відомі журналістки	(з) якими? (з) чиїми? (з) котрими? (з) ким? з хорошими інженерами з першими учителями з моїми (своїми, твоїми) братами з нашими (вашими) друзями з їхніми досвідченими лікарями з цими (тими) водіями з відомими журналістками	-ими -їми -іми -ами/ -ями
перші вчительки мої (свої, твої) сестри наші (ваші) подруги їхні матері ці (ті) письменниці	з першими вчительками з моїми (своїми, твоїми) сестрами з нашими (вашими) подругами з їхніми матерями з цими (тими) письменницями	

Вправа 21. Прочитайте речення. Зверніть увагу на виділені словосполучення.

1. Вона привіталася з *цими подругами*. 2. Вони зустрілися зі *своїми батьками*. 3. Недавно ми познайомилися з *відомими журналістами*. 4. Улітку я буду в Україні з *новими друзями*. 5. Студенти поїдуть на практику з *тими викладачами*. 6. Я не знайома з *цими іноземними студентками*. 7. Усі ми хочемо бути *хорошими спеціалістами*. 8. На заняттях студенти користуються *різними словниками*. 9. Викладачі задоволені *першими іноземними студентами*. 10. Іноземні студенти завжди знайомляться з *українськими дівчатами*.

Вправа 22. Виконайте завдання за зразком, використайте дієслова *зустрічався, розмовляв, познайомився*.

Зразок: Учора я бачив своїх старіх друзів.

Я зустрічався зі своїми старими друзями.

1. Улітку я відпочивав у своїх батьків. 2. Учора ми ходили в університет на консультацію. 3. Минулого тижня брат їздив у Київ на екзамени. 4. Я бачив молодіх артистів і розмовляв з ними на студентському вечорі. 5. У середу студенти були на конференції молодіх учених.

Вправа 23. Виконайте вправу за зразком.

Зразок: *На вечорі студенти познайомилися з відомими журналістами.*

На вечорі студенти познайомилися з відомим журналістом.

1. У Будінку дружби студенти познайомилися з відомими артистами.
2. Влітку Хуан був на Чорному морі зі своїми друзями.
3. Студенти розмовляли з досвідченими інженерами.
4. Ми ходили в театр з новими студентами з Непалу та з нашими викладачами.
5. Друзі Мігеля працюють дитячими лікарями.
6. Вони мріють стати хорошими економістами.
7. На святі іноземні студенти познайомилися з українськими волонтерами.

Це наш новий студент, з **яким** ми вчимося в одній групі.

Це мій товариш, з **яким** ми вчилися в школі.

Це моя сестра, з **якою** хоче познайомитися Хуан.

Це мої друзі, з **якими** ми їздили до Києва.

Вправа 24. Закінчіть речення.

Зразок: *Мені подобається дівчина, з якою... .*

Мені подобається дівчина, з якою я їздив на конференцію у Харків.

1. Я хочу розказати про друга, з **яким**
2. В одному університеті зі мною вчиться студентка, з **якою**
3. Ці повідомлення надіслали мої друзі, з **якими**
4. Я піду на вечір з товаришами, з **якими**
5. Богдан зустрівся на стадіоні зі студентами із Конго, з **якими**
6. Це фото відомого українського футболіста Андрія Шевченка, з **яким**
7. Це молоді артисти й акторки, з **якими**

Вправа 25. Прочитайте складні речення. Вставте потрібне сполучне слово з **яким**, з **якою**, з **якими**. Запишіть ці речення.

1. Луїза розповіла, ... поемою Ліни Костенко її познайомила українська подруга Олеся.
2. Ільяс розповів, ... факультетом університету він хоче познайомитися.
3. Марк надіслав листівки йорданським студентам, ... зустрівся минулого тижня на молодіжному фестивалі.
4. Олена привітала зі святом своїх палестинських друзів, ... навчається в медичному інституті.
5. Аміна поїде на канікули з подругою, ... живе в одній кімнаті гуртожитку.

Зверніть увагу!

зустрічати – зустріти (когось?)

У гуртожитку я часто зустрічаю Віктора.

зустрічатися – зустрітися (з ким?)

Я зустрічаюся зі своїм братом щотіжня.

Сьогодні ввечері мені треба зустрітися зі своїм тренером.

фотографувати – сфотографувати (кого?)

Самір часто фотографує птахів у парку.

Шайма сфотографувала свою нову подругу.

фотографуватися – сфотографуватися (з ким?)

Лейла любить фотографуватися з новими друзями.

Ми сфотографувалися з відомими боксерами Володимиром і Віталієм Кличками.

бачити – побачити (кого?)

На стадіоні «Динамо» я часто бачу футболіста Євгена Коноплянку.

бачитися – побачитися (з ким?)

Я радий побачитися зі своїми шкільними друзями.

Вправа 26. Складіть і напишіть речення з дієсловами *зустрічати, зустрічатися, фотографувати, фотографуватися, побачити, побачитися.*

Вправа 27. а) Читайте текст. Поставте запитання до нього.

У моїх друзів добре здоров'я, тому що вони займаються спортом. Уранці Мустафа й Саїд роблять зарядку, а потім бігають доріжкою біля озера. Разом з ними бігають і студентки з Туреччини. На доріжці вони зустрічаються з ученицями школи, яка знаходиться поруч зі студентським гуртожитком.

Від гуртожитку до спортивних майданчиків 100 метрів. Тут увечері ми з друзями граємо у футбол. Хлопець Роман теж хоче бути гравцем нашої інтернаціональної команди, тому ми граємо разом. Роман приходить на матч разом зі своїми молодшими братами-близнюками Максимом та Сергієм. Вони є нашими маленькими фанатами. Після гри ми часто фотографуємося з ними, бо трохи сумуємо за своїми рідними.

Мої друзі захоплюються не тільки футболом, а й баскетболом і волейболом. Дизель – студент із Нігерії, часто повторює, що в нього спортивна сім'я. Він із братами є дружньою баскетбольною командою, яка

часто перемагала на змаганнях. В Україні Дизель також займається баскетболом у студентському клубі. Він дуже пишається своєю командою і досвідченими тренерами.

Мої марокканські друзі Іхаб та Ільяс уже кілька років професійно займаються великим тенісом. Вони брали участь у міжнародних студентських спартакіадах і здобували нагороди. Вони мріють про перемогу на Олімпійських іграх, тому що багато й наполегливо тренуються й мають високі результати. Вони часто дивляться відео з українською чемпіонкою-тенісисткою Еліною Світоліною.

Улітку ми займаємося плаванням. Ми живемо на березі озера. Тут є невеликий пляж і роздягальні. Щодня ми плаваємо, засмагаємо, готуємося до змагань. Асаїд хоче бути переможцем, здобути медаль і побачити своє фото на алеї спортивної слави університету.

Подруги Канза й Марина захоплюються гімнастикою та аеробікою. Після уроків вони йдуть до гімнастичної зали й там займаються вправами з м'ячем та стрічками. Минулого року дівчата разом з іншими гімнастками перемогли в турнірі. Ми пишаємося своїми граціями.

Ми любимо спорт, тому що це наша сила й краса. Спорт – це гарний відпочинок, здоров'я, чудовий настрій, дружнє коло, приємне спілкування з друзями. А ще заняття спортом допомагають іноземним студентам швидко вивчати українську мову й вільно говорити українською.

б) Підготуйте розповідь «Спорт у моєму житті», «Я люблю футбол, тому що ...».

Вправа 28. Клоуз-тест. Читайте. Пишіть замість крапок пропущені слова або закінчення слів.

У моїх друз... добре здоров'я, ... вони займаються спорт... . Уранці Мустафа й Саїд роб... зарядку, а потім біга... доріжк.. біля озер... . Разом з ними бігають і студентки з Туреччин... . На доріжц... вони зустрічаються з учениц... школ..., яка знаходиться поруч зі студентськ... гуртожитк... .

Від гуртожитк... до спортивн... майданчик... 100 метр.... Тут увечері ми з друз... граємо у футбол. Хлопець Роман теж хоче бути гравц... нашої інтернаціональн... команди, тому ми граємо разом. Роман приходить на матч разом зі сво... молодш... брат...-близнюк... Максимом та Сергієм. Вони є

нашими маленьк... фанатами. Після гри ми часто фотографуємося з ним..., бо трохи сумуємо за сво... рідн....

Мої друзі захоплюються не тільки футбол..., а й баскетбол... і волейбол... . Дизель – студент ... Нігер... Він часто повторює, що в нього спортивн... сім'я. Він із брат... є дружн... баскетболн... команд... , яка часто перемагала на змаганн.... В Україн... Дизель також займається баскетбол... у студентськ... клуб... . Він дуже пишається сво... команд... і досвідчен... тренер... .

Мої марокканськ... друзі Іхаб та Ільяс уже кілька років професійно займаються велик... теніс... . Вони брали участь ... міжнародн... студентськ... спартакіад... і здобували нагороди. Вони мріють про перемогу на Олімпійськ... ігр... , тому що багато й наполегливо тренуються. Вони часто дивляться відео з українськ... чемпіонк...-тенісистк... Елін... Світоліною.

Улітку ми займаєм... плаванн... . Ми живемо на берез... озер... . Щодня ми плава... , засмагаємо, готуємося до змагань. Асаїд хоче бути переможц... , здобути медаль і побачити своє фото на алеї спортивної слави університет... .

Подруги Канза й Марина захоплюються гімнастик... та аеробік... . Після уроків вони йдуть до гімнастичн... зали й займаються вправами з м'яч... та стрічк... . Минулого року дівчата разом з інш... гімнастк... перемогли в турнір... .

Ми любимо спорт, ... це наша сила й краса. Заняття спорт... допомагають іноземн... студент... швидко вивчати українськ... мов... й вільно говорити українськ... .

Вправа 29. Повторіть дієслова уроку. Складіть із ними речення (діалоги, мікротексти).

Вправа 30. Розгляньте світлини. Опишіть їх.

Слова уро́ку 6

астроно́мія	astronomy
ба́читися – побáчитися	to meet, to see one another
бі́льш за все́	most of all
вважа́ти	to consider
взуття́	footwear; shoes
виклада́ти	to teach
вирі́шувати – ві́рішити	to solve; to decide
віта́тися – привіта́тися	to greet
друкува́ти – надрукува́ти	to print
дру́жба	friendship
готува́ти – підготува́ти	to prepare; to cook
готува́тися – підготува́тися	to prepare
електро́нна по́шта	e-mail
європе́йська мо́да	European fashion
задово́лений (-а; -і)	satisfied
запи́сувати – записа́ти	to write down; to record
захо́плюватися – захопи́тися	to be keen on; to be involved with
здоров'я́	health
карто́пля	potatoes
консульта́ція	consultation
користува́тися – скориста́тися	to use
лі́фт	lift
мисте́цтво	art
мікробіо́лог	microbiologist
мобі́льний зв'язо́к	mobile communication
навча́тися	to learn; to study
незаба́ром	soon
оці́нка	mark
письме́нниця	woman writer
пиша́тися	to be proud of; to be vain
пирі́жок (пирі́г)	pie
поверта́ти – поверну́ти	to give back; to return
по́ряд (по́руч)	nearby (beside)
розка́зувати – розказа́ти	to tell
ра́дитися – пора́дитися	to consult
са́м; сама́; саме́; самі́	itself; personally
таблї́ця	Table

тлумачний словник	defining dictionary; glossary
транспорт	transport
тролейбус	trolleybus
товаришувати – потоваришувати	to be on friendly terms; to make friends with
туризм	tourism
учений	scientist
фотографувати – сфотографувати	to photograph; to snapshot
фотографуватися – сфотографуватися	to have photograph taken; to make photo
художній музей	Museum of Art
щовечора	night after night; eveningly
щомісяця	month by month; monthly
щотижня	every week; weekly

УРОК 7 (сім) Сьомий урок

7-го вересня я приїхав в Україну.

Ми почали вивчати українську мову 4 місяці тому.
Через місяць ми будемо складати іспити.

- Я читав цей текст зі словником.
- Алі читав цей текст без словника.

Коли я оглядав місто, я зустрів свого товариша.

Викладач розповів усім студентам про День
Незалежності.

7-го вересня я приїхав в Україну.

Коли?	у який день тижня? (Зн. в.)	у понеділок у середу у неділю	Заняття будуть у понеділок. У неділю я буду відпочивати.

у якому місяці? (М. в.)	у січні, у лютому, у березні, у квітні, у травні, у червні, у липні, у серпні, у жовтні, у листопаді, у грудні	Я приїхав у Суми у вересні.
якого року (місяця)? (Р. в.)	цього року (місяця) минулого року (місяця) наступного року (місяця) 2019 року	Цього року я вивчаю українську мову.
якого тижня? (якого дня тижня?) (Р. в.)	цього тижня минулого тижня наступного тижня минулої суботи	Наступного тижня в нас буде хімія. Минулої суботи ми ходили в музей.
якого числа? якого місяця? (Р. в.)	першого січня другого лютого третього березня	Четвертого квітня ми підемо в театр.

Запам'ятайте!

яке число? (Н. в.)	колі? (якого числа?) (Р. в.)
перше січня	першого січня
друге лютого	другого лютого
третьє березня	третього березня
четверте квітня	четвертого квітня
одинадцять травня	одинадцятого травня
чотирнадцять червня	чотирнадцятого червня
шістнадцять липня	шістнадцятого липня
двадцять серпня	двадцятого серпня
двадцять п'ять вересня	двадцять п'ятого вересня
двадцять дев'ять жовтня	двадцять дев'ятого жовтня
тридцять листопада	тридцятого листопада
тридцять перше грудня	тридцять першого грудня

Порівняйте:

яке число? (Н. в.)	Я був в університеті	колі? (якого числа?) (Р. в.)
Сьогодні 7 (сьоме) вересня.		7-го (сьомого) вересня.
Учора було 6 (шосте) вересня.		6-го (шостого) вересня.

Завтра буде 8 (восьме) вересня.		8-го (восьмого) вересня.

Алі приїхав у Суми 2019-го року, у серпні.
Я приїхав у Суми 25-го серпня 2019-го року.

Вправа 1. Слова в дужках напишіть у потрібній формі.

1. Я був у цирку (минула субота). 2. Він приїхав в Україну (минулий рік). 3. Ми багато працювали (цей тиждень). 4. Куди ти поїдеш (наступний місяць)? 5. Студентська конференція буде (п'ятниця, 2 квітня).

Вправа 2. Відповідайте на запитання.

1. Коли ви були в театрі? (субота)
2. Коли ми підемо на концерт? (неділя)
3. Коли студенти складають іспити? (червень або липень).
4. Коли будуть заняття з фізики? (вівторок)
5. Коли батьки поїдуть відпочивати на море? (перше серпня)

Вправа 3. Скажіть, коли студенти будуть складати зліки з математики, фізики, а коли – іспити з української мови.

Розклад зліків та іспитів

- 3 січня – математика (злік)
- 10 січня – фізика (злік)
- 17 січня – українська мова (письмовий іспит)
- 19 січня – українська мова (усний іспит)

Вправа 4. а) Прочитайте текст «День Незалежності».

24 серпня – державне свято в Україні – День Незалежності. Цього дня 24 серпня 1991 року було проголошено незалежність України. Це дуже молоде свято. 24 серпня був теплий сонячний день. Люди вийшли на площі й вулиці українських міст і сіл, вітали одне одного зі святом, бажали своїм друзям і знайомим щастя, здоров'я, миру, успіхів.

б) Дайте відповіді на запитання:

1. Коли в Україні святкують День Незалежності?
2. Коли було проголошено незалежність України?
3. Як український народ відсвяткував цей день?
4. Чи є у вашому державному календарі День Незалежності?
5. Як його святкують у вашій країні?

6. Які ще свята є у вас на батьківщині та як їх святкують?

Зверніть увагу!

вітати – привітати
кого? з чим?

матір з днем народження
пóдругу зі святом
ба́тька з Новім ро́ком

бажати – побажати
кому? чо́го?

виклада́чеві здоро́в'я
ма́тері щáстя
бра́тові у́спіхів

Вправа 5. З яким святом ви хочете привітати своїх друзів (батьків)?
Напишіть ці вітання за зразком:

Дорогий друже Іване!

*Вітаю тебе з Новім ро́ком. Бажаю тобі й твоїм батькам здоро́в'я,
щáстя та у́спіхів.*

*Твій друг Самі
р.*

Ми почали вивчати українську мову **4 місяці то́му**.
Через місяць ми будемо складати іспити.

Зараз трéтя годі́на. (15.00)

Самі́р прийшо́в до́дому годі́ну то́му.

(Він прийшо́в о дру́гій годі́ні – 14.00)

Хуа́н при́йде до́дому че́рез 2 годі́ни.

(Він при́йде до́дому о п'я́тій годі́ні – 17.00)

Порівняйте:

Він при́йде	$\left\{ \begin{array}{l} \text{че́рез годі́ну.} \\ \text{че́рез три дні.} \\ \text{че́рез ти́ждень.} \end{array} \right.$	Він при́їхав	$\left\{ \begin{array}{l} \text{годі́ну то́му.} \\ \text{три дні то́му.} \\ \text{ти́ждень то́му.} \end{array} \right.$

Коли студенти приїхали до Сум?

Вони	(1) день, тиждень, місяць, рік	
приїхали	(2, 3, 4) дні, тижні, місяці, роки	тому.
	(5, 6, 7 ...) днів, тижнів, років, місяців	

Коли він (вона) приїде?

Коли вони приїдуть?

Він (вона) буде тут		(1) день, місяць, рік
Він (вона) приїде	через	(2, 3, 4) дні, тижні, місяці,
роки		
Вони будуть тут		(5, 6, 7...) днів, місяців, років
Вони приїдуть		

Вправа 6. Виконайте вправу за зразком:

Зразок: – *Самір прийшов додому о 15-ій годині, а Хуан прийде о 17-ій годині.*

– *Отже, Хуан прийде через 2 години.*

1. Зараз 14-та година, а заняття почнуться о 14-ій годині 15 хвилин.
2. Сьогодні понеділок, а мій друг приїде в середу.
3. Хасан надіслав повідомлення другу в понеділок, а одержав відповідь у суботу.
4. Самір приїхав у Київ у липні, а у вересні почав вивчати українську мову.
5. Мій брат вступив до інституту в 2011 році, а в 2016 році закінчив його.

Вправа 7. Дайте відповіді на запитання.

1. Коли у вас була остання контрольна робота з української мови?
2. Коли буде наступна контрольна робота?
3. Коли у вас будуть іспити?
4. Коли у вас були канікули?
5. Коли у вас будуть канікули?
6. Коли ви телефонували останній раз додому?

Вправа 8.

а) Про які події ви можете сказати, що вони відбулися раніше: рік тому, місяць тому

Зразок: *Я приїхав у Суми два місяці тому.*

б) Про які події ви можете сказати, що вони відбудуться через місяць, через рік, через декілька років

Зразок: *Алі закінчить інститут через 6 років.*

Порівняйте!

Знахідний відмінок	Родовий відмінок
Через годину, хвилину, день, тиждень, місяць, рік	Після сніданку, роботи, занять, іспитів, лекцій, зборів
Через два місяці ми будемо складати іспити.	Після іспитів я хочу поїхати до Полтави.

Вправа 9. Що ви скажете, якщо бажаєте зустрітися (піти, поїхати) у запропонований час.

Зразок: – Вікторе, давай зустрінемося, коли складемо іспити.
– Добре, отже, зустрінемося після іспитів.

Зустрінемося, коли повечереємо (поснідаємо); коли закінчаться збори; коли повернуся з практики; коли закінчу роботу; коли закінчаться заняття.

Зверніть увагу!

перед + чим? (Ор. в.)
до, під час, після + чого? (Р. в.)

Вправа 10. Прочитайте речення, зверніть увагу на вживання прийменників **до, під час, після**.

1. *До уроку* студенти повторювали граматику.

Коли студенти повторювали граматику?

2. *Під час заняття* студенти вивчали нову тему, читали українські тексти, писали вправи.

Коли студенти вивчали нову тему, читали українські тексти, писали вправи?

3. *Після лекції* студенти пішли до гуртожитку.

Коли студенти пішли до гуртожитку?

Вправа 11. Прочитайте діалоги. Складіть подібні.

– Аміре, що ти зробив *до сніданку*?

– *До сніданку* я прибрав у кімнаті.

- Друзі, куди ви підете *після занять*?
- *Після занять* ми підемо до їдальні.
- А *після обіду*?
- До інтернет-клубу.
- Вікторіє, ти п'єш чай *після вечері*?
- Ні, *до вечері*.
- Студенти, що ви бачили *під час екскурсії*?
- *Під час екскурсії* ми бачили музеї, театри, заводи, університети.

Коли я **огляда́в** місто, я **зустрі́в** свого́ товари́ша.

Ми обідали і слухали музику. = Коли ми **обідали**, ми **слухали** музику.

Коли я **танцюва́в** з Ма́ртою,
Коли я **диві́вся** телеві́зор,

я **спита́в** її, як вона́ скла́ла за́ліки.
я **зателефонува́в** мій друг.

Коли я **йшов** у кінó, я **зустрі́в** Ма́рту.

Коли Ма́рта **їхала** з ці́рку, вона́ **зустрі́ла** Хуа́на.

Зверніть увагу на доконаний і недоконаний вид дієслів!

Коли я **писа́в** оповіда́ння,
Коли я **писа́в** листі́вку сво́єму
дру́гу,
Коли я **прийшов** на урок,

я **зга́дував** свою́ сім'ю.
я **згада́в**, що обіця́в надісла́ти
йому́ свою́ фотогра́фію.
я **згада́в**, що не купі́в зошит.

Вправа 12. З двох простих речень утворіть складне речення зі сполучником *коли*.

1. Студенти побачили викладача. Вони привіталися з ним.
2. Викладач пояснював нову тему. Студенти уважно слухали його.
3. Студенти написали диктант. Вони віддали свої зошити викладачеві.
4. Товариші приїхали до університету. Вони пішли на підготовчий факультет.
5. Подруги прийшли до супермаркету. Вони купили продукти.
6. Мій старший брат навчався в медичному університеті. Він вивчав анатомію й гістологію.

Вправа 13. Закінчіть речення.

1. Коли я чита́в новий текст, я
2. Коли я йшов з бібліотеки, я
3. Коли я писа́в листі́ додóму, я
4. Коли ми огляда́ли новий райо́н

міста, я 5. Коли я вибирав диск у магазині, мій друг 6. Коли ми поверталися з екскурсії, Гульнара 7. Коли ми обговорювали фільм, моя подруга

Я читав цей текст **зі** словником.
Алі читав цей текст **без** словника.

Орудний відмінок з чим? ≠	Родовий відмінок без чого?
з українсько-англійським словником із заліковою книжкою	без українсько-англійського словника без залікової книжки

Вправа 14. Виконайте вправи за зразком.

а) Зразок: *Я ще погано знаю українську мову, тому я перекладаю статтю (словник). – Я ще погано знаю українську мову, тому я перекладаю статтю зі словником.*

1. Моя мати завжди п'є чай і каву (цукор). 2. Сьогодні холодний день (дощ). 3. Його маленька сестра любить читати книжки (малюнки). 4. Бабуся готує смачні пиріжки (м'ясо і капуста). 5. Я люблю морозиво (шоколад). 6. У їдальні я купив картоплю (гриби), а мій друг купив рис (риба). 7. Батько дивився альбом (фотографії). 8. На столі стояла чашка (молоко).

б) Зразок: *Сестра прийшла додому (квіти). – Сестра прийшла додому без квітів.*

1. Мій друг – журналіст. Він добре знає англійську мову, тому він перекладає статті (словник). 2. Сьогодні ми будемо працювати (перерва). 3. Андрій вступив до математичної школи (іспити). 4. Людина не може жити (кохання). 5. Моя мати говорить, що не може жити (робота). 6. Людмила не купила ліки, тому що була (без гроші). 7. Брат повернувся додому (машина).

Вправа 15. Прочитайте речення й скажіть, з якою думкою ви погоджуєтесь.

1. Не можна жити без книжок. 2. А я думаю, що не можна жити без музики. 3. Я вважаю, що не можна жити без кохання. 4. А я впевнений, що важко жити без пісень і жартів. 5. Мені здається, що не можна жити без друзів. 6. Я знаю точно, що не можна жити без комп'ютера й інтернету. 7. Неможливо жити без надії. 8. Я гадаю, що неможливо жити без мрії. 9. Важко жити без віри. 10. Людині не можна жити без батьківщини, як не можна жити без серця.

Вправа 16. Прочитайте діалоги. Складіть подібні.

– Олено, хочеш кави?

– Так.

– *Із цукром?*

– Звичайно!

– Андрію, із *чим* ти їстимеш картоплю?

– *З рибою.*

– Друже, приготуй, будь ласка, чай.

– *З лимоном?*

– Ні, *без лимона.*

– Гаразд.

– Оксано, я купила гриби.

– Це добре.

– Що ми приготуємо *з ними?*

– Ми приготуємо *картоплю з грибами.*

Викладач розповідав усім студентам про День Незалежності.

Означальні займенники *весь (увесь), вся (уся), все (усе), всі (усі)*

Відмінки	Однина			Множина
	ч. р.	ж. р.	с. р.	
Називний	весь	вся	все	всі
Родовий	всього	всієї	всього	всіх
Давальний	всьому	всій	всьому	всім
Знахідний	(що?) весь (когó?) всьогó	всю	все	(що?) всі (когó?) всіх
Орудний	всім	всією	всім	всіма
Місцевий	(в, у, на) всьомú	(в, у, на) всій	(в, у, на) всьомú	(в, у, на) всіх

Вправа 17. Прочитайте речення, зверніть увагу на вживання означальних займенників.

1. Усім сподобалась ця екскурсія.

2. Прийшов Тарас – усе з’їв за раз.

3. Я люблю тебе, давно люблю над усе на світі.

4. На все добре! (Всього найкращого!)
5. До всіх сердець, як до дверей, є ключики малі.
6. Треба вітатися з усіма знайомими.
7. Читайте і запам'ятовуйте нові слова та вирази, щоб усе зрозуміти.
8. Увесь день я був зайнятий.
9. Дорослі, діти, літні люди – всі раділи святу Різдва Христового.
10. Мартин добре склав усі іспити й поїхав на батьківщину.
11. Берта уважно оглянула речі в сумці й не знайшла всіх ключів.

Вправа 18. Знайдіть справа відповіді на запитання й напишіть їх.

Про які цікаві місця розповідав екскурсовод?	... на всіх головних вулицях.
На яких головних вулицях міста ви були?	... усім іноземним туристам.
Яким туристам екскурсовод запропонував увечері піти в театр?	... всі пам'ятники українським поетам.
Які пам'ятники ви вже оглянули?	... з усіма групами.
З якими групами екскурсовод ходив у музей?	... про всі цікаві місця.

Вправа 19. Прочитайте текст. Зверніть увагу на використання родового відмінка.

День народження друга

Мене звали Валід. Зараз я і мої друзі – студенти Сумського державного університету. Усі ми приїхали з різних країн і раніше не знали одне одного. Позналилися тут, в Україні, коли стали студентами підготовчого відділення. Усі студенти моєї групи дуже хороші, вони багато працюють і добре вчаться.

Мій найкращий друг – студент із Іраку Раед. Раед – наймолодший студент нашої групи. На початку зими, 6 грудня, йому виповниться 17 років. Це його перший день народження, який він відзначає без батьків, без братів і сестер. Я дуже хочу, щоб у свій день народження Раед був веселим і радісним, щоб цього дня він відчував себе, як у рідній сім'ї. Що ми можемо зробити для Раеда?

Я розповів усім студентам про його день народження. Анвар сказав, що 6 грудня буде в п'ятницю, тому після занять можна піти в кафе, замовити там

смачну їжу й добре відпочити.

Дівчата з Туреччини сказали, що намалюють для Раєда велику вітальну листівку. Айгуль, Діара, Сельві й Фідан дуже добре співають, вони заспівають йому в кафе турецьку пісню про дружбу.

Ясер і Тарек добре танцюють арабські танці. Вони хочуть станцювати для Раєда. Аркан красиво читає вірші, він прочитає на святі вірш про життя й кохання. У нас вийде невеликий концерт для Раєда. Думаємо, що концерт буде цікавий і сподобається Раєду.

Мунтазір сказав, що наш друг дуже любить українську музику. Минулого тижня, коли вони разом слухали пісні Олега Винника, Раєд сказав, що йому дуже подобається цей співак. Після лекції в середу ми з Мунтазіром пішли в магазин і купили диск із піснями Винника.

А що я подарую другу? Я гарно малюю, особливо портрети. Отже, намалюю портрет Раєда і подарую його другу. І я вирішив, що ще встигну зробити малюнок. Я дивився на фотографію Раєда і малював. Коли я працював, почув дзвінок. Це телефонував Аркан. Він розповів, як ішов додому і складав вірш Раєдові.

Я впевнений, що завтра буде дуже хороший день, і Раєд надовго запам'ятає день свого народження на підготовчому факультеті в Україні.

Вправа 20. Дайте письмові відповіді на запитання.

1. Звідки студенти приїхали в Україну?
2. Де студенти познайомились і коли?
3. Хто найкращий друг Валіда?
4. Чому Раєд наймолодший студент групи? Скільки Раєду років?
5. Що Валід хоче зробити для Раєда?
6. Що подарують Раєду дівчата з Туреччини?
7. Що зроблять для Раєда Ясер і Тарек?
8. Що подарує Аркан?
9. Чому Валід і Мунтазір ходили в магазин?
10. Що ще Валід подарує своєму другові?
10. Що Аркан сказав Валіду, коли подзвонив йому?
11. Де студенти будуть святкувати день народження Раєда?

Вправа 21. Клоуз-тест. Читайте. Пишіть замість крапок пропущені слова або закінчення слів.

Мене ... Валід. Зараз я і мої друзі – студенти Сумськ... державн... університет... . Усі ми приїхали ... різн... країн і раніше не знали одне одн....

Познайомилися тут, ... Україн... , коли стали студент... підготовч... відділення. Усі студенти мо... групи дуже хороші.

Мій найкращ... друг – студент ... Ірак... Раед. Раед – наймолодш... студент наш... груп... . На початку зими, 6 грудн... , йому виповниться 17 рок... . Це його перший день народження, ...він відзначає без батьк... , без брат... і сест... . Я дуже хочу, ... у свій день народження Раед був весел... і радісн... .

Я розповів ус... студент... про його день народження. Анвар сказав, що 6 грудн... буде в п'ятниц... , тому після занять можна піти ... каф... , замовити там смачн... їж... й добре відпочити.

Дівчата ... Туреччин... сказали, що намалюють для Раед... велик... вітальн... листівк... . Айгуль, Діара, Сельві й Фідан дуже добре співають, вони заспівають йо... в каф... турецьк... пісн... про дружб... .

Ясер і Тарек добре танцюють арабськ... танці, вони хочуть станцювати для Раед... . Аркан красиво читає вірш... , він прочитає на свят... вірш про житт... й коханн... .

Мунтазір сказав, що наш друг дуже любить українськ... музик... . Минул... тижн... , коли вони разом слухали пісні Олег... Винник..., Раед сказав, що ... дуже подобається цей співак. Після лекц... в серед... ми з Мунтазір... пішли ... магазин і купили диск із пісн... Винник... .

Я гарно мал... тому намалюю портрет Раед... і подарую його друг... . Я дивився на фотографі... Раед... і малював. Коли я працював, ... дзвінок. Це дзвон... Аркан. Він розповів, як ... додому і ... вірш Раед... .

Я впевнений, ... завтра буде дуже хорош... день, і Раед надовго запам'ятає день св... народження на підготовч... факультет... в Україн... .

Вправа 22. Повторіть дієслова уроку. Складіть з ними речення.

розповідати	Викладач розповів студентам про пам'ятники українським поетам у місті Суми.

Вправа 23. Розгляньте світлини. Опишіть їх.

Слова уро́ку 7

бажа́ти – побажа́ти	to wish
без	without
весь; вся; все; всі	all (over)
ві́раз	phrasing
вихо́дити – вийти	to exit; to go out
відбува́тися – відбу́тися	to happen; to occur
віддава́ти – відда́ти	to give
ві́дповідь	reply; answer
відсила́ти – відісла́ти	to send
гри́б	mushroom
державний (-а; -е; -і)	national; state; public
жа́рт	joke
календа́р	calendar
над усе́	best of all; above all
пі́сля	after
прибира́ти – прибра́ти	to clean
проду́кти	groceries; food
проголо́шувати – проголосі́ти	to declare
пропонува́ти – запропонува́ти	to offer; to propose
робо́та	activity; function; work
свя́то	holiday
се́рце	heart
со́нячний (-а; -е; -і)	sunny
тому́	so; that's why
у́спіх	success
че́рез	in
ща́стя	Happiness

Урoк 8 (вiсiм)
Вoсьмий урoк

Олексiй їздив до свого друга.

Олексiй приїхав вiд свого друга.

Я пiдiйшов до студента й спитав його: «Де тут бiблiотека?»

Я сказав своєму другувi, щоб вiн прийшов до мене.

Менi подобається гуляти зимовим парком.

Це найкращий студент у нашiй групi.

Марта знає українську мову краще, нiж я.

Марта знає українську мову краще за мене.

Олексiй їздив **до** свого друга.

Олексiй **приїхав вiд** свого друга.

хто?	дiєсловá руху	до кóго? кудi? ≠ вiд кого? звiдки? (Р. в.)
Олексiй	ходiв їхав	до Андрiя, до свого шкiльного друга. вiд Андрiя, вiд свого шкiльного друга.
Надiя	пiшла прийшла	до Марiї, до своєї шкiльної подруги. вiд Марiї, вiд своєї шкiльної подруги.
Башар	поїде приїде	до своїх батькiв. вiд своїх батькiв.

Порiвняйте:

Дiєслова руху	куди? (Зн. в.) (мiсце)	до кóго? (Р. в.) (людина)
ходiв	в iнститут	до нашого декана
їздив	у Полтаву	до старшої сестри
	звiдки? (Р. в.) (мiсце)	вiд кого? (Р. в.) (людина)
прийшов	з iнституту	вiд нашого декана
приїхав	з Полтави	вiд старшої сестри

Вправа 1. Прочитайте діалоги. Зверніть увагу на вживання дієслів руху.

– Богдане, куди ти йдеш?	– Андрію, куди ти ходив учора?
– Я йду в університет.	– Учора я ходив у поліклініку.
– До кого ти йдеш?	– До кого ти ходив?
– До викладача.	– До лікаря.
– Марто, звідки ти йдеш?	– Іване, звідки ти приїхав?
– Я йду з гуртожитку.	– З Києва.
– Від кого ти йдеш?	– Від кого?
– Від товариша.	– Від своєї молодшої сестри.

Вправа 2. Поставте запитання до виділених словосполучень.

Зразок: *Олег ходив у школу до вчителя.*

Куди ходив Олег? До кого ходив Олег?

1. Учора він ходив у поліклініку до дантиста. 2. У середу ми ходили в гуртожиток до своїх друзів. 3. Брати ходили в лікарню до хворого друга. 4. Улітку студентка їздила в Конго до своїх батьків. 5. Сьогодні студенти підуть до професора на консультацію. 6. Я їздив до Києва до своєї молодшої сестри.

Вправа 3. Запросіть вашого товариша піті (поїхати) до друзів, знайомих.

Зразок: – *Підемо до Віктора?*

– *Добре, а коли?*

– *У п'ятницю після уроків.*

Вправа 4. Виконайте вправу за зразком. Використовуйте дієслова *ходити, їздити; прийти, приїхати.*

Зразок: *Іван розмовляв зі своїм другом. –*

Іван ходив до свого друга. Іван прийшов від свого друга.

1. Богдан розмовляв зі своїм викладачем, з новим студентом, з молодим лікарем, зі своїм старшим братом, з відомим художником.

2. Марія розмовляла з новою студенткою, зі своєю шкільною подругою, зі знайомою дівчиною, з відомою письменницею.

3. Алла і Юрій розмовляли зі своїми батьками, з хорошими друзями, з новими студентами, з нашими викладачами, з молодшими (старшими) братами (сестрами).

Вправа 5. Прочитайте речення й скажіть (напишіть): *куди (до ко́го) йдуть (їдуть), ходіли (їздили), підуть (поїдуть) ці люди?*

Зразок: *Я погано почуваюся. – Я піду до лікаря, тому що я погано почуваюся.*

1. Наш новий студент обіцяв мені дати журнал, якого в мене немає.
2. Моя старша сестра запросила мене в гості.
3. Я буду разом з Ніною готуватися до іспиту, який нам треба скласти через 2 дні.
4. Через 3 дні в мої подруги день народження.
5. Я давно не бачив своїх батьків, які живуть у селі.
6. Мої друзі запросили мене подивитися цей інститут.

Я підійшов до студента й спитав: «Де тут бібліотека?»

Порівняйте:

Микола **прийшов** до лікаря.
(Микола у кабінеті лікаря.)

Туристи **приїхали** до Києва.
(Вони в Києві.)

Микола **підійшов** до лікаря.
(Микола стоїть поряд з лікарем.)

Туристи **під'їхали** до Києва.
(Вони біля Києва.)

Зверніть увагу!

підійти – до чого? до кого? (Р. в.) ≠ **відійти – від чого? від кого? (Р. в.)**
(підійшов, підійшла, підійшли) (відійшов, відійшла, відійшли)

під'їхати – до чого? до кого? (Р. в.) ≠ **від'їхати – від чого? від кого? (Р. в.)**

(під'їхав, під'їхала, під'їхали) (від'їхав, від'їхала, від'їхали)

Андрій **підійшов до вікна**, подивівся на подвір'я і **відійшов від вікна**.

Машіна **під'їхала до будинку**, пасажіри вийшли, і машіна **від'їхала від будинку**.

Викладач попросив студентів **підійти до нього**.

Зверніть увагу!

увійті (ввійти) куді? у (в) що? (Зн. в.) ≠ **вийти звідки? з чого? (Р. в.)**
(увійшов, увійшла, увійшли) (вийшов, вийшла, вийшли)

зайті куді? у (в) що? (Зн. в.)
(зайшов, зайшла, зайшли)

Викладач **увійшов (зайшов) в аудиторію** і сказав: «Доброго ранку!»
(Викладач в аудиторії).

Викладач сказав: «До побачення!» – і **вийшов із аудиторії**. (Викладача немає в аудиторії, він у коридорі).

Вправа 6. Читайте речення. Зверніть увагу на дієслова руху.

1. Пасажири вийшли з автобуса.
2. Ми вийшли з кінотеатру й пішли

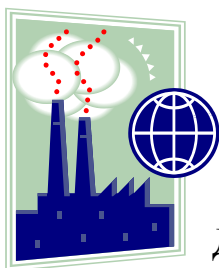
додому. 3. Студенти вийшли з університету й пішли в бібліотеку. 4. Декан вийшов з аудиторії і пішов у свій кабінет. 5. Професор увійшов у деканат. 6. Учень відійшов від дошки. 7. Студенти зайшли в деканат і запитали, який у них розклад занять. 8. Жінка купила газету і відійшла від кіоску. 9. Туристи відійшли від річки далеко.

Вправа 7. Виконайте вправу за зразком.

Зразок: *Антон був у коридорі. Зараз він у своїй кімнаті. – Антон зайшов у свою кімнату.*

1. Дівчина була на вулиці. Зараз вона в гуртожитку.
2. Ми стояли біля університету. Зараз ми в університеті.
3. Туристи були в автобусі. Зараз вони стоять біля автобуса.
4. Лікар був у кабінеті. Зараз його немає в кабінеті.
5. Мої друзі були в театрі. Зараз вони стоять на вулиці біля театру.
6. Я був у читальному залі. Зараз мене там немає.

Вправа 8. Напишіть дієслова руху в потрібній формі.

Учора я та мій друг ... у кіно. Ми ... з гуртожитку о 18.00 і ... вулицею Замостянською. Коли ми ..., то почався дощ. Ми ... до магазину й трохи почекали. Дощ закінчився, і ми ... з магазину і ... далі. Кінотеатр знаходиться на проспекті Дружби. Ми ... швидко й ... до кінотеатру вчасно. Ми ... до каси і купили квитки. Сеанс почався о 19.00.

Вправа 9. Напишіть дієслова **зайти** або **вийти** в потрібній формі.

Зразок: *Микола ... в автобус і купив квиток. – Микола зайшов у автобус і купив квиток.*

Фільм закінчився, і друзі ... із зала. – Фільм закінчився, і друзі вийшли із зала.

1. Я купив продукти і ... з магазину. 2. Ми подивилися фільм і ... з кінотеатру. 3. Лекція закінчилася, і студенти ... з аудиторії. 4. Вони довго гуляли містом, а потім ... у кафе. 5. Бабуся купила ліки й ... з аптеки. 6. Вистава зараз почнеться, і глядачі ... у театр. 6. Викладач дав завдання і ... із кабінету. 7. Мати відчинила двері і ... в коридор. 8. Ми ... в кімнату і побачили там Олексія. 9. Ганна закінчила писати твір і запитала: «Можна ...?»».

Я сказав своєму другу, щоб він прийшов до мене.

Прямá мо́ва	Непряма́ мо́ва
Викладач сказав студентам: «Розкажіть про своє місто». «Напишіть свої оповідання». «Прочитайте текст про Київ».	Викладач сказав студентам, щоб вони розказали про своє місто. щоб вони написали свої оповідання. щоб вони прочитали текст про Київ.

Вправа 10. Передайте інформацію непрямою мовою.

Зразок: Ніна сказала: «Допоможі мені перекласти цю статтю».

Ніна сказала мені, щоб я допоміг їй перекласти цю статтю.

1. Самір сказав своєму другу: «Розкажи мені про своє місто». 2. Я сказала Ганні: «Візьми мені журнал «Київ» у бібліотеці». 3. Сестра написала мені: «Надішли мені підручники з української мови». 4. Богдан сказав нам: «Підіть у музей українського мистецтва». 5. Лікар сказав мені: «Не хвилюйтеся, більше гуляйте і відпочивайте». 6. Викладач сказав нам: «Підготуйтеся до контрольної роботи».

Зверніть увагу!

хотіти (сказати, попросити), щоб + (минулий час дієслова)

Мій батько **хотів, щоб я став** інженером.

Мій друг **попросив** мене, **щоб я купив** йому газету.

Мій друг **сказав** мені, **щоб я зателефонував** йому завтра.

Порівняйте:

Ніна сказала мені: «Завтра будуть збори» («Виступи на зборах»).

Ніна сказала мені, що завтра будуть збори (щоб я виступив на зборах).

Мені подобається гуляти зимовим парком.

місцезнаходження (ста́тика) де? (М. в.)		рух (дина́міка) як? чим? (Ор. в.)	
знаходитися	на проспекті	йти	проспектом
стояти	на вулиці	їхати	вулицею
сидіти	у парку	гуляти	парком

Вправа 11. Прочитайте речення. Порівняйте їх.

а) 1. Студенти стоять у коридорі. Студенти ходять коридором. 2. Наша сім'я живе на цій вулиці. Тато ходить на роботу цією вулицею. 3. Учора ми були в музеї. Ми довго ходили музеєм. 4. У неділю ми були в парку Слави. Ми довго ходили парком. 5. Люди ходять тротуаром, а машини їздять дорогою.

б) 1. Я завжди ходжу на роботу цим проспектом. 2. Мій брат часто гуляє цим парком. 3. Діти ходять до школи цією вулицею. 4. Студенти щодня ходять в університет цією дорогою. 5. Ми любимо гуляти вулицями рідного міста.

Це найкращий студент у нашій групі.

Зверніть увагу!

Прикметник
який? яка? яке? які?

цікавий твір
весела людина
правильна відповідь
важке завдання
дешеві речі

Прислівник
як?

цікаво розповідати
весело співати
правильно відповідати
важко вчитися
дешево купувати

Ступені порівняння прикметників

Цікав-ий (-а, -е, -і)	– цікав- іш -ий (-а, -е, -і)	– найцікавіший (-а, -е, -і)
Тепл-ий (-а, -е, -і)	– тепл- іш -ий (-а, -е, -і)	– найтепліший (-а, -е, -і)
Весел-ий (-а, -е, -і)	– весел- іш -ий (-а, -е, -і)	– найвеселіший (-а, -е, -і)
Темн-ий (-а, -е, -і)	– темн- іш -ий (а, -е, -і)	– найтемніший (-а, -е, -і)
Дешев-ий (-а, -е, -і)	– дешев- ш -ий (-а, -е, -і)	– найдешевший (-а, -е, -і)

Запам'ятайте!

хороший – ліпший
поганий – гірший
гарний – кращий

великий – більший
малий – менший
швидкий – швидший

дорогий – дорожчий
високий – вищий

Ступені порівняння прислівників

цікав-о – цікав- іш -е
тепл-о – тепл- іш -е
весел-о – весел- іш -е
темн-о – темн- іш -е

Запам'ятайте!

погано – гірше
гарно – краще

мало – менше
швидко – швидше
дешево – дешевше

дорого – дорожче
високо – вище

Вправа 12. Читайте.

а) Молодий, молодший, наймолодший; розумний, розумніший, найрозумніший.

б) *Найглибше* у світі озеро Байкал (глибина 1 620 метрів). *Найвищі* гори на землі – це Гімалаї. Найвища гора Гімалаїв – це Джомолунгма (висота 8 848 метрів). *Найдовша* річка у світі Ніл (довжина 6 671 кілометр).

в) Дніпро – *найбільша* річка в Україні.

Цей студент *найкращий*.

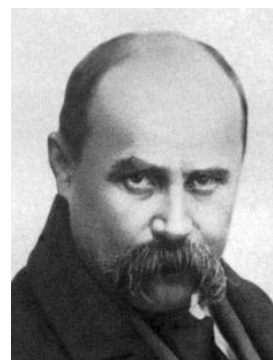
Ця квітка *найкрасивіша*.

Це оповідання *найцікавіше*.

Вправа 13. Складіть речення за зразком.

Зразок: Я багато знаю про відомого українського поета Тараса Шевченка, але хочу знати ще більше.

1. Великий український композитор Микола Лисенко.
2. Великий англійський письменник Вільям Шекспір.
3. Чудовий італійський режисер Федеріко Фелліні.
4. Знаменитий аргентинський футболіст Дієго Марадона.
5. Видатний французький скульптор Огюст Роден.

Вправа 14. Виконайте вправу за зразком.

Зразок: Це місто гарне, а те краще.

1. Ця стаття велика, а та 2. Цей будинок високий, а той 3. Це вікно мале, а те 4. Цей фільм гарний, а той 5. Ця книга цікава, а та 6. Ці аудиторії світлі, а ті

Марта знає українську мову краще, ніж я.

Марта знає українську мову краще за мене.

Зверніть увагу!

Брат молодший, *ніж сестра*.

Брат молодший *за сестру*.

Зима холодніша, *ніж осінь*.

Брат молодший, **ніж + хто?** (Н. в.)

Брат молодший **за + кого?** (Зн. в.)

Зима холодніша, **ніж + що?** (Н. в.)

Вправа 15. Прочитайте речення. Зверніть увагу на виділені словосполучення.

а) 1. Наш батько *старший за маму*. 2. Це завдання *легше за те*. 3. Відповідь Ахмеда *краща за відповідь Рамі*. 4. Зимова куртка *тепліша за літню куртку*. 5. Підручники Аміра *новіші за підручники Махмуда*. 6. Марина розповідає про Україну *цікавіше за Андрія*. 7. Сьогодні автобус їде *швидше, ніж учора*. 7. Цей викладач розповідає *цікавіше, ніж той*. 8. Учора на вулиці було *холодніше, ніж сьогодні*. 9. Цей комп'ютер *сучасніший, ніж той*. 10. Чен говорить українською *краще, ніж Ван*.

б) 1. Учора був *теплій день*. Сьогодні день *тепліший*, ніж учора. Сьогодні день *найтепліший* у цьому місяці. 2. Сьогодні на вулиці холодно. Я одягнувся *тепліше*, ніж учора. 3. В Україні клімат *тепліший*, ніж у Росії. *Найтепліше* місце в Україні – це Крим. 4. Велосипед *дешевший*, ніж машина. У Китаї велосипед коштує *дешевше*, ніж в Україні. 5. Щодня я встаю *рано*, о сьомій годині. Але мій сусід встає *раніше*.

Вправа 16. Виконайте вправу за зразком.

Зразок: *Брат молодший.... (сестра).– Брат молодший за сестру.*

Це завдання важче ... (те). – Це завдання важче, ніж те.

1. Ця книжка цікавіша ... (той журнал). 2. Стадіон більший ... (спортивний зал). 3. Проспект ширший ... (вулиця). 4. Хлопець вищий ... (дівчина). 5. Батько старший ... (син).

Вправа 17. Утворіть усі ступені порівняння прикметників і прислівників.

Зразок: *простій – простіший – найпростіший;*

важко – важче, легко – легше

складній –	малий –	цікаво –	блізько –
серйозний –	гарний –	швидко –	тепло –
щасливий –	поганий –	добре –	весело –
великий –	широкий –	дорого –	гарно –

Запам'ятайте!

кращий	ЗА ВСІХ (за кого?)	Цей учень кращий <i>за всіх</i> .
розумніший		Цей студент розумніший <i>за всіх</i> .
дорожчий	НАД УСЕ (над що?)	Цей подарунок дорожчий <i>над усе</i> .

Вправа 18. Утворіть ступені порівняння прислівників.

Зразок: *Трамвай їде швидко.*
Тролейбус їде швидше.

1. Марія співає голосно.
Ганна співає
2. Анвар працює багато.
Самір працює
3. Ольга вчиться гарно.
Оксана вчиться

Вправа 19. Прочитайте українські прислів'я. Як ви розумієте їхній зміст?

1. Знання дорожче золота.
2. Більше діла – менше слів.
3. Земля батьків найкраща у світі.
4. Більшого багатства, ніж розум, немає.
5. Найкраща школа – саме життя.
6. Не хваліся, що сильний, знайдеш сильнішого.
7. Любов – сильніша за смерть.
9. Дobre ім'я краще від багатства.
10. Краще один раз побачити, ніж сто разів почути.

Вправа 20. Дайте відповіді на запитання.

1. Хто піше швидше: ви чи ваш товариш? (розмовляє українською краще, працює більше).
2. Який предмет вам важче (легше, цікавіше) вивчати? (фізику, математику, українську мову).
3. Де зручніше (краще) жити: у місті чи в селі (у центрі міста чи далеко від центру)?
4. Коли було тепліше (холодніше): учора чи сьогодні?
5. Хто знає більше українських пісень: ви чи ваша подруга?
6. Хто у вашій групі краще грає у футбол (у шахи, у баскетбол)?

Вправа 21. а) Прочитайте текст.

Мене звали Зеяд. Я приїхав із Йорданії. Зараз я живу в місті Суми і вчуся в університеті на економічному факультеті. У мене є хороший друг. Його звали Муаяд. Він також вчиться в університеті, але в медичному інституті. Ми завжди відпочиваємо разом. Муаяд – найрозумніший студент у

своїй групі. Йому подобається не тільки медицина, але й історія, архітектура. Його батьки хотіли, щоб він став істориком, але Муаяд вирішив бути лікарем.

Минулої неділі ми ходили в історичний музей. Ми вийшли з гуртожитку о десятій годині. Музей знаходиться в центрі міста, тому ми пішли пішки. Ми вирішили зайти до українського друга Сергія і запросити його на екскурсію. Через 15 хвилин ми підійшли до будинку, в якому живе наш друг. Ми зайшли в будинок і подзвонили у двері. З квартири вийшла сестра Сергія. Вона сказала, що її брата немає вдома. Він пішов у бібліотеку. Ми вийшли з будинку і пішли в музей.

Ось музей. Ми зайшли в музей і пішли в перший зал. Ми довго ходили залами. Музей нам дуже сподобався. Коли ми вийшли з музею на вулицю, то йшли додому повільно й розмовляли. Минулої неділі ми гарно відпочили.

б) Дайте відповіді на запитання.

1. Як звати студента?
2. Звідки він приїхав?
3. Де він учиться?
4. Як звати друга Зеяда?
5. Хто найрозумніший студент у групі?
6. Що подобається Муаяду?
7. Ким вирішив бути Муаяд?
8. Куди ходили студенти минулої неділі?
9. Де знаходиться музей?
10. Як друзі відпочили минулої неділі?

Вправа 22. Клоуз-тест. Читайте. Пишіть замість крапок пропущені слова або закінчення слів.

Мене ... Зеяд. Я ... із Йордан... . Зараз я ... в міст... Сум... і вчуся ... університет... на економічн... факультет... . У мене ... хорош... друг. Його ... Муаяд. Він також учиться ... університет... , але ... медичн... інститут... . Муаяд – найрозумніш... студент у сво... груп... . Йому подобається не тільки медицин..., але й істор... , архітектур... . Його батьки хотіли, ... він став історик... , але Муаяд вирішив ... лікар... .

Минул... неділ... ми ходили ... історичн... музей. Ми ... з гуртожитк.. о десят... годині. Музей знаходиться ... центр... міст... , тому ми ... пішки. Ми вирішили ... до українськ... друг... Серг... і запросити його на екскурс... . Через 15 хвилин ми ... до будинк... , у як... живе наш друг. Ми ... в будинок і подзвонили у двер... . З квартири ... сестра Серг... . Вона

сказала, що її брат... немає вдома. Він ... у бібліотек... . Ми ... з будинк... і ... в музей.

Ось музей. Ми ... в музей і пішли ... перший зал. Ми довго ... залами. Музей ... дуже сподобався. Коли ми ... з музе... на вулиц..., то ... додому повільно й розмовляли. Минулої неділ... ми гарно відпочили.

Вправа 23. Повторіть дієслова уроку. Складіть (напишіть) з ними речення.

Вправа 24. Запам'ятайте антоніми, складіть з ними речення.

дорогий # дешівий

далекий # близький

легкий # важкий

сумний # веселий

дужий, сильний # слабкий, слабкий

багатий # бідний

Вправа 25. Розгляньте світлини, оберіть одне фото й опишіть його.

Слова уро́ку 8

бага́тий (-а; -е; -і)	rich
бага́тство	wealth
бі́дний (-а; -е; -і)	poor
велосипе́д	bicycle
видатни́й (-а; -і)	outstanding, prominent
ві́дходи́ти – ві́дійти́	to retreat; to step away; to depart
вча́сно	in time
глибо́кий (-а; -е; -і)	deep
гли́боко	deeply
деше́вий (-а; -е; -і)	cheap
де́шево	cheaply
дзвони́ти – подзвони́ти	to call
дороги́й (-а; -е; -і)	expensive
до́рого	expansively; at a high price
ду́жий (-а; -і)	strong
заходи́ти – зайти́	to enter; to go in
знамені́тий (відо́мий) (-а; -е; -і)	famous; well-known
зручни́й (-а; -е; -і)	convenient; comfortable
зру́чно	comfortably; conveniently
кра́ще	better
кра́щий (-а; -е; -і)	best
одяга́тися – одягну́тися	to dress
підходи́ти – підійти́	to approach; to step up to
подві́р'я	yard
пога́ний (-а; -е; -і)	bad
ро́зклад	schedule; timetable
ро́зум	intellect; mind
сві́тлий (-а; -е; -і)	light
сеа́нс	cinema show; performance
складни́й (-а; -е; -і)	complex; difficult
ску́льптор	sculptor
слаби́й (слабкі́й) (-а; -е; -і)	weak
сумни́й (-а; -е; -і)	sad
те́мний (-а; -е; -і)	dark (<i>adj.</i>)
те́мно	dark (<i>adv.</i>)
тротуа́р	sidewalk; pavement
хвилюва́тися – схвилюва́тися	to worry; to bother
щасли́вий (-а; -е; -і)	happy; lucky

Навчальне видання

**Дегтярєва Тетяна Олегівна,
Дядченко Ганна Вікторівна,
Скварча Ольга Миколаївна**

УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА. ЕЛЕМЕНТАРНИЙ КУРС

Навчальний посібник

Художнє оформлення обкладинки Є. В. Нікітюка
Редактор Т. О. Дегтярєва
Комп'ютерне верстання Г. В. Дядченко

Формат 60×84/8. Ум. друк. арк. 16,27. Обл.-вид. арк. 10,68. Тираж 300 пр. Зам. № .

Видавець і виготовлювач
Сумський державний університет,
вул. Римського-Корсакова, 2, м. Суми, 40007
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3062 від 17.12.2007.